

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови**

**Формування навичок самостійної роботи учнів старших класів з
англійської мови із використанням мобільних застосунків**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 2 курсу, 207 м групи

Кречуняк Богдана Василівна

Керівник: д.філол.н., проф. Бялик В.Д.

Рецензент: к.філол.н., доц. Гнатковська О.М.

До захисту допущено

на засіданні кафедри

протокол № _____ від _____ 2025 р.

Зав. кафедрою _____ доц Соловйова О.В.

Чернівці – 2025

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі досліджено психолого-педагогічні, методичні засади формування навичок самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови із використанням мобільних застосунків. Розкрито сутність та зміст самостійної роботи.

Проведено емпіричне дослідження використання мобільних застосунків у процесі самостійної роботи учнів 10-х класів. Визначено критерії та показники сформованості навичок самостійної роботи, розроблено відповідний діагностичний інструментарій. Описано організацію та етапи педагогічного експерименту. Проведено порівняльний аналіз результатів контрольної та експериментальної груп, який підтвердив позитивний вплив мобільних технологій на розвиток навичок самостійної роботи.

Обґрунтовано практичні рекомендації щодо впровадження мобільних застосунків у систему самостійної роботи учнів старших класів, визначено умови їх ефективного використання, можливі труднощі та шляхи їх подолання. Окреслено перспективи подальшого використання мобільних застосунків у навчальному процесі.

Ключові слова: самостійна робота, мобільні застосунки, старшокласники, англійська мова, навчальна автономія, ІКТ, мовленнєва компетентність, педагогічний експеримент, мотивація.

ABSTRACT

The qualification paper explores the psychological, pedagogical, and methodological foundations of developing independent learning skills among high school students in English language instruction through the use of mobile applications. The essence and conceptual content of independent work are examined.

An empirical study was conducted to investigate the use of mobile applications in organizing independent work of 10th-grade students. Criteria and indicators of students' independent learning skills were identified, and an appropriate diagnostic toolkit was developed. The organization and stages of the pedagogical experiment are described in detail. A comparative analysis of the results obtained from the control and experimental groups confirmed the positive impact of mobile technologies on the development of learners' independent work skills.

Practical recommendations for integrating mobile applications into the system of independent work for high school students are substantiated. The conditions for their effective implementation, potential challenges, and ways to overcome them are outlined. The prospects for further use of mobile applications in the educational process are also highlighted.

Key words: independent work, mobile applications, high school students, English language, learner autonomy, ICT, communicative competence, pedagogical experiment, motivation.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень та наробок. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	9
1.0. Вступні зауваження.....	9
1.1. Сутність та зміст самостійної роботи учнів у психолого-педагогічній літературі.....	10
1.2. Методичні підходи до організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови	20
1.3. Застосування інформаційних технологій для організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови	31
Висновки до розділу 1	39
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	40
2.0 Вступні зауваження.....	40
2.1. Можливості застосування мобільних застосунків для створення завдань з самостійної роботи для учнів старших класів з англійської мови	40
2.2. Експериментальна перевірка ефективності використання мобільних додатків для самостійної роботи учнів старших класів.....	53
2.3. Аналіз результатів експериментального дослідження	69
Висновки до розділу 2	82
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ.....	83
3.0. Вступні зауваження.....	83
3.1. Рекомендації щодо впровадження мобільних застосунків у процес самостійної роботи.....	83

3.2. Оцінка ефективності впровадження мобільних застосунків на основі результатів експерименту	96
3.3 Проблеми та перспективи подальшого використання мобільних технологій у навчальному процесі	100
Висновки до розділу 3	105
ВИСНОВКИ.....	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	109
ДОДАТКИ	116

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку освіти характеризується активним впровадженням цифрових технологій у навчальний процес. Одним із перспективних напрямів такої цифровізації є використання мобільних застосунків для організації самостійної роботи учнів, особливо у процесі вивчення іноземних мов. Актуальність даного дослідження обумовлена потребою у розробці ефективних методик, які сприяють підвищенню автономності учнів, розвитку їхніх мовних навичок та мотивації до навчання через інтеграцію мобільних технологій. У світлі впровадження компетентнісного підходу в українській освіті все більшого значення набуває самостійна робота учнів як форма активного, відповідального і свідомого навчання.

Актуальність теми «Формування навичок самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови з використанням мобільних застосунків» обумовлена сучасними вимогами до освіти та використанням новітніх технологій у навчальному процесі. У світі, де інформаційні технології постійно розвиваються, використання мобільних застосунків стає важливою складовою інтерактивного навчання. Ці технології дають можливість учням отримувати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час, що сприяє розвитку самостійності в навчанні та підвищенню ефективності засвоєння знань.

З огляду на глобалізацію, знання англійської мови є необхідним для успішної комунікації та професійного розвитку в міжнародному контексті. Формування навичок самостійної роботи в учнів старших класів стає важливим етапом у підготовці їх до майбутнього навчання і кар'єри. Мобільні застосунки допомагають учням не лише отримувати нові знання, але й розвивати навички самостійного пошуку, аналізу та застосування інформації, що відповідає сучасним освітнім стандартам.

Окрім цього, мобільні застосунки сприяють підвищенню мотивації до навчання та кращій організації навчального процесу. Вони надають можливість учням працювати у зручному для них режимі, що сприяє розвитку

відповідальності й самоконтролю. Таким чином, дослідження цієї теми допоможе визначити ефективні методи інтеграції мобільних технологій у процес викладання англійської мови для розвитку самостійних навичок старшокласників.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретичну основу дослідження становлять праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема Т. В. Полякової, Н. М. Дем'яненко, О. В. Якубовської, В. Бикова, В. Білоуса, Р. Гуревич, а також Т. Bansal, M. Elaish, S. Jacob. У їхніх роботах акцентується увага на можливостях мобільних технологій для інтенсифікації навчального процесу, підвищення мотивації та розвитку самостійності учнів. Дослідження у сфері мобільного навчання іноземних мов (MALL) активно розвивають такі науковці, як А. В. Красуля, N. G. Mathew та G. Stockwell, однак методичні напрацювання щодо практичного використання мобільних додатків у навчально-методичних комплексах поки що є обмеженими.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності використання мобільних застосунків для формування навичок самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність та зміст самостійної роботи учнів у психолого-педагогічній літературі;
- дослідити методичні підходи до організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови;
- проаналізувати можливості застосування інформаційних технологій для організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови;
- розкрити потенціал мобільних застосунків для створення завдань із самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови;
- провести експериментальну перевірку ефективності використання мобільних застосунків для організації самостійної роботи учнів старших класів;
- здійснити аналіз результатів експериментального дослідження та оцінити рівень сформованості навичок самостійної роботи;

- розробити рекомендації щодо впровадження мобільних застосунків у процес самостійної роботи учнів старших класів;
- оцінити ефективність впровадження мобільних застосунків на основі результатів експерименту;
- дослідити проблеми та перспективи подальшого використання мобільних технологій у навчальному процесі та визначити умови їхньої ефективної реалізації.

Об’єктом дослідження є процес формування навичок самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови.

Предметом дослідження є методи та засоби використання мобільних застосунків для організації та розвитку навичок самостійної роботи учнів старших класів.

Гіпотеза дослідження. Ефективність формування навичок самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови значно підвищиться за умови цілеспрямованого впровадження мобільних застосунків (Quizlet, Kahoot!, Duolingo тощо), які забезпечують інтерактивність, гейміфікацію та миттєвий зворотний зв’язок, а також дозволяють організувати індивідуальну та групову роботу відповідно до навчальної програми.

База дослідження. Експериментальна робота проводилася на базі Красноільського ліцею Верховинської селищної ради Івано-Франківської області.

Наукова новизна полягає в уточненні поняття «самостійна робота учнів старших класів з англійської мови» в умовах цифрового освітнього середовища. Визначено та апробовано методи інтеграції мобільних застосунків у процес формування навичок самостійної роботи. Розроблено систему завдань із використанням мобільних застосунків, яка сприяє розвитку лексичних та граматичних навичок, критичного мислення та рефлексії. Обґрунтовано ефективність використання мобільних технологій шляхом проведення експерименту та аналізу результатів навчальних досягнень учнів.

Практична значущість дослідження полягає в розробці та апробації рекомендацій щодо використання мобільних застосунків (Quizlet, Duolingo, Kahoot!, Socrative) для організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови. Отримані результати можуть бути впроваджені у практику викладання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти, а також використані під час підготовки методичних матеріалів, тренінгів та програм підвищення кваліфікації педагогів для формування цифрової компетентності.

Під час дослідження було використано комплекс методів, що забезпечив всебічний аналіз проблеми: теоретичні методи – аналіз, синтез, узагальнення та систематизація наукової літератури з педагогіки, психології та методики викладання іноземних мов; емпіричні методи – педагогічне спостереження, анкетування, тестування, експеримент для перевірки ефективності мобільних застосунків; статистичні методи – кількісна та якісна обробка результатів експерименту, розрахунок коефіцієнта навченості ($K=A/N$), порівняльний аналіз результатів контрольної та експериментальної груп.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів основної частини, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 140 сторінок, із них 106 – основного тексту. Ілюстрований матеріал подано в 21 таблиця та 10 рисунків. Робота містить 5 додатків та 75 джерела посилань.

РОЗДІЛ 1

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.0. Вступні зауваження

У даному розділі розглянуто психолого-педагогічні основи організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови, що є важливим елементом формування їхньої навчальної автономії. Досліджено сутність та зміст поняття «самостійна робота» у психолого-педагогічній літературі, зокрема, проаналізовано основні підходи до розуміння цього поняття та його роль у розвитку особистості учня.

Досліджено зміст самостійної роботи, її психологічні та педагогічні особливості, а також значення для формування компетентностей учнів. Аналізуються наукові підходи до визначення сутності самостійної роботи, що допомагає обґрунтувати її роль у навчальному процесі старших класів.

Розглянуто основні методичні підходи до організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови. Проаналізовано ефективні методики та стратегії, які сприяють розвитку самостійності учнів, включаючи диференційований підхід, проектну діяльність, активні методи навчання.

Досліджено застосування інформаційних технологій для організації самостійної роботи. Розглянуто сучасні можливості використання мобільних додатків, їхню інтеграцію в освітній процес, переваги та виклики, пов'язані з цим підходом. Проаналізовано приклади застосування технологій, що підтримують самостійну роботу учнів, а також їхній вплив на мотивацію та результати навчання.

1.1. Сутність та зміст самостійної роботи учнів у психолого-педагогічній літературі

Самостійна робота є важливим компонентом освітнього процесу, спрямованим на розвиток навчальної компетентності учнів, їхніх пізнавальних і організаційних навичок. У сучасній психолого-педагогічній літературі цей термін набуває різноманітних трактувань, пов'язаних з підходами до навчання, які фокусуються на формуванні відповідальності учня за власний процес навчання, а також на забезпеченні умов для активного залучення учнів у навчальну діяльність.

У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях наголошується, що особа, яка не володіє навичками самостійного навчання і лише пасивно засвоює знання, подані вчителем, має обмежені можливості для розвитку. Саме тому нині особливо важливим є пошук ефективних засобів, здатних сформувати в учнів уміння вчитися самостійно. Це є надзвичайно актуальним, оскільки сучасне суспільство постійно змінюється й потребує людей, здатних самостійно мислити та адаптуватися до нових умов.

У психолого-педагогічній літературі поняття самостійної роботи трактується по-різному. Одні науковці розглядають її «як метод навчання» (В. Буряк [4], В. Гайда [6]), інші — «як прийом навчальної діяльності» (Л. Марчук [23]). Також існують підходи, де самостійну роботу визначають «як форму організації діяльності учнів» (О. Вишневський [5]) або «як засіб організації навчального процесу» (М. Солдатенко [40]). Питання практичного впровадження самостійної діяльності школярів у навчальний процес досліджували В. Буряк [4], В. Гайда [6], О. Нільсон [28] та інші науковці.

Тлумачень самостійної роботи, запропонованих українськими та зарубіжними дослідниками, існує досить багато. Наприклад, О. Нільсон розглядає самостійну роботу «як різновид навчальної діяльності, під час якої школярі під керівництвом учителя виконують індивідуальні, групові або

фронтальні завдання, застосовуючи при цьому інтелектуальні та фізичні зусилля» [28, с. 24].

Л. Марчук підкреслює, що «самостійна робота не є ані формою організації навчального процесу, ані методом навчання». На її думку, її варто розглядати як інструмент залучення учнів до самостійної пізнавальної діяльності та спосіб логічної й психологічної організації цієї діяльності. Однак вплив самостійної роботи на розвиток пізнавальної активності школярів можливий лише за умови чітко сформульованого завдання: саме тоді воно стимулює необхідну розумову діяльність, спрямовану на досягнення усвідомленої мети [23, с. 85].

Варто також звернути увагу на позицію О. Демченко, яка акцентувала увагу педагогів на важливості проблеми самостійної діяльності учнів. Вона визначає самостійну роботу як «заздалегідь організовану діяльність школярів, що здійснюється за завданням учителя та під його керівництвом, але без його прямої участі у процесі виконання» [11, с. 20].

М. Солдатенко в своїй роботі характеризує самостійну роботу «як плановану пізнавальну, організаційно і методично спрямовану діяльність учнів, здійснювану без прямої допомоги вчителя, для досягнення конкретного результату» [40, с. 52].

В.Буряк самостійну роботу визначає «як особливий вид фронтальної, групової та індивідуальної навчальної діяльності учнів, що здійснюється під керівництвом, але без безпосередньої участі вчителя, яка характеризується великою активністю пізнавальних процесів, може виконуватися як на уроці, так і в позаурочний час, і служить засобом підвищення ефективності процесу навчання й підготовки учнів до самостійного поповнення своїх знань» [4, с. 50].

В.Гайда визначає самостійну роботу «як самостійний пошук необхідної інформації, набуття знань, використання цих знань для розв'язання навчальних завдань» [6, с. 24].

Наголошуючи на педагогічній сутності самостійної роботи в процесі навчання, К. Ушинський зазначав: «Треба, щоб учні за можливості вчилися

самостійно, а вчитель повинен керувати цією самостійною роботою і давати для неї матеріал» [40, с. 53].

Узагальнення різних підходів до трактування поняття «самостійна робота» дає підстави стверджувати, що йдеться про різні форми індивідуальної та групової пізнавальної діяльності учнів, які виконуються на уроці чи поза ним без прямої участі вчителя, але під його опосередкованим контролем. Самостійну роботу можна також розглядати як систему педагогічних заходів, спрямованих на формування в учнів активності й самостійності, а також на розвиток умінь та навичок ефективного й раціонального отримання необхідної інформації.

Розглянемо також поняття «самостійна робота» з точки зору психології та педагогіки. Обидві науки – педагогіка й психологія – розглядають самостійну роботу як важливий компонент освітнього процесу, що стимулює учня до активної участі в навчанні, розвитку автономії та усвідомлення власної відповідальності за результати навчальної діяльності.

У психології самостійну роботу розглядають як діяльність, що сприяє розвитку внутрішньої мотивації, самоконтролю, здатності до прийняття рішень та саморегуляції. Згідно з психологічними дослідженнями, самостійна робота стимулює такі процеси, як:

- *Самомотивацію та саморегуляцію.* Виконуючи завдання без безпосереднього контролю з боку вчителя, учень вчиться регулювати власні дії, мотивувати себе до завершення роботи і ставити реалістичні цілі. Цей процес сприяє розвитку внутрішніх мотивів навчання, а не орієнтації на зовнішні стимули.

- *Формування самостійності та відповідальності.* Виховання самостійності полягає в тому, що учень поступово навчається ставати незалежним у виконанні навчальних завдань, розподілі часу, виборі способів вирішення проблем.

- *Розвиток когнітивної активності.* Самостійна робота дозволяє розвивати когнітивні навички, такі як пам'ять, увага, мислення, що є необхідними для ефективного засвоєння нової інформації та її закріплення.

Таким чином, психологія акцентує увагу на внутрішніх аспектах самостійної роботи, підкреслюючи її значення для формування особистісних характеристик і саморозвитку учня.

З точки зору педагогіки, самостійна робота виступає ключовим засобом активізації пізнавальної діяльності учнів, адже саме під час виконання індивідуальних завдань формується здатність до аналізу, критичного мислення та самоорганізації. Вона спрямована не лише на закріплення набутих знань, а й на розвиток вмінь знаходити інформацію, систематизувати її та використовувати на практиці. Основні педагогічні аспекти самостійної роботи зведені у табл.1.1.

Таблиця 1.1

Основні педагогічні аспекти самостійної роботи

№	Педагогічні аспекти	Їх характеристика
1	Організація навчального процесу	У педагогіці самостійну роботу трактують як метод навчання, який розвиває у школярів здатність до автономного навчання, допомагає інтегрувати нові знання та сприяє кращому їх закріпленню.
2	Формування навчальних компетентностей	Самостійна робота розглядається як спосіб активізації навчальної діяльності, сприяє закріпленню знань та формуванню конкретних навичок, таких як аналіз, порівняння, узагальнення інформації. Це є важливим для підготовки учнів до подальшої освіти та професійної діяльності.
3	Розвиток здатності до самоконтролю	Важливим компонентом самостійної роботи є оцінювання та рефлексія. Учні, виконуючи завдання, вчаться оцінювати свої дії, результати і робити висновки щодо власних досягнень або недоліків.

Як видно з таблиці 1.1, важливе значення має правильна організація навчального процесу, оскільки від чіткого планування та підбору завдань залежить ефективність роботи учнів. Другий аспект пов'язаний із формуванням навчальних компетентностей, адже самостійна робота допомагає розвивати вміння аналізувати, порівнювати та узагальнювати інформацію, що є основою успішного опанування складніших навчальних тем та підготовки до професійної діяльності. Третім важливим компонентом є розвиток здатності до самоконтролю та рефлексії: учні, виконуючи індивідуальні завдання, вчаться оцінювати свої досягнення, визначати недоліки та шукати шляхи їх подолання.

У педагогіці самостійна робота є ефективним інструментом для розвитку ключових освітніх компетенцій, особливо в умовах сучасних технологій, які дозволяють організовувати індивідуальне навчання і стимулювати активне навчання учнів.

Психологічні та педагогічні підходи до самостійної роботи тісно пов'язані та доповнюють один одного. Психологія допомагає зрозуміти внутрішні механізми та вплив самостійної роботи на розвиток особистості, а педагогіка – розглядає методи, інструменти та форми організації цієї діяльності у навчальному процесі. Разом ці підходи підкреслюють важливість самостійної роботи як для навчання, так і для особистісного становлення учнів.

Отже, розгляд самостійної роботи з точки зору психології та педагогіки дозволяє оцінити її як важливий метод, що не лише сприяє засвоєнню навчального матеріалу, а й активно формує особистість учня, виховує самостійність, відповідальність і здатність до саморозвитку.

Узагальнюючи наведені підходи, можемо подати власне визначення самостійної роботи як особливого різновиду організованої індивідуальної та групової навчально-пізнавальної діяльності учня, що здійснюється без прямої участі вчителя, але під його опосередкованим керівництвом. Така діяльність спрямована на досягнення визначеної педагогом дидактичної мети у спеціально відведений час і передбачає самостійний пошук, осмислення, закріплення, узагальнення та систематизацію знань. Її головними результатами є формування самостійності здобувача освіти, а також розвиток його інтелектуальних умінь і практичних навичок.

Самостійна робота є навчальною діяльністю, в якій учень виконує завдання з мінімальним контролем з боку вчителя, самостійно плануючи та організовуючи процес навчання.

Основною метою такої діяльності є формування саморегуляції, здатності до самоконтролю та самооцінки, а також розвиток мотивації до навчання. Багато вчених визначають самостійну роботу як процес, що включає кілька етапів:

постановку завдання, планування дій, пошук та обробку інформації, виконання завдання, а також підсумковий аналіз результатів і рефлексію.

Психолого-педагогічні дослідження дають змогу виокремити чотири умовні рівні самостійної продуктивної діяльності учнів, які корелюють із їхніми навчальними можливостями:

1) виконання дій за зразком, тобто копіювання способу роботи, продемонстрованого вчителем;

2) репродуктивний рівень, що передбачає відтворення інформації про об'єкт вивчення, здебільшого спираючись на пам'ять, без істотного виходу за межі засвоєного матеріалу;

3) продуктивний рівень, коли учень самостійно застосовує здобуті знання для розв'язання завдань, які не повторюють поданий зразок і потребують уміння здійснювати індуктивні та дедуктивні міркування;

4) рівень творчої самостійності, що проявляється у використанні знань для розв'язання абсолютно нових ситуацій, у здатності генерувати гіпотези та демонструвати аналогове мислення [5, с. 132].

В педагогічній літературі виділяють такі основні ознаки самостійної роботи, які розкрито на рис.1.1.

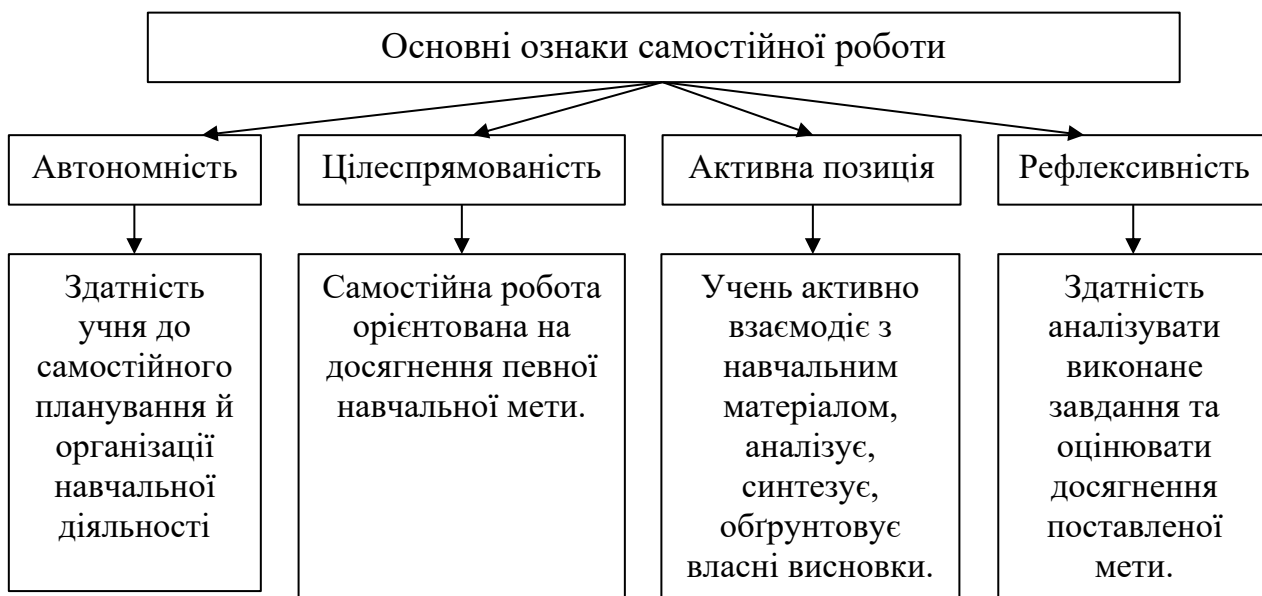

Рис.1.1. Основні ознаки самостійної роботи

Дані ознаки свідчать про те, що самостійна робота сприяє не тільки поглибленню знань, але й розвитку важливих навичок, таких як критичне мислення, вміння ухвалювати рішення, відповідальність за результати діяльності. Самостійна робота виконує ряд важливих функцій у навчальному процесі:

1. Розвивальна функція – сприяє розвитку когнітивних здібностей, формуванню мисленнєвих процесів та саморегуляції.
2. Навчальна функція – сприяє закріпленню навчального матеріалу, систематизації та поглибленню знань.
3. Виховна функція – формує відповідальність, дисциплінованість, прагнення до самовдосконалення.
4. Мотиваційна функція – підтримує інтерес до навчання, особливо коли самостійна робота поєднана з творчими та практичними завданнями, що відповідають інтересам учня.

Науковці та педагоги досліджують різні підходи до організації самостійної роботи з урахуванням вікових, когнітивних та мотиваційних особливостей учнів, а саме: поведінковий, когнітивний та конструктивістський підхід, див.рис.1.2.

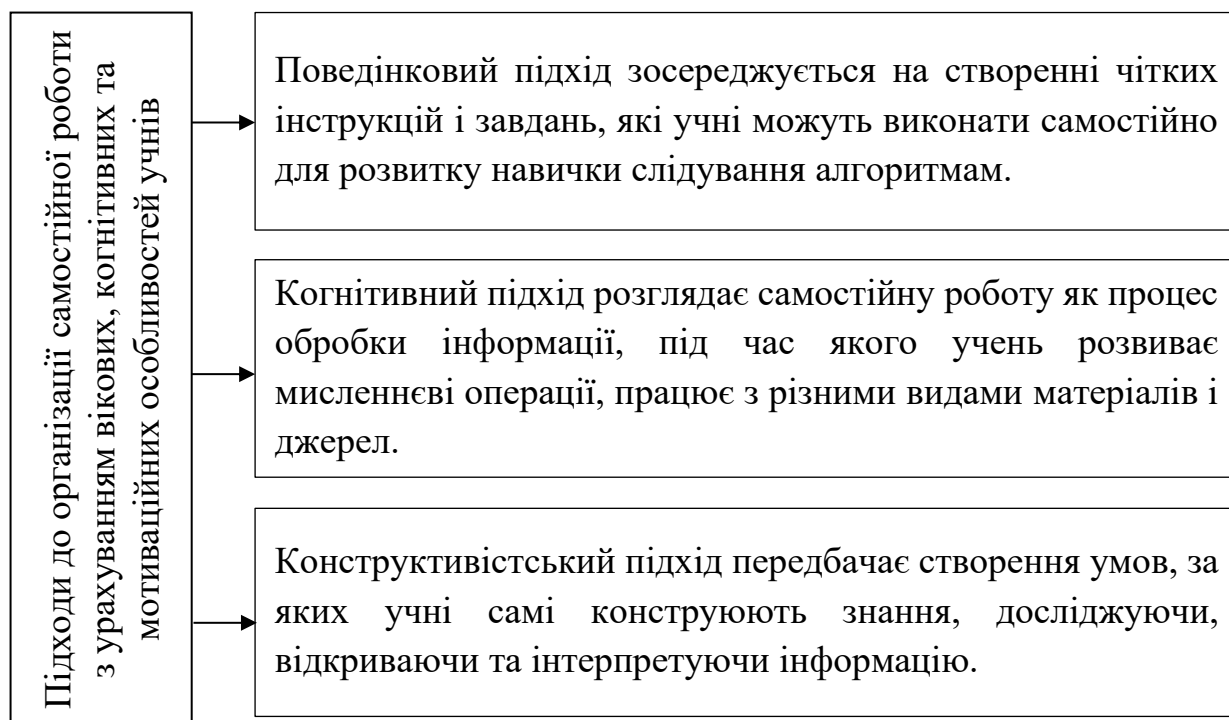

Рис.1.2. Підходи до організації самостійної роботи з урахуванням вікових, когнітивних та мотиваційних особливостей учнів

У навчальному процесі, як відомо, роль учителя щодо прямої передачі знань учням повинна поступово зменшуватися, тоді як частка самостійної діяльності школярів у засвоєнні матеріалу – відповідно зростати. Науковці вважають оптимальним співвідношення часу для аудиторної та самостійної роботи 1:3,5, що зумовлено значним потенціалом самостійної навчальної діяльності. Однак реальна практика значно відрізняється від теоретичних вимог. За даними А. Буряк, у загальноосвітній школі самостійна діяльність учнів під час уроку охоплює лише близько 10% навчального часу, тоді як решта близько 90% відводиться на опитування та пояснення нового матеріалу. У таких умовах найбільш активним суб'єктом навчання залишається вчитель, хоча має бути навпаки. Учитель здебільшого виконує функції інформатора й контролера, а не організатора та керівника самостійної діяльності школяра. Понад 86% педагогів вважають, що їхня основна роль – передавання знань. У результаті приблизно 75% учнів, подібно до своїх учителів, надають перевагу репродуктивним методам роботи, зосередженим на передачі та відтворенні навчальної інформації [4, с. 51].

Проблема розвитку самостійності є особливо важливою саме для старшокласників, оскільки їхня самостійна робота має бути спрямована на підготовку до самостійного складання випускних іспитів, а також на формування організаторських умінь, що в умовах чинної системи навчання часто залишається нереалізованим.

О. Демченко виокремлює такі ключові ознаки самостійності учнів:

- 1) наявність пізнавального або практичного завдання, проблемного питання чи вправи та визначеного часу для їх розв'язання;
- 2) прояв інтелектуальних зусиль, необхідних для якісного виконання запропонованих дій;
- 3) свідоме ставлення, самостійність і активність учнів у процесі виконання поставлених завдань;
- 4) сформованість умінь і навичок самостійної роботи [11, с. 113–114].

Організація та керівництво самостійною діяльністю учнів є важливим і відповідальним завданням педагога. Розвиток активності та самостійності школярів варто розглядати як суттєвий елемент їхнього виховання, а отже – як пріоритетне завдання кожного вчителя.

Можна точно стверджувати, що самостійна робота має значний вплив на формування різноманітних навичок і компетенцій учнів, необхідних для успішного навчання та професійного розвитку. Вона сприяє розвитку когнітивних, організаційних, комунікативних і соціально-емоційних навичок, а також сприяє формуванню ключових компетенцій, необхідних для подальшого навчання та роботи.

Самостійна робота дозволяє учням розвивати критичне мислення, аналітичні здібності та вміння застосовувати знання на практиці. Працюючи самостійно, учень вчиться:

- аналізувати та синтезувати інформацію – розуміння матеріалу вимагає, щоб учень розділив його на частини, проаналізував кожен окремо та потім об'єднав у цілісну картину;
- розвивати критичне мислення – самостійне виконання завдань спонукає учня до оцінки отриманої інформації, відокремлення головного від другорядного та формулювання власних висновків;
- вирішувати проблеми – завдяки самостійній роботі учні вчать знаходити альтернативні способи розв'язання завдань і долати труднощі, які виникають під час навчання [4, с. 50].

Самостійна робота сприяє розвитку організаційних навичок, що дозволяють учням ефективно керувати своїм часом, ставити пріоритети та виконувати завдання вчасно. Ці навички особливо важливі в умовах сучасного навчального процесу, де велика частина навчання відбувається поза межами класу. Під час самостійної роботи учень вчиться:

- планувати та структурувати свої дії – від здатності організувати власний навчальний процес залежить ефективність засвоєння матеріалу;

– розподіляти час та ресурси – для досягнення навчальних цілей необхідно раціонально використовувати час, відведений на виконання завдань, а також доступні ресурси;

Хоча самостійна робота передбачає індивідуальну діяльність, вона також сприяє розвитку комунікативних та соціально-емоційних навичок. Зокрема, при виконанні проєктів, які потребують співпраці, або під час обговорення результатів роботи з учителем чи однокласниками, учень набуває таких умінь:

– комунікативні навички – вміння чітко та послідовно викладати власні думки, ділитися своїми ідеями та аргументувати точку зору;

– навички самооцінки та рефлексії – самостійна робота сприяє розвитку здатності до рефлексії над власною діяльністю, що є основою для корекції поведінки та розвитку впевненості у власних силах.

Самостійна робота є ефективним засобом формування ключових компетенцій, які розкриті на рис.1.3.

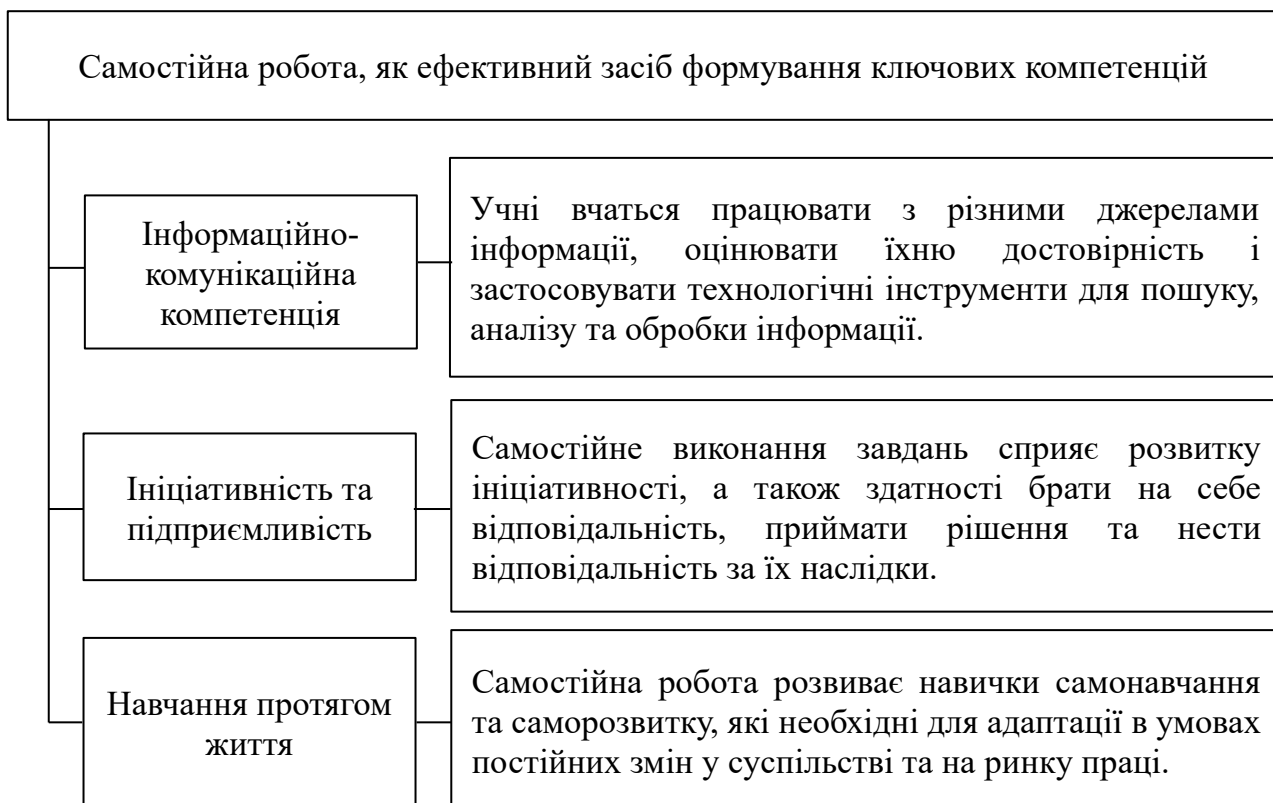

Рис.1.3. Самостійна робота, як ефективний засіб формування ключових компетенцій

Отже, самостійна робота позитивно впливає на розвиток навчальних навичок і компетенцій учнів, допомагаючи їм ставати більш самодостатніми, організованими та здатними до критичного мислення й аналізу. Вона не лише підвищує якість засвоєння знань, але й формує важливі якості особистості, які стануть у нагоді в подальшому навчанні та професійному житті.

Таким чином, самостійна робота учнів є багатогранним процесом, що передбачає поступове формування навчальних навичок, розвиток мислення та особистісної відповідальності за результати. Вона є не лише ефективним засобом закріплення знань, але й важливим фактором формування готовності до самостійного навчання, необхідного упродовж життя.

1.2. Методичні підходи до організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови

Викладачі прагнуть зробити самостійну роботу ефективною частиною навчального процесу, адже вона сприяє розвитку навичок самостійного навчання, критичного мислення та мовної компетенції. Питання організації самостійної роботи є особливо важливим у сучасному навчальному середовищі, де учні мають доступ до цифрових ресурсів і навчальних додатків.

Урок іноземної мови являє собою структурно завершений етап навчального процесу, протягом якого реалізуються визначені практичні, освітні та виховні завдання. Головною метою самостійної діяльності учнів на уроках англійської мови є формування в них уміння мислити, аналізувати, узагальнювати та опановувати навчальний матеріал іноземною мовою без постійної підтримки вчителя.

До характерних ознак самостійної діяльності школярів належать:

- наявність навчального завдання, яке ставить учитель;
- самостійне виконання цього завдання учнями;

- відсутність прямого втручання педагога у процес роботи;
- виявлення учнями активності та інтелектуального зусилля під час виконання завдання [27, с. 34–36].

Методичні підходи до організації самостійної роботи з англійської мови в старших класах можуть значно варіюватися залежно від цілей навчання, рівня знань учнів, доступних ресурсів та навчальних методик, які використовуються вчителями.

I. Сахневич виокремлює три рівні сформованості самостійної діяльності учнів — високий, середній і низький. Високий рівень передбачає, що учень проявляє самостійність у всіх аспектах роботи: він здатний сам знаходити та обирати оптимальні способи розв’язання завдань, контролювати власні дії, оцінювати результати, самостійно шукати інформацію та впевнено використовувати інтернет-ресурси. Середній рівень характеризується тим, що учневі все ще потрібні окремі підказки або уточнення з боку вчителя. Низький рівень свідчить про необхідність постійної допомоги педагога: учень потребує контролю, регулярних підказок та отримує переважно завдання репродуктивного типу [37, с. 54].

Для підвищення ефективності самостійної роботи учнів з іноземної мови важливо дотримуватися певних принципів її організації. До ключових належать такі:

- системність і послідовність, де самостійна діяльність має вибудовуватися поетапно, із поступовим ускладненням завдань, логічним зв’язком між етапами та чітко визначеними причинно-наслідковими залежностями;
- посиленість: зміст і обсяг самостійної роботи повинні відповідати рівню підготовки учнів, їхнім умінням та ступеню сформованості необхідних навичок;
- організація самостійної роботи повинна враховувати індивідуальні освітні потреби, інтереси та рівень розвитку учнів;
- успішність і позитивність, де завдання слід добирати так, щоб вони відповідали реальним можливостям учнів; посилені й водночас мотивуючі

завдання сприятимуть формуванню впевненості в своїх силах і бажання рухатися до складніших видів роботи;

– оптимальність: застосування таких форм, методів і видів самостійної діяльності, які забезпечують найбільш ефективний розвиток самостійності у максимально короткий термін;

– активність та інтерактивність, що важливо, щоб ступінь залучення учня до планування та виконання самостійного завдання постійно зростає. Учень має усвідомлено підходити до вибору способів виконання роботи, планувати її графік і самостійно аналізувати отримані результати. Інтерактивність також передбачає вміння працювати в групі, ефективно взаємодіяти з однокласниками та розподіляти ролі для досягнення спільної мети [30].

Основними методичними підходами до організації самостійної роботи з англійської мови є комунікативний, діяльнісний, індивідуалізований та інтерактивний підходи, рис.1.4.

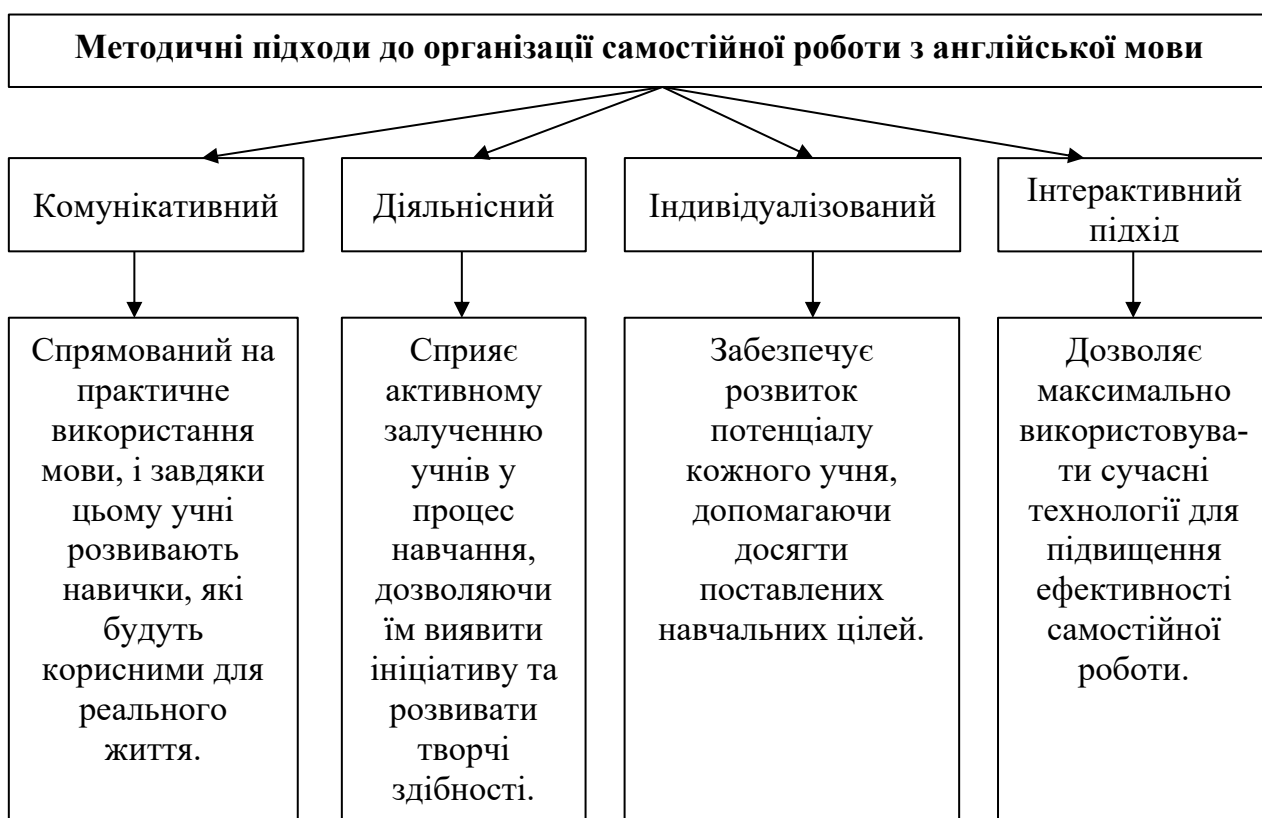

Рис.1.4. Основні методичні підходи до організації самостійної роботи з англійської мови [6]

Розглянемо їх детальніше.

Комунікативний підхід ставить за мету розвиток умінь та навичок учнів у спілкуванні англійською мовою. Основні характеристики цього підходу:

- фокус на реальних ситуаціях: самостійні завдання орієнтуються на використання мови в ситуаціях, наближених до реального життя, таких як спілкування з іноземцями, участь у дискусіях чи підготовка презентацій;
- завдання для розвитку говоріння, слухання, читання та письма: учням пропонуються різноманітні види завдань, що вимагають активного використання мови. Це може бути перегляд відео з подальшим обговоренням, написання електронних листів чи ведення діалогів;
- мовленнєві ігри та рольові завдання: для стимулювання спілкування англійською використовуються мовленнєві ігри, рольові завдання та ситуаційні вправи, що допомагають учням відчувати себе впевнено під час комунікації.

Діяльнісний підхід підкреслює активну діяльність учнів під час виконання завдань. Головні особливості цього підходу включають:

- акцент на процесі виконання завдання: під час самостійної роботи учні не просто отримують інформацію, а активно її обробляють та застосовують;
- рефлексія і самооцінка: завдання часто включають рефлексивні елементи, які спонукають учнів аналізувати власні дії та оцінювати свої результати;
- інтерактивність і співпраця: учні можуть виконувати завдання у групах або парах, де кожен вносить свій вклад. Це формує навички співпраці та вміння працювати в команді [3, с. 67].

Індивідуалізований підхід дозволяє адаптувати завдання відповідно до рівня підготовки, інтересів та потреб кожного учня. Основні принципи індивідуалізованого підходу:

- різнорівневі завдання: учням надаються завдання різної складності, щоб забезпечити досягнення навчальних цілей у відповідності до їхніх можливостей;
- особистісно орієнтований підхід: кожному учню надається можливість виконувати завдання, що відповідають його особистим інтересам, що сприяє підвищенню мотивації до навчання;

- зворотний зв'язок: вчитель надає індивідуальний зворотний зв'язок, враховуючи успіхи та труднощі кожного учня, що допомагає коригувати навчальний процес і вдосконалювати навички учня.

Інтерактивний підхід активно використовує технології та цифрові ресурси для організації самостійної роботи з англійської мови:

- використання мобільних застосунків та онлайн-платформ: застосунки для вивчення мови, такі як Duolingo, Memrise чи Quizlet, дозволяють учням виконувати завдання будь-де та будь-коли, а також збагачують самостійну роботу;

- інтерактивні вправи: завдання включають різноманітні онлайн-тести, вікторини, інтерактивні ігри, що робить процес навчання цікавим та ефективним;

- колективна робота в он-лайн: створення проєктів у спільних документах, участь у дискусіях на форумах або платформах для обговорень дозволяє учням працювати разом, розвиваючи навички спілкування та співпраці [3, с. 70].

Кожен із методичних підходів до організації самостійної роботи з англійської мови – комунікативний, діяльнісний, індивідуалізований та інтерактивний – має свої особливості та переваги. Вибір підходу залежить від цілей навчання, рівня підготовки учнів та доступних ресурсів. Використання цих підходів у комплексі сприяє розвитку мовленнєвих навичок учнів, підвищує їхню мотивацію та інтерес до навчання англійської мови, що є важливим для формування успішних мовних компетенцій та підготовки до реальних комунікативних ситуацій.

На думку М. Солдатенко, ефективний розвиток самостійної діяльності учнів у процесі вивчення англійської мови можливий лише за умови дотримання певних педагогічних вимог.

По-перше, важливо, щоб учень чітко усвідомлював мету будь-якого завдання: що саме він має виконати, у якій послідовності, який результат очікується та для чого це потрібно. Принцип свідомості є ключовим, адже учень повинен не лише знати мету роботи, а й прийняти її.

По-друге, школярам необхідно володіти алгоритмом виконання завдання. Учителю слід ознайомити учнів із найбільш доцільними прийомами навчальної діяльності, враховуючи специфіку завдання, вікові можливості школярів та рівень їхньої іншомовної підготовки.

По-третє, учні мають уміти користуватися навчальними засобами, необхідними для виконання завдань: аудіоматеріалами, дидактичними наборами для роботи в парах, додатковими ресурсами тощо.

По-четверте, важливо сформувати в учнів уміння помічати опори в навчальному матеріалі, які допомагають долати труднощі під час самостійної діяльності. Це стосується як уміння працювати з готовими, об'єктивно заданими зразками, так і здатності створювати власні, суб'єктивні опори.

По-п'яте, учитель повинен подбати про створення відповідних дидактичних умов, що забезпечують успішне виконання самостійних завдань.

По-шосте, слід враховувати час, необхідний для якісного виконання роботи. Вважається, що в старшій школі самостійна діяльність має становити щонайменше 70% навчального часу. На практиці ж цей показник значно нижчий, оскільки в освітньому процесі часто бракує умов для її організації. Забезпечення таких умов – це, передусім, відповідальність учителя [40, с. 22].

Організація самостійної роботи учнів старших класів із вивчення англійської мови вимагає ретельного добору методик та стратегій, що сприяють розвитку автономності, мотивації та ефективного засвоєння матеріалу. Розглянемо основні методики та стратегії, які застосовуються для організації самостійної роботи та показують свою ефективність у контексті вивчення іноземної мови.

1. Методи планування та структурування завдань.

Планування є важливою частиною самостійної роботи, оскільки воно допомагає учням організувати свій час і кроки для виконання завдань. Ключові методики:

- метод SMART-цілей (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound) використовується для того, щоб кожне завдання було конкретним,

вимірюваним і обмеженим у часі, що підвищує мотивацію учнів і допомагає досягти відчутних результатів;

- розподіл завдань на короткострокові та довгострокові, де учні поділяють завдання на менші етапи для легшого виконання, що дозволяє знизити стрес і дає змогу досягати маленьких цілей, що ведуть до кінцевої мети;
- створення розкладів для самостійної роботи, при цьому розподіл завдань за днями допомагає учням навчитися розпоряджатися своїм часом і уникати перевантаження перед кінцевими термінами [9].

2. Використання дидактичних матеріалів та ресурсів.

Ефективна самостійна робота потребує застосування різноманітних ресурсів та матеріалів:

- робота з автентичними матеріалами, це використання статей, відео та подкастів англійською мовою допомагає учням не тільки покращити знання, але й зануритися в культурний контекст мови;
- інтерактивні онлайн-платформи: платформи на зразок Quizlet, Duolingo або Memrise надають учням інтерактивні завдання, тести та можливість тренувати нові слова і граматичні конструкції. Це робить процес навчання більш захоплюючим і полегшує засвоєння матеріалу;
- цифрові книги та ресурси: мобільні застосунки, що містять електронні підручники, граматичні посібники та словники, полегшують доступ до необхідної інформації та дають змогу швидко знайти відповіді на запитання.

3. Стратегії рефлексії та самооцінки.

Рефлексія є важливою складовою для підвищення ефективності самостійної роботи, допомагаючи учням усвідомити власний прогрес і необхідні покращення:

- ведення навчальних щоденників, де учні фіксують свій прогрес, труднощі та нові знання у щоденнику, що дозволяє їм аналізувати власний розвиток та удосконалювати підходи до вивчення мови;

- самооцінка на основі чітких критеріїв, де за допомогою певних критеріїв учні можуть оцінювати власні навички та розуміння матеріалу, що підвищує об'єктивність і стимулює розвиток самостійності;
- оцінка ефективності виконаних завдань, де учні аналізують, які завдання були виконані добре, а над якими аспектами ще потрібно попрацювати. Це допомагає краще планувати подальшу роботу [10].

4. Залучення технологій у процес самостійної роботи.

Сучасні технології можуть значно підвищити ефективність самостійної роботи, завдяки доступу до інтерактивних завдань і ресурсів:

- застосунки для вивчення лексики, наприклад Anki або Quizlet, що використовують методику інтервального повторення, допомагають краще запам'ятовувати слова через регулярне повторення;
- платформи для аудіо- та відео тренувань, на зразок YouTube або аудіо-ресурси для слухання дозволяють учням розвивати навички сприйняття мови на слух;
- сервіси для тренування граматики: завдяки застосункам, що пропонують автоматичну перевірку та аналіз відповідей, учні можуть тренувати свої граматичні навички та одразу бачити помилки [12].

5. Співпраця з учителем і використання наставницької підтримки.

Навіть під час самостійної роботи учням важливо отримувати підтримку від учителя для зворотного зв'язку та коригування навчального процесу:

- регулярні консультації, де вчитель може встановлювати регулярні зустрічі або консультації з учнями для обговорення їхнього прогресу, обговорення труднощів і рекомендацій щодо поліпшення;
- індивідуальні рекомендації та підтримка, вчитель допомагає учням визначити їхні слабкі сторони та надає поради для вдосконалення;
- формування груп для підтримки та обміну досвідом, де у деяких випадках можна організувати роботу в групах, де учні діляться знаннями та допомагають один одному, що сприяє формуванню комунікативних навичок.

Аналіз методик і стратегій для організації самостійної роботи з англійської мови в старших класах показує, що ефективне навчання базується на комбінації планування, доступу до ресурсів, рефлексії, використання технологій і наставницької підтримки. Використання цих підходів комплексно сприяє розвитку навичок самоорганізації, мотивує учнів і полегшує досягнення високих результатів у вивченні іноземної мови.

Важливо розуміти, що організація самостійної роботи вимагає використання різних педагогічних підходів, які дозволяють максимально адаптувати навчання до потреб і особливостей кожного учня. Розглянемо ключові методичні підходи – активне навчання, проектну діяльність та диференційований підхід – та їх значення в організації самостійної роботи з англійської мови у табл.1.2.

Таблиця 1.2

Методичні підходи – активне навчання, проектну діяльність та диференційований підхід – та їх значення в організації самостійної роботи з англійської мови

№	Методичний підхід	Їх характеристика
1	Активне навчання	передбачає залучення учнів до активного пізнавального процесу, де вони не є лише пасивними слухачами, а беруть активну участь у власному навчанні. Цей підхід сприяє розвитку критичного мислення, уміння працювати з інформацією, співпрацювати з іншими, а також підвищує рівень мотивації.
2	Проектна діяльність	є одним із найефективніших підходів до самостійної роботи, оскільки дозволяє учням виконувати завдання, пов'язані з реальними ситуаціями або інтересами, і використовувати англійську мову для досягнення конкретної мети.
3	Диференційований підхід	передбачає врахування індивідуальних відмінностей учнів у процесі навчання та створення завдань, які відповідають їхньому рівню підготовки, інтересам і стилям навчання. Цей підхід є особливо важливим у самостійній роботі, оскільки дозволяє кожному учневі працювати у власному темпі та за індивідуальною програмою.

Завдяки активному навчанню, учні отримують можливість бути співтворцями навчального процесу, що робить їхню самостійну роботу ефективнішою та більш результативною. Основні елементи активного навчання включають:

- дискусії та дебати, де учні обговорюють певні теми англійською мовою, що стимулює розвиток навичок спілкування, поглиблене розуміння матеріалу та уміння захищати власну думку;
- ситуаційні вправи та рольові ігри допомагають учням практикувати мовні навички в умовах, близьких до реальних, що підвищує впевненість і мотивацію до використання мови;
- метод кейсів (case studies), де учні розглядають реальні або вигадані ситуації, що дозволяє їм знаходити різні варіанти вирішення проблем англійською мовою та розвивати навички критичного мислення [16].

Проектна діяльність формує у учнів відчуття відповідальності, сприяє поглибленому вивченню матеріалу, розвитку дослідницьких навичок і значно підвищує рівень зацікавленості учнів у самостійному навчанні. Особливості проектної діяльності включають:

- визначення мети та завдань проекту, де учні разом із учителем або самостійно, визначають цілі проекту та завдання, які потрібно виконати для досягнення результату;
- робота в групах або індивідуально, де проекти можуть бути індивідуальними, але групові проекти дозволяють учням вчитися працювати в команді, розподіляти обов'язки, що розвиває комунікативні та організаційні навички;
- захист проекту, де після завершення роботи учні представляють проект і захищають його перед класом або іншими аудиторіями, що сприяє розвитку навичок презентації та публічного мовлення англійською.

Диференційований підхід забезпечує ефективність самостійної роботи, оскільки кожен учень має змогу опрацьовувати матеріал з урахуванням власних

можливостей та інтересів. Це підвищує їхню мотивацію до навчання та сприяє досягненню кращих результатів. Основні аспекти диференційованого підходу включають:

- адаптація завдань, адже завдання підбираються відповідно до рівня володіння англійською мовою кожного учня, що дозволяє учням працювати з матеріалом, який є доступним і водночас викликає достатній інтерес і мотивацію;
- використання різних стилів навчання, адже врахування того, що учні мають різні стилі навчання (аудіальний, візуальний, кінестетичний), допомагає вчителю створювати завдання, які відповідають індивідуальним потребам, що робить самостійну роботу продуктивнішою;
- розвиток індивідуальних планів навчання дозволяє учням глибше зрозуміти свої сильні та слабкі сторони, розвивати необхідні навички та поступово рухатися до досягнення конкретних навчальних цілей [30].

Отже, активне навчання, проектна діяльність і диференційований підхід – це ключові методичні підходи, які дають можливість успішно організувати самостійну роботу учнів старших класів. Завдяки їхньому застосуванню учні отримують необхідні навички автономного навчання, підвищують рівень володіння мовою, а також розвивають індивідуальні здібності та інтереси.

Підсумовуючи, можна сказати, що методичні підходи до організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови є ефективними завдяки їхній здатності враховувати індивідуальні потреби учнів, підвищувати мотивацію до навчання та розвивати ключові навички. Активне навчання стимулює участь учнів у процесі, проектна діяльність формує відповідальність і навички застосування знань на практиці, а диференційований підхід дозволяє адаптувати завдання до рівня кожного учня, сприяючи поступовому, впевненому просуванню до цілей навчання. Разом ці підходи забезпечують розвиток мовних та особистісних компетентностей, необхідних для ефективного оволодіння англійською мовою та підготовки учнів до самостійної роботи.

1.3. Застосування інформаційних технологій для організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови

Сучасні інформаційні технології значно вплинули на освітній процес, відкривши нові можливості для організації самостійної роботи учнів, зокрема вивчення англійської мови. В умовах швидкого розвитку цифрових інструментів освітяни отримали в розпорядження ресурси, які дозволяють зробити навчання гнучкішим, доступнішим та індивідуально орієнтованим.

Під інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) розуміють використання мобільних телефонів, комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення, а також різноманітних накопичувальних та аудіовізуальних пристроїв, що забезпечують створення, доступ, збереження, передавання й трансформацію інформації. Сучасні науковці – Р. Гуревич [9; 8], Є. Долинський [12], М. Кадемія [16; 15], О. Пищик [32] та ін. – активно наголошують на доцільності впровадження ІКТ у навчальний процес, оскільки вони сприяють індивідуалізації та диференціації навчання, стимулюють розвиток самостійної діяльності, підвищують пізнавальну мотивацію та загальну результативність навчання.

Практичний досвід провідних учителів підтверджує, що технічні засоби навчання посідають важливе місце в організації самостійної роботи з англійської мови. Вони можуть бути ефективно застосовані як в індивідуальних, так і в групових чи фронтальних видах діяльності, сприяючи формуванню в учнів необхідних умінь і навичок пізнавальної роботи. Використання ІКТ робить навчальний процес більш оптимізованим, відкриває широкі можливості для організації самостійної діяльності, адже учні мають змогу в комфортних умовах самостійно здобувати нові знання, розширювати світогляд, підтримувати інтерес до предмета й виявляти творчий підхід.

Переваги використання ІКТ у процесі вивчення іноземної мови полягають у посиленні навчальної мотивації, зростанні зацікавленості в самостійній діяльності, розвитку просторового та інтуїтивного мислення, формуванні творчої

уяви, удосконаленні комунікативних умінь, а також у активізації самостійної пізнавальної діяльності й підвищенні рівня інформаційної культури [17, с. 38].

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології суттєво трансформували освітній процес і нині застосовуються в широкому спектрі педагогічних завдань. Науковець І. В. Роберт визначає низку ключових педагогічних цілей використання ІКТ у навчанні, серед яких:

- інтенсифікація всіх складових навчально-виховного процесу;
- підвищення результативності та якості засвоєння навчального матеріалу;
- стимулювання пізнавальної активності учнів;
- поглиблення міжпредметних зв'язків та збільшення обсягів доступної інформації та оптимізація процесів її пошуку;
- всебічний розвиток особистості учня та підготовка його до життя в умовах інформаційного суспільства;
- удосконалення різних видів мислення та розвиток умінь комунікації;
- формування навичок прийняття оптимальних рішень та продукування альтернативних варіантів їх вирішення;
- естетичне виховання завдяки використанню комп'ютерної графіки й мультимедійних технологій;
- формування інформаційної культури та здатності до обробки даних;
- виконання соціального запиту суспільства щодо підготовки інформаційно грамотної особистості, здатної ефективно працювати з комп'ютерними засобами [26].

Застосування інформаційних технологій для організації самостійної роботи учнів включає різні цифрові засоби, які допомагають ефективніше вивчати англійську мову. Ось основні з них:

1. Мобільні застосунки для вивчення англійської мови.

Мобільні застосунки, такі як Duolingo, Memrise, Babbel та Busuu та інші, стали популярними засобами для самостійного навчання англійської мови. Мобільні додатки в освіті мають численні переваги та особливості, що роблять

їх ефективними інструментами для самостійного навчання. Основні наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Переваги мобільних додатків в освіті

№	Переваги	Особливості їх використання
1	Доступність і зручність використання	Мобільні додатки можна використовувати будь-де та будь-коли, що робить навчання доступним і гнучким. Учні можуть навчатися вдома, у транспорті або під час перерви, що сприяє постійній практиці та легкому доступу до матеріалів.
2	Персоналізація навчального процесу	Багато додатків адаптують контент до рівня знань та швидкості навчання учня, що забезпечує індивідуальний підхід. Наприклад, додатки можуть змінювати рівень складності вправ або темп навчання відповідно до результатів користувача, що робить процес більш ефективним.
3	Інтерактивність і заохочення	Мобільні додатки часто використовують ігрові елементи, такі як досягнення, бали та нагороди, щоб мотивувати учнів. Це заохочує до регулярної практики та підтримує зацікавленість у навчанні.
4	Швидкий зворотний зв'язок	Учні отримують миттєві результати, що дозволяє їм бачити свої помилки та вдосконалюватися. Наприклад, після кожного завдання додаток може показати правильні відповіді та пояснити помилки, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу.
5	Мультимедійність	Додатки можуть включати аудіо, відео, анімацію та інтерактивні вправи, що допомагає урізноманітнити навчання та покращити розуміння складних тем. Мультимедійний підхід особливо корисний для вивчення мов, де аудіо- та відеоконтент значно покращує сприйняття матеріалу.
6	Розвиток самодисципліни та організованості	Багато додатків включають функції відстеження прогресу і регулярних нагадувань, що допомагає учням краще організовувати свій час і підвищувати відповідальність за власне навчання.

Отже, мобільні застосунки для вивчення англійської мови стали важливою складовою сучасного освітнього середовища завдяки своїй гнучкості та інтерактивним можливостям. Вони не лише забезпечують доступ до навчальних матеріалів у зручний час та місці, але й сприяють персоналізації освітнього процесу, дозволяючи кожному учневі працювати у власному темпі. Крім того,

використання мультимедійних ресурсів та гейміфікаційних елементів підвищує мотивацію та зацікавленість, роблячи процес навчання більш захопливим.

Мобільні додатки є потужним інструментом для організації самостійної роботи учнів. Особливості застосування мобільних додатків в освіті розкрито на рис. 1.5.

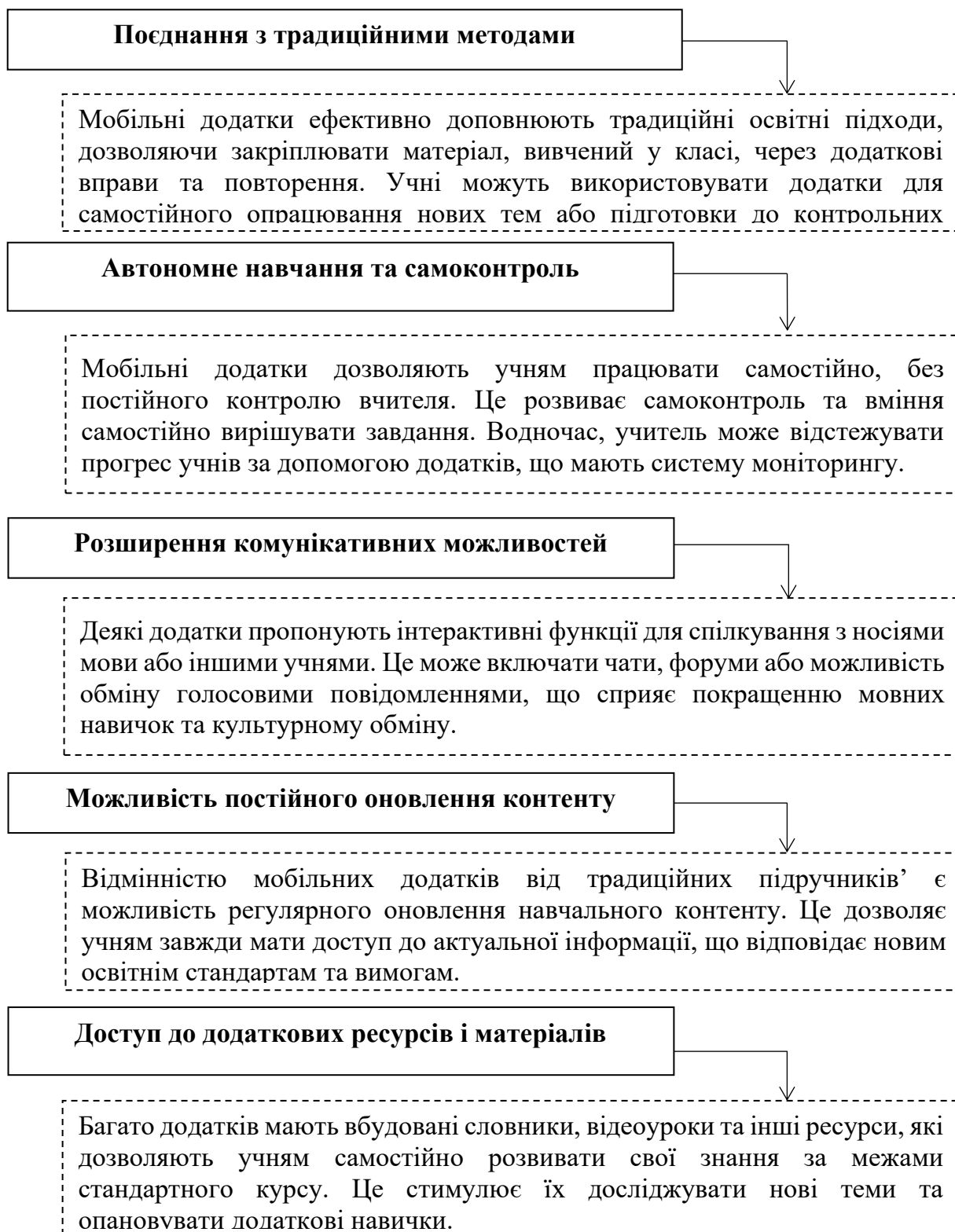

Рис.1.5. Особливості застосування мобільних додатків в освіті

Їхня доступність, інтерактивність та персоналізація навчального процесу допомагають учням краще засвоювати знання, мотивують до навчання та сприяють розвитку навичок самоконтролю і самодисципліни. Незважаючи на численні переваги, використання мобільних додатків також варто говорити і про певні труднощі та ризики. Розглянемо основні з них:

Потенційні труднощі:

1) *Ризик перевантаження інформацією.* Надмірний обсяг інформації та постійний доступ до нових даних можуть спричинити в учнів відчуття перевантаження. Це може знизити мотивацію до навчання та викликати стрес, особливо якщо учні не мають навичок управління часом.

2) *Технічні обмеження.* Не всі учні мають доступ до сучасних мобільних пристроїв або стабільного інтернет-з'єднання. Це може створювати нерівні умови, коли деякі учні мають більше можливостей для самостійного навчання, ніж інші.

3) *Низька якість деяких додатків.* Існує багато додатків різної якості, і не всі з них відповідають педагогічним стандартам або ефективні в навчанні. Недосконалі додатки можуть надавати неточну інформацію, неефективно організувати навчальний матеріал або містити рекламу, що відволікає учнів.

4) *Складність контролю та моніторингу прогресу.* Вчителям може бути важко відстежувати, як учні використовують мобільні додатки і наскільки успішно засвоюють матеріал. Більшість додатків не інтегруються з шкільними системами моніторингу успішності, що ускладнює відстеження прогресу учнів.

5) *Відсутність інтерактивного спілкування з учителем.* Навчання через додатки часто є асинхронним і не передбачає безпосередньої взаємодії з учителем, що може ускладнювати зворотний зв'язок і знижувати якість розуміння складних тем [37].

Потенційні ризики при використанні мобільних додатків:

1) *Відволікання уваги на інші програми та соціальні мережі.* Використання мобільного пристрою для навчання може легко перериватися через сповіщення з інших програм або соціальних мереж, що відволікає учня та знижує

ефективність навчання. Постійне переключення між завданнями погіршує концентрацію і засвоєння матеріалу.

2) *Ризик надмірного використання екранного часу.* Тривале використання мобільних додатків може призвести до перевищення рекомендованого екранного часу, що негативно впливає на здоров'я очей, концентрацію і сон. Особливо це актуально для підлітків, які можуть не усвідомлювати шкідливий вплив надмірного використання екранів.

3) *Зниження живого спілкування і командної взаємодії.* Надмірний акцент на самотійному навчанні через додатки може знизити кількість живого спілкування та командної роботи, що є важливими для розвитку комунікативних навичок і соціальних взаємодій.

4) *Проблеми з безпекою даних.* Деякі мобільні додатки можуть збирати персональні дані, і їх безпека не завжди надійно захищена. Це становить ризик для конфіденційності інформації учнів та може спричинити небажані наслідки у разі витоку даних.

5) *Залежність від технологій.* Постійне використання мобільних додатків у навчанні може сформувати у учнів залежність від технологій, коли вони починають покладатися лише на цифрові ресурси для пошуку інформації, а не розвивають навички критичного мислення і самостійного вирішення проблем [37].

Хоча мобільні додатки є ефективними інструментами для самостійного навчання, їх використання вимагає продуманого підходу з боку вчителів та учнів. Для мінімізації ризиків важливо встановлювати чіткі правила використання технологій, обирати лише якісні додатки, а також забезпечувати баланс між цифровими й традиційними методами навчання.

2. *Онлайн-платформи та ресурси.*

Онлайн-платформи, такі як Quizlet, Kahoot! і Edmodo, пропонують різноманітні ресурси та завдання для практики мовних навичок. Ключові аспекти їх використання:

- колаборативне навчання, адже багато платформ підтримують спільні завдання, де учні можуть співпрацювати один з одним, обмінюючись знаннями та підтримуючи один одного;
- система контролю та тестування, адже платформи дозволяють учням проходити тести для перевірки своїх знань і моніторингу прогресу;
- доступ до автентичних матеріалів, адже онлайн-ресурси пропонують доступ до відео, аудіо та текстових матеріалів англійською мовою, що сприяє розвитку навичок аудіювання, читання та розуміння живої мови.

Класифікація вибраних онлайн-платформ (Quizlet, Kahoot!, Edmodo) спирається на емпіричні дослідження їхньої результативності. Зокрема, для Kahoot! зафіксовано зростання мотивації та навчальних результатів завдяки гейміфікації та миттєвому зворотному зв'язку [73, с. 10-12]. Ефективність Quizlet у засвоєнні лексики підтверджено експериментально: студенти, що працювали з додатком, показали значуще кращі результати у пост-тестах [47, с. 48–53]. Edmodo, у свою чергу, забезпечує інфраструктуру для колаборативного навчання, моніторингу прогресу та формувального оцінювання, що позитивно сприймається здобувачами освіти, попри окремі організаційно-технічні бар'єри [48, с. 171–176].

3. Інтерактивні навчальні програми та онлайн-курси.

Інтерактивні програми та курси, такі як Coursera, edX, FutureLearn, пропонують систематизовані курси з англійської мови, часто розроблені провідними освітніми установами. Вони мають такі особливості:

- системний підхід до навчання, адже курси структуровані за темами та рівнями складності, що дозволяє учням послідовно розвивати свої навички;
- можливість отримання сертифікатів, це може додатково мотивувати учнів, оскільки сертифікати підтверджують їхній рівень знань;
- доступ до професійних викладачів, де на багатьох платформах учні можуть ставити питання викладачам, що робить процес навчання більш підтримуваним та гнучким.

4. Використання соціальних мереж та відеоплатформ.

Соціальні мережі (Facebook, Instagram) та відеоплатформи (YouTube, TikTok) також стають корисними інструментами для вивчення англійської мови:

- доступ до освітніх каналів та сторінок, де учні можуть підписуватися на профілі з англійським контентом, що дозволяє їм регулярно отримувати нові знання;
- можливість практики, адже соціальні мережі дозволяють учням спілкуватися з носіями мови та іншими учнями, що сприяє розвитку навичок письма та спілкування;
- короткі навчальні відео, адже формати коротких відео підходять для самостійної роботи, дозволяючи швидко засвоювати нові теми та правила англійської мови [73].

5. *Віртуальні репетитори та системи штучного інтелекту.* Сучасні віртуальні репетитори, як-от Google Assistant, ChatGPT, а також інші інтерактивні платформи зі штучним інтелектом, допомагають відповісти на питання учнів, пропонують додаткові матеріали та допомагають роз'яснити складні теми.

6. *Хмарні технології та спільні документи.* Інструменти, як-от Google Docs, Google Classroom та Microsoft Teams, дозволяють учням працювати над проєктами та завданнями разом, забезпечуючи легкий доступ до ресурсів та спільне редагування документів. Це також дозволяє вчителям контролювати виконання завдань, а учням зберігати свої напрацювання в одному місці.

Отже, інформаційні технології стали важливим ресурсом у самостійній роботі старшокласників, надаючи їм нові можливості для розвитку мовних навичок та підтримки навчальної автономії. Використання мобільних застосунків, онлайн-платформ, інтерактивних програм та соціальних мереж дозволяє учням вивчати англійську мову за гнучкими, адаптивними та інтерактивними методиками, що підвищує зацікавленість і якість засвоєння матеріалу. Завдяки цифровим технологіям учні можуть самостійно керувати своїм навчанням, що є важливим для підготовки до майбутніх освітніх і професійних викликів.

Висновки до розділу 1

У підсумку до розділу 1 можна сказати, що організація самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови є важливим компонентом сучасного освітнього процесу, який сприяє розвитку критичного мислення, відповідальності та незалежності в навчанні. Висвітлені в розділі аспекти дозволили визначити сутність поняття «самостійна робота» у психолого-педагогічному контексті, окреслити методичні підходи до її організації та дослідити роль інформаційних технологій, особливо мобільних застосунків, у цьому процесі.

Проаналізовано ключові методи й підходи, які сприяють активному залученню учнів до навчання, зокрема активне навчання, проектну діяльність та диференційований підхід, що дозволяють адаптувати завдання до індивідуальних потреб учнів. Важливо, що використання сучасних інформаційних технологій, включаючи мобільні застосунки, забезпечує додаткові можливості для організації самостійної роботи, мотивує учнів до навчання та підвищує ефективність засвоєння матеріалу.

Таким чином, застосування методичних підходів та новітніх технологій в організації самостійної роботи є перспективним напрямом, що підсилює навчальний процес, сприяє формуванню ключових навичок та компетенцій і готує учнів до ефективного навчання та саморозвитку в майбутньому.

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.0 Вступні зауваження

У даному розділі розглянуто емпіричні аспекти використання мобільних застосунків для організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови. Досліджено можливості мобільних технологій у створенні завдань, які сприяють розвитку автономії учнів, підвищенню їхньої мотивації та вдосконаленню мовних навичок. Аналізуються переваги інтерактивних функцій мобільних додатків та їхній вплив на якість виконання самостійної роботи.

Розглянуто методику організації експериментального дослідження ефективності мобільних застосунків, включно з вибором учасників, інструментів та етапів дослідження. Проаналізовано результати експерименту, зокрема вплив мобільних технологій на продуктивність учнів і рівень їхньої зацікавленості в навчанні.

2.1. Можливості застосування мобільних застосунків для створення завдань з самостійної роботи для учнів старших класів з англійської мови

Сучасні освітні тенденції все більше орієнтуються на використання цифрових технологій у навчальному процесі, що відкриває нові можливості для організації самостійної роботи учнів. Мобільні застосунки, як один із ключових елементів інформаційних технологій, стають ефективним інструментом у створенні завдань для розвитку самостійного навчання. Їх функціональність дозволяє враховувати індивідуальні потреби учнів, адаптувати завдання до рівня їхніх знань і надавати інтерактивні методи навчання.

В Україні використання мобільних технологій у навчальному процесі лише починає набирати обертів. Хоча ці технології активно застосовуються в усьому

світі, у більшості українських шкіл їх впровадження відбувається повільно через обмежене фінансування, недостатню технічну базу та недостатню підготовку педагогів. Проте інтерес до мобільного навчання зростає завдяки гнучкості, доступності та ефективності такого підходу.

За словами таких дослідників, як Т. В. Полякова, Н. М. Дем'яненко та О. В. Якубовська [42], мобільні технології дозволяють зробити навчальний процес більш інтерактивним, адаптивним і доступним для учнів. Наприклад, у дослідженнях Т. В. Полякової наголошується, що використання мобільних додатків сприяє покращенню навичок самостійної роботи учнів [33]. Н.М. Дем'яненко вказує, що інтеграція технологій у навчальний процес може значно підвищити зацікавленість учнів до навчання, особливо у старших класах [10].

Перспективи впровадження мобільних технологій у навчальний процес досліджували такі вчені, як В. Биков [1], В. Білоус [2], Р. Гуревич [9], а також зарубіжні науковці Т. Bansal [43], М. Elaish [48], S. Jacob [54] та ін. Попри поширеність мобільних пристроїв у повсякденному житті, галузь мобільного асистування у вивченні іноземних мов (Mobile Assisted Language Learning, MALL) ще перебуває на етапі активного становлення. Мобільні застосунки поки що рідко розглядаються як повноцінний компонент навчально-методичного комплексу, хоча окремі дослідження у цьому напрямі вже здійснено такими науковцями, як А. Красуля [19], N. Mathew [60], G. Stockwell [68] та іншими.

На сьогодні спостерігається певне протиріччя між широким потенціалом використання мобільних пристроїв у навчанні та відсутністю цілісної, науково обґрунтованої методики їх системного застосування. Це зумовлює потребу в подальшій методичній розробці та увазі з боку педагогів і методистів. Мобільні застосунки відкривають значні можливості для організації самостійної роботи учнів старших класів, особливо у вивченні англійської мови. Завдяки різноманітному функціоналу сучасних мобільних платформ учитель може створювати інтерактивні, персоналізовані завдання, орієнтовані на індивідуальні освітні потреби, рівень володіння мовою та інтереси учнів.

Схематичний огляд можливостей застосування мобільних технологій для створення завдань із самостійної роботи старшокласників з англійської мови подано на рис. 2.1.

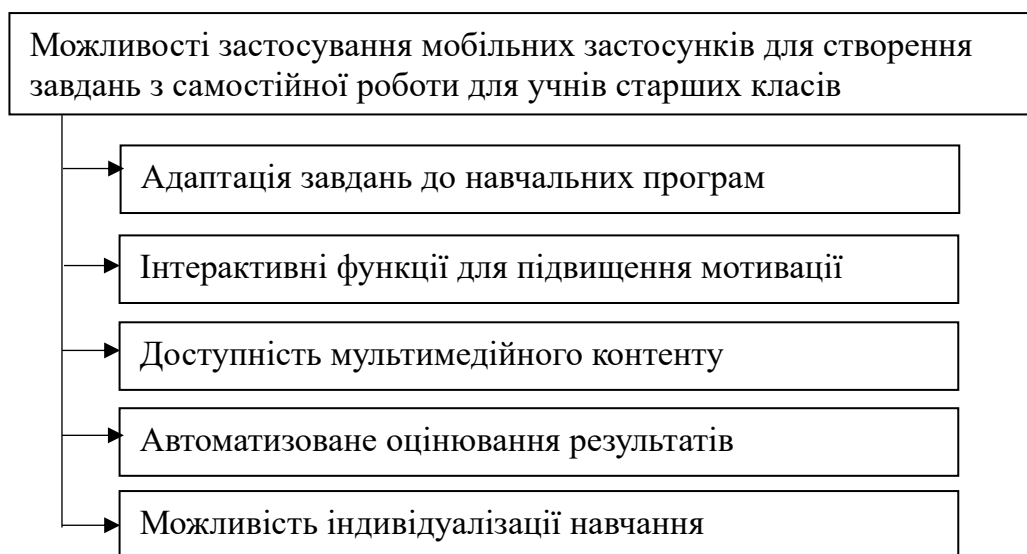

Рис. 2.1. Можливості застосування мобільних застосунків для створення завдань з самостійної роботи учнів старших класів

У процесі навчання українські учні та вчителі найчастіше використовують такі мобільні додатки:

1. Google Classroom – платформа, яка надає можливість створювати й організовувати завдання, оцінювати роботи учнів, комунікувати з класом.
2. Quizlet – популярний інструмент для створення флеш-карток, тестів і інтерактивних вправ.
3. Duolingo – додаток для вивчення мов, який допомагає учням удосконалювати навички читання, письма, аудіювання.
4. Kahoot! – інтерактивний додаток для проведення вікторин, що підвищує зацікавленість учнів у процесі навчання.
5. BBC Learning English – ресурс, що пропонує вправи на розвиток аудіювання, лексики й граматики.
6. LingQ – додаток для вивчення англійської мови через читання текстів і прослуховування аудіоматеріалів.

7. Edmodo – платформа для взаємодії між учнями й учителями, де можна створювати завдання та завантажувати навчальні матеріали.

Варто підкреслити, що існує значна кількість мобільних застосунків, призначених для вивчення іноземних мов. Проте у межах нашого дослідження важливо виокремити саме ті інструменти, які можуть бути ефективно інтегровані у самостійну роботу учнів як у класі, так і під час позааудиторної діяльності. Особливу увагу приділено додаткам, що можна адаптувати до опрацювання лексичних і граматичних тем, визначених чинною навчальною програмою.

Для відбору мобільних застосунків, які сприятимуть ефективному вивченню англійської мови старшокласниками та організації їхньої самостійної роботи, нами були окреслені такі основні критерії:

1. Наявність застосунку для операційних систем IOS та Android – забезпечує доступність для більшості користувачів, незалежно від типу мобільного пристрою.

2. Безкоштовний доступ – важливий аспект, що сприяє рівності можливостей для учнів.

3. Легкість користування – інтуїтивно зрозумілий інтерфейс і простота навігації є ключовими для зацікавлення учнів і їхньої ефективної роботи.

4. Відповідність змісту (лексичного та граматичного) тематичному плануванню з англійської мови – контент додатку має відповідати навчальним програмам і допомагати засвоювати необхідні теми.

5. Відповідність рівню володіння мовою – застосунок повинен бути адаптованим до рівня знань учнів (від A1 до C1).

6. Можливості використання для самостійної роботи – функції додатків мають сприяти розвитку автономності у навчанні, наприклад, наявність інтерактивних вправ, тестів, зворотного зв'язку та автоматичної перевірки результатів.

У ході дослідження проаналізовано низку мобільних застосунків, які можуть використовуватись як у класній роботі, так і під час позааудиторної самостійної роботи учнів старших класів. Серед учнів найчастіше

використовуються Quizlet, Kahoot, Lyricstraining та YouTube, оскільки ці платформи надають інтерактивний досвід навчання. Вчителі ж віддають перевагу TED Education, Socrative, Pear Deck та English Grammar in Use через можливість створення навчальних матеріалів і тестів, що відповідають освітнім програмам.

Кожен із відібраних мобільних застосунків може бути використаний для розвитку окремих видів мовленнєвої діяльності та спрямований на формування лексичних і/або граматичних навичок. Для кращого розуміння їхнього потенціалу розглянемо короткі характеристики цих цифрових інструментів і наведемо приклади практичних завдань, які можуть бути запропоновані учням під час самостійної роботи.

YouTube

Види мовленнєвої діяльності: слухання (аудіювання) і говоріння.

YouTube є потужним інструментом для організації самостійної роботи учнів у 10-х класах, особливо для розвитку навичок аудіювання та говоріння. Завдяки великій кількості відеоматеріалів на різноманітні теми учні можуть покращувати розуміння на слух, розширювати словниковий запас, тренувати граматичні структури, а також удосконалювати вимову.

YouTube дозволяє:

1. Обирати відео відповідно до рівня знань учнів та тематики уроку.
2. Використовувати функції уповільнення/прискорення відтворення для кращого розуміння складних текстів.
3. Включати субтитри для полегшення розуміння змісту (за потреби).
4. Застосовувати принцип диференціації навчання під час виконання завдань.

У класі, для сильніших учнів можна організувати додаткове завдання після завершення основного. Наприклад: переглянути відео за темою уроку (наприклад, «Environmental Problems»).

Виконати завдання:

1. Виписати тематичну лексику: учитель надає перелік українських слів, які учні мають знайти в англійському тексті відео.

2. Переказати зміст: коротко описати, про що було відео.
3. Поставити питання до змісту відео: наприклад, «What are the main causes of pollution mentioned in the video?»

Для домашнього завдання учень має:

- Знайти тематичне відео на YouTube (тривалістю 2-3 хвилини).
- Продемонструвати відео однокласникам (під час наступного уроку).
- Розробити до нього завдання (наприклад: скласти 5 питань до відео, підготувати твердження, які інші учні мають підтвердити чи спростувати).

Приклади завдань:

- Переглянути відео «The Future of Renewable Energy.»
- Обговорити: «What renewable energy sources are the most promising, and why?»
- Розробити коротку презентацію на основі переглянутого відео.

Переваги використання YouTube:

- Доступність і велика кількість безкоштовних ресурсів.
- Можливість знайти матеріали для будь-якого рівня та тематики.
- Розвиток навичок автономного навчання.
- Підвищення мотивації учнів через інтерактивний підхід.

YouTube – це багатофункціональний інструмент, який можна адаптувати для різних завдань, що сприяють розвитку мовленнєвої компетентності учнів старших класів.

Blogger Plus

Вид мовленнєвої діяльності: письмо.

Blogger Plus є ефективним інструментом для розвитку навичок письма. Вчитель створює блог за темою уроку, додаючи дописи протягом вивчення теми. Завдання учнів – залишити коментарі до кожного допису, висловлюючи свої думки кількома реченнями. Приклади завдань:

- Відреагувати на допис «My Dream Vacation» описом власної мрії.

– Написати коментар до теми «Global Warming Solutions» із пропозиціями вирішення проблеми. Завдання можна виконувати як у класі, так і вдома. Учитель перевіряє коментарі, виправляючи граматичні та лексичні помилки.

Kahoot!

Вид мовленнєвої діяльності: читання, письмо.

Kahoot! допомагає розвивати навички читання та письма, залучаючи учнів до інтерактивного навчання. Учні можуть виконувати завдання з готової бази або створювати власні тести, закріплюючи лексичний і граматичний матеріал.

Приклади використання:

1. Вчитель створює тест із запитаннями на тему «Past Simple vs. Present Perfect», учні виконують завдання й одразу бачать свій результат.

2. Учні створюють свої Kahoot! вікторини для однокласників на тему «Vocabulary: Travel and Tourism».

Kahoot! забезпечує індивідуалізацію навчання, дозволяючи учням працювати у власному темпі. Застосунок підходить для заповнення прогалін на уроці, коли частина учнів виконує завдання швидше за інших.

LearnEnglish Podcast (British Council)

Вид мовленнєвої діяльності: читання, слухання.

LearnEnglish Podcast – це навчальний застосунок, спрямований на розвиток навичок слухання та читання. Він містить широку базу подкастів на різні теми, що дозволяє учням практикувати розуміння мови у природному контексті.

Приклади завдань:

1. Учні прослуховують подкаст на тему «Environmental Issues», а потім відповідають на запитання за текстом.

2. Домашнє завдання: прослухати подкаст про подорожі та виписати нову лексику із перекладом.

3. У класі: виконати вправу на відповідність фраз до їх значень після прослуховування.

LearnEnglish Podcast пропонує інтерактивний підхід до навчання, дозволяючи учням перевіряти свої результати та працювати у власному темпі.

Quizlet

Вид мовленнєвої діяльності: читання, письмо.

Quizlet – це інтерактивний застосунок, який використовується для тренування лексики та граматики. Учні можуть реєструватися, обирати навчальні модулі, створені вчителем, або готові модулі з бази даних, або навіть створювати власні. Приклади завдань:

1. Картки: учні повторюють нову лексику за допомогою інтерактивних карток, які автоматично приховують переклад.
2. Тестування: вчитель задає модуль із вправами, який перевіряє правильність написання та знання перекладу.
3. Quizlet.Live, у класі проводиться командна гра, яка дозволяє закріпити лексичний матеріал в ігровій формі, сприяє концентрації та командній роботі.

Quizlet дозволяє створити умови для активної самостійної роботи учнів, а також ефективно використовувати час на уроці для диференційованого навчання.

Learn English with TED Talks

Вид мовленнєвої діяльності: читання, слухання, говоріння.

Learn English with TED Talks – це освітній застосунок, створений National Geographic Learning у співпраці з TED. Він дозволяє поєднувати перегляд натхненних виступів TED із завданнями для покращення знань англійської мови. Приклади завдань:

1. Слухання: перегляд короткого відео з субтитрами, виконання завдань на розуміння змісту.
2. Читання: аналіз тексту виступу для вивчення термінів та ключових фраз.
3. Говоріння: організація обговорення чи дебатів у класі на тему виступу.

Learn English with TED Talks – це ідеальний інструмент для розвитку мовних навичок, критичного мислення та залучення учнів до активного навчання через інтерактивний контент.

Johnny Grammar's Word Challenge

Вид мовленнєвої діяльності: читання, письмо.

Johnny Grammar's Word Challenge – це інтерактивний застосунок-вікторина для вивчення англійської мови, що допомагає перевірити рівень знань у таких аспектах, як лексика, граматики та правопис. Приклади завдань:

1. Вибрати правильний варіант написання слова.
2. Вставити пропущене слово у реченні.
3. Обрати правильну граматичну конструкцію.

Johnny Grammar's Word Challenge – це ідеальний застосунок для вивчення та закріплення лексики, правопису та граматики англійської мови через інтерактивний формат гри, що стимулює інтерес учнів до навчання.

Johnny Grammar

Вид мовленнєвої діяльності: читання, письмо.

Johnny Grammar's Word Challenge – вікторина для перевірки знань лексики, граматики та правопису. Містить три рівні складності (простий, середній, складний) та популярні теми, такі як їжа, подорожі, хобі. Учні отримують значки за досягнення та пояснення до помилок, що стимулює ефективне навчання.

Story Dice

Вид мовленнєвої діяльності: письмо, говоріння.

Застосунок для створення історій за допомогою кубиків із картинками. Учні обирають кубики з 240 можливих зображень, комбінуючи їх у категоріях («Таємниця», «Зоряні війни», «Діти» тощо). Використовується для розвитку творчості та тематичної лексики. Завдання можуть включати написання історій вдома чи змагання на уроці.

Instagram

Вид мовленнєвої діяльності: говоріння, письмо.

Використовується для пошуку зображень на задану тему. Учні можуть описувати картинки усно чи письмово, або перекладати описи англійською. Застосунок сприяє розвитку навичок письма та говоріння у творчій формі.

Socrative

Вид мовленнєвої діяльності: письмо, читання.

Онлайн-сервіс для створення тестів. Учитель або учні можуть створювати та проходити тести, а результати легко експортуються у Google Диск чи надсилаються електронною поштою. Інструмент підходить для перевірки знань на уроці.

MyWordBook

Вид мовленнєвої діяльності: письмо, читання.

Застосунок для створення інтерактивного словника, який містить визначення слів, їх вимову, типові фрази й дієслова. Використовується для самостійної роботи, може оцінюватися як творчий проєкт.

Send a Crossword

Вид мовленнєвої діяльності: письмо, читання.

Інструмент для створення та обміну кросвордами. Учні розвивають навички письма, формулюючи визначення, та читання, розгадуючи кросворди. Підходить для індивідуальної та групової роботи, а також змагань між командами.

У **табл. 2.2** представлено узагальнену інформацію про навчальні мобільні застосунки, види мовленнєвої діяльності, розвиток яких вони підтримують, а також компоненти мовної компетентності, що формуються під час їх використання (лексичні та/або граматичні навички).

Таблиця 2.2

Навчальні застосунки, види мовленнєвої діяльності, які вони розвивають, та компоненти мовної компетентності, які формують

Назва застосунку	Вид мовленнєвої діяльності	Компоненти мовної компетентності
YouTube	Читання, слухання, говоріння	Лексика, граматики
Kahoot!	Читання, письмо	Лексика, граматики
Quizlet	Читання, письмо	Лексика, граматики
Learn English with TED Talks	Читання, слухання, говоріння	Лексика, граматики
Socrative	Письмо, читання	Граматики
Johnny Grammar	Читання, письмо	Лексика, граматики
Blogger	Письмо, говоріння	Лексика, граматики
Story Dice	Письмо, говоріння	Лексика

MyWordBook	Письмо, читання	Лексика
Learn English Podcasts (British Council)	Читання, слухання	Лексика, граматики
Instagram	Говоріння, письмо	Лексика
Send a Crossword	Письмо, читання	Лексика, граматики

Використання мобільних застосунків для створення завдань із самостійної роботи сприяє підвищенню мотивації учнів, інтерактивності навчання та зручності організації роботи. Ці інструменти дозволяють адаптувати завдання до навчальних потреб, інтегрувати мультимедійний контент та забезпечувати оперативний зворотний зв'язок, що робить процес навчання більш ефективним і захопливим. Детальніше про це розкрито у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Адаптація завдань у мобільних застосунках до змісту навчальних програм, доступність для використання в освітньому процесі та зручність їхнього застосування

Назва застосунку	Адаптація завдань до змісту навчальних програм	Доступність для використання в освітньому процесі	Зручність застосування учнями та вчителями
YouTube	Можливість використання відео з різними темами для пояснення граматики, лексики, та розвитку навичок слухання.	Відкрите джерело, доступне безкоштовно, можна використовувати в класі чи вдома.	Просте використання, відео можна паузу ставити, переглядати, використовувати субтитри.
Kahoot!	Можливість створення інтерактивних тестів, які відображають теми, що вивчаються за програмою.	Безкоштовний доступ, можливість грати через смартфони та комп'ютери.	Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, легке створення тестів та проведення змагань.
Quizlet	Завдання адаптовані до вивчення лексики та граматики відповідно до навчальної програми.	Доступний на різних платформах, можна використовувати в класі або вдома.	Просте створення карток, можливість використовувати для домашніх завдань.

Learn English with TED Talks	Використання реальних виступів для вивчення англійської мови відповідно до рівня учня та навчальної програми.	Доступність відео з можливістю перегляду офлайн після завантаження.	Використання лекцій для обговорень, підтримка субтитрів, інтерактивні завдання.
Socrative	Можливість створення тестів на основі тем, що вивчаються.	Платформа доступна для створення та проведення тестів в реальному часі.	Легке створення тестів, отримання миттєвих результатів, можливість зберігати відповіді.
Johnny Grammar	Використання ігор для вивчення граматики та лексики, відповідно до навчальних програм.	Доступний для використання на мобільних пристроях і в класі.	Просте використання, інтерактивні вікторини, можливість моніторингу результатів.
Blogger	Підтримка написання текстів і розповідей з використанням нових слів, що вивчаються.	Мобільний додаток доступний на всіх основних платформах.	Легке створення блогів, може бути використано для виконання творчих завдань.
Story Dice	Використання карток для розвитку уяви і побудови історій відповідно до теми уроку.	Доступний для мобільних пристроїв.	Просте використання, стимулює творчість і працює з групами чи індивідуально.
MyWordBook	Створення індивідуальних словників на основі вивченого матеріалу, що відповідає програмі.	Мобільний доступ і можливість переглядати списки слів.	Легкість у створенні власних словників, доступ до їх редагування.
Learn English Podcasts (British Council)	Подкасти на різні теми, що відповідають віковим групам та програмам.	Безкоштовний доступ до подкастів, зручність прослуховування на мобільних пристроях.	Легке прослуховування подкастів і виконання завдань на основі прослуханого.
Instagram	Використання картинок і постів для розвитку лексики та практики перекладу.	Безкоштовний доступ на мобільних пристроях.	Зручний для інтеграції в клас, стимулює учнів до вивчення через соціальні медіа.

Send a Crossword	Створення тематичних кросвордів для закріплення лексики та граматики.	Доступний на мобільних пристроях і через веб-сайт.	Легке створення і розв'язування кросвордів, підходить для групової роботи.
------------------	---	--	--

Отже, мобільні технології стали потужним інструментом для підвищення мотивації учнів та розвитку їх здатності до самостійного навчання. Інтерактивні функції, такі як ігрові елементи, змагання, миттєвий зворотний зв'язок і персоналізація завдань, сприяють залученню учнів у процес навчання. Завдяки гейміфікації та змагальним аспектам, мобільні додатки, такі як Kahoot! або Quizlet, мотивують учнів до активної участі в навчальному процесі. Вони не лише виконують завдання, але й прагнуть досягти високих результатів, змагаючись з іншими учасниками у таблицях лідерів. Миттєвий зворотний зв'язок, який надається при виконанні завдань, допомагає учням усвідомлювати свої помилки, вчитися на них і рухатися далі.

Ще одним важливим аспектом є розвиток навичок критичного мислення. Мобільні додатки, як Story Dice або Johnny Grammar, дозволяють учням працювати з різними сценаріями, де потрібно використовувати логіку, аналізувати ситуації та будувати аргументи, що покращує їх здатність до критичного мислення.

Застосунки, як MyWordBook, дозволяють учням створювати власні словники, поповнюючи їх новими словами, фразами та виразами, що активно використовуються на уроках. Це дає можливість учням вчити нову лексику, не обмежуючись лише підручниками, а також допомагає їм запам'ятовувати та ефективно використовувати нові слова в контексті. Quizlet, зокрема, надає можливість учням створювати картки для самоперевірки, що покращує запам'ятовування та закріплення лексичного матеріалу, дозволяючи тренуватися в будь-який час.

Використання мобільних додатків для розвитку навичок аудіювання також сприяє вдосконаленню самостійної роботи. Learn English Podcasts (British Council) пропонує учням слухати реальні англомовні подкасти на різні теми, що

дозволяє покращити сприйняття на слух, розширюючи активний словниковий запас і розвиваючи навички розуміння. Завдання на прослуховування, що даються в додатку, можна використовувати для подальшої перевірки знань, через миттєвий зворотний зв'язок.

Мобільні технології дозволяють учням працювати самостійно, вибираючи завдання, які відповідають їхньому рівню знань, що підвищує їхню автономність у навчанні та дозволяє індивідуалізувати процес вивчення англійської мови.

2.2. Експериментальна перевірка ефективності використання мобільних додатків для самостійної роботи учнів старших класів

Експериментальна частина дослідження спрямована на перевірку ефективності розробленої методики використання мобільних додатків для формування навичок самостійної роботи учнів старших класів у процесі навчання англійської мови.

Участь у дослідженні взяли два класи: 10-А клас, що нараховує 25 учнів, і 10-Б клас, у якому навчаються 15 учнів Красноільського ліцею Верховинської селищної ради, розташованого в Івано-Франківській області.

У межах експерименту було створено умови для роботи з мобільними додатками, зокрема тими, які спрямовані на розвиток мовних компетенцій (словниковий запас, граматики, аудіювання та говоріння). Дослідження передбачало порівняння результатів учнів, які навчалися із залученням мобільних додатків, із результатами учнів, які працювали за традиційною методикою.

Метою даного дослідження було розроблення комплексу завдань для організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови із використанням мобільних застосунків, експериментальна перевірка результативності запропонованих завдань та формулювання методичних рекомендацій щодо подальшого застосування мобільних технологій у навчальному процесі з метою підвищення рівня самостійності учнів.

У межах практично-експериментальної роботи було визначено такі основні завдання:

1. Окреслити етапи проведення експериментального дослідження.
2. Здійснити діагностику рівня сформованості навичок самостійної роботи старшокласників у процесі вивчення англійської мови.
3. Визначити критерії, показники та параметри оцінювання результатів експериментальної діяльності.
4. Перевірити ефективність розроблених авторських завдань із застосуванням мобільних додатків для розвитку навичок самостійної роботи учнів.

Експериментальна робота проводилася у природних умовах навчального процесу. Основний акцент зроблено на оцінюванні впливу мобільних застосунків на розвиток навичок самостійної роботи однорідної групи учнів.

Експериментальне дослідження охоплювало три етапи, кожен з яких мав чітко визначені завдання та мету.

Таблиця 2.4

Етапи експериментального дослідження

Етап	Завдання	Методи	Припущення щодо результатів
Констатувальний	1. Виокремлення контрольної та експериментальної груп для подальшого порівняння.	Контроль, аналіз вихідних умов	Сформовано дві групи з порівнянними навчальними характеристиками.
	2. Обґрунтування критеріїв і показників, за якими оцінюватиметься рівень самостійної роботи учнів.	Теоретичний аналіз, узагальнення	Визначено систему критеріїв та параметрів оцінювання.
	3. Проведення первинної діагностики рівня сформованості навичок самостійного навчання учнів 10-х класів.	Діагностичні методики, спостереження	Отримано вихідні дані щодо рівня самостійної роботи школярів.
Формувальний	Розроблення й упровадження комплексу завдань із використанням мобільних застосунків, спрямованих на розвиток навичок самостійної роботи.	Тестування, анкетування, самооцінювання учнів	Очікується зростання показників самостійності та активності учнів у процесі навчання.

Узагальнювальний	1. Проведення підсумкового тестування після завершення формульовального впливу.	Тестування, порівняльний аналіз	Підтверджено ефективність використання мобільних застосунків у навчанні.
	2. Аналіз та узагальнення результатів експерименту.	Статистична обробка, інтерпретація даних	Отримані дані дозволяють зробити висновки про результативність запропонованої методики.

Для визначення результативності розроблених завдань і реалізації першого завдання констатувального етапу було сформовано дві групи – контрольну та експериментальну. Контрольну групу становив 10-А клас, а експериментальну – 10-Б клас Красноільського ліцею Верховинської селищної ради. Обидві групи працювали за одним навчальним підручником *Click On 4* та мали однаковий режим занять: два уроки англійської мови на тиждень тривалістю 45 хвилин.

На початковому етапі дослідження здійснювався аналіз завдань і навчальних матеріалів, які використовувалися вчителями для організації самостійної роботи старшокласників.

Установлено, що основний підручник передбачає здебільшого традиційні форми самостійної роботи:

- прочитати текст і дати відповіді на запитання.
- скласти діалог із партнером.
- підготувати короткий виступ, створити малюнок, схему, діаграму тощо.

Крім цього, домашні завдання охоплюють вправи на лексику, граматику, письмо, переклад, переказ, а також підготовку доповідей.

Детальний аналіз продемонстрував, що не всі учні виявляють зацікавленість у виконанні завдань. Частина школярів схильна списувати, покладатися на допомогу вчителя чи однокласників.

Для визначення основних проблемних аспектів організації самостійної роботи було проведено анкетування серед учителів та учнів (результати – Додаток А), щоб з'ясувати їх ставлення до використання мобільних телефонів і застосунків на уроках англійської мови, рис.2.2.

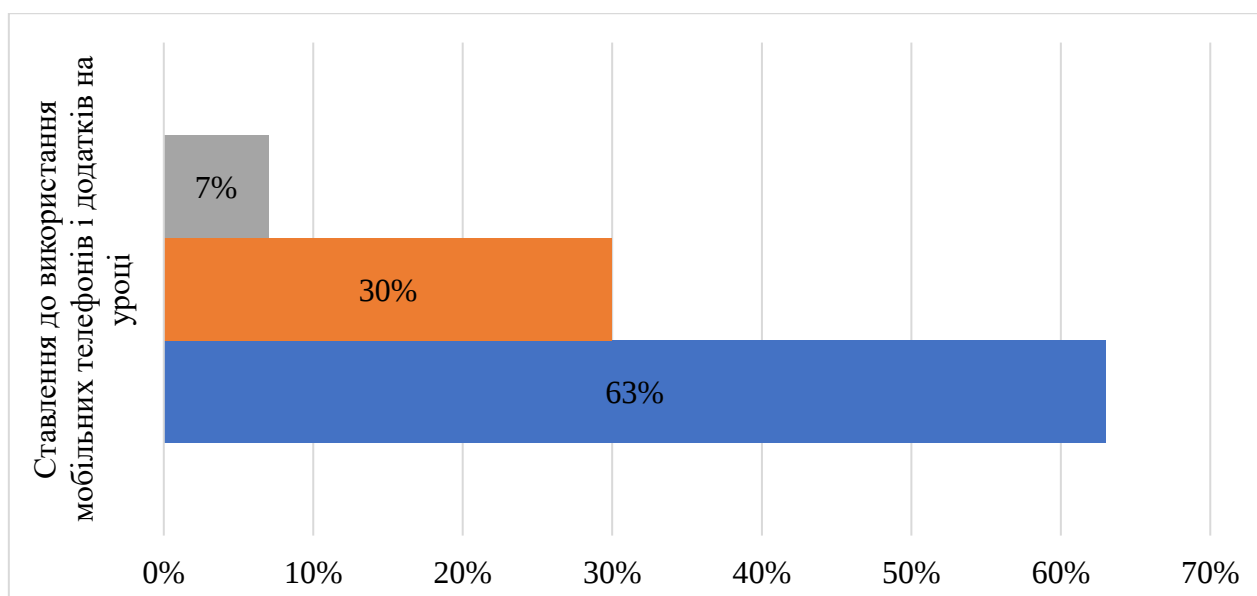

Рис.2.2. Результати опитування серед учнів 10-х класів, щоб з'ясувати їх ставлення до використання мобільних телефонів і застосунків на уроках англійської мови

Відповідно до рис. 2.1, 63% учнів повідомили, що використання мобільних телефонів на уроці англійської мови категорично заборонене, і вони не використовують їх; 30% учнів зазначили, що не звертають увагу на заборону і користуються телефонами для пошуку інформації або словникових даних, які не стосуються уроку; 7% учнів відповіли, що іноді їм дозволяється використовувати телефони.

Також ми поставили питання про знайомство з мобільними застосунками. Більшість учнів повідомили, що знають про мобільні застосунки. Однак на питання «Чи користуєтеся ви ними для вивчення англійської мови поза уроками?» лише кілька учнів відповіли ствердно. На питання «Чи використовували ви мобільні застосунки на уроках англійської мови?» жоден учень не відповів ствердно.

Крім того, ми запитали учнів, чи вважають вони, що робота з мобільними застосунками може зробити самостійну роботу з англійської мови більш захопливою, рис.2.3.

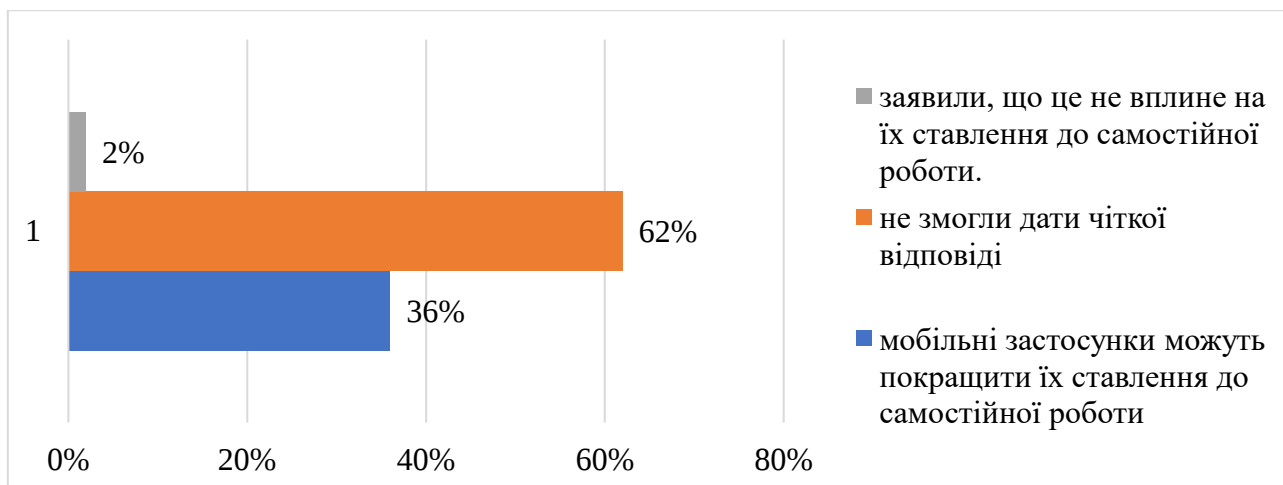

Рис.2.3. Результати опитування учнів про роботу із мобільними додатками

Результати опитування свідчать, що ставлення учнів до використання мобільних застосунків на уроках англійської мови є неоднозначним. 36% учнів відповіли ствердно, вважаючи, що мобільні застосунки можуть покращити їх ставлення до самостійної роботи; 62% учнів не змогли дати чіткої відповіді; 2% учнів заявили, що це не вплине на їх ставлення до самостійної роботи.

За результатами виявлено, що виникають труднощі у процесі організації самостійної роботи старшокласників з англійської мови (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Основні труднощі організації самостійної роботи учнів

За результатами опитування вчителів	За результатами опитування учнів
Обмежений час для перевірки, аналізу та надання зворотного зв'язку щодо самостійних робіт.	Відчуття невпевненості у власних знаннях та страх припуститися помилки.
Учні недостатньо впевнено виконують самостійні завдання, потребують додаткових пояснень.	Не завжди зрозумілі інструкції або алгоритм виконання завдання.
Труднощі із забезпеченням контролю активності та залучення під час групових форм роботи.	Брак мотивації та небажання виконувати завдання самостійно.
Значна неоднорідність рівнів мовленнєвої підготовки в межах одного класу.	Однотипність вправ та відсутність варіативності викликають втрату інтересу.
Недостатній рівень внутрішньої мотивації в учнів до самостійної діяльності.	Страх отримати низький бал або невдачу під час виконання перевірочних самостійних робіт.

Невисокий інтерес школярів до самостійних завдань, що знижує їхню активність.	Небажання витрачати додатковий час на самостійне виконання домашніх завдань.
Часті випадки списування та використання підказок під час виконання самостійних робіт.	Складність організувати робочий процес удома без сторонньої допомоги.
Недостатня готовність учнів працювати незалежно від учителя та приймати відповідальність за результат.	Відволікання під час роботи (смартфони, соціальні мережі, шум у класі).

Результати анкетування показали, що труднощі організації самостійної роботи вчителі та учні переважно пов'язують із психологічними аспектами (невпевненість у силах, відсутність самомотивації) та організаційними факторами (нестача часу, одноманітність завдань, різний рівень знань у групах). Ці фактори стали основою для визначення підходів до створення завдань, що враховують інтереси учнів і стимулюють розвиток їхніх навичок самостійної роботи.

Результати анкетування також показали, що вчителі не проти використання мобільних застосунків, хоча вони не мають чіткого уявлення про механізм їх інтеграції в навчальний процес. Учні, своєю чергою, з ентузіазмом відреагували на можливість використання мобільних застосунків, особливо через одноманітність завдань у підручниках. Враховуючи це, ми вирішили випробувати мобільні застосунки як інструмент для розвитку навичок самостійної роботи учнів 10-х класів і оцінити їх ефективність, що є одним із завдань констатувального етапу дослідження.

Для створення завдань, спрямованих на розвиток навичок самостійної роботи, ми проаналізували основні вимоги до вправ як інструменту організації навчання. Враховано такі аспекти:

1. *Мотивація учнів.* Завдання повинні бути цікавими, актуальними та відповідати їхнім інтересам. Ми забезпечили це через використання автентичних матеріалів і застосунків, які містять нову й корисну інформацію.

2. *Чіткість формулювання завдань.* Завдання мають бути лаконічними, зрозумілими й чітко сформульованими, щоб учні легко орієнтувалися у своїй

роботі.

3. *Зміна ритму роботи.* Важливо чергувати типи завдань та ритм їх виконання, щоб запобігти втомі й підтримувати увагу учнів протягом уроку.

4. *Інтерактивність і новизна.* Елемент новизни реалізовано через добір автентичних матеріалів та інтерактивних завдань, які дозволяють учням досліджувати реальні ситуації та вирішувати практичні завдання.

5. *Пізнавальна спрямованість.* Завдання були створені з метою розширення кругозору учнів. Ми включили матеріали, що пов'язані з культурою, історією та сучасністю англomовних країн.

6. *Відповідність навчальній програмі.* Під час вибору мобільних застосунків особлива увага приділялася відповідності їх лексичного та граматичного наповнення вимогам навчальної програми.

Таким чином, запропоновані завдання з використанням мобільних застосунків покликані мотивувати учнів, зробити процес навчання цікавішим, а самостійну роботу – ефективнішою. На формувальному етапі дослідження буде перевірено їх вплив на рівень сформованості навичок самостійної роботи учнів.

Для забезпечення достовірності результатів практично-експериментальної роботи необхідним є створення чіткого діагностичного інструментарію, зокрема визначення критеріїв, що дозволяють оцінити рівень сформованості навичок самостійної роботи в учнів 10-х класів під час вивчення англійської мови. Узагальнені критерії оцінювання рівня самостійності старшокласників наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Критерії рівня сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів з англійської мови

Критерій	Опис	Показники
Особистісно-мотиваційний	Усвідомлення учнем значущості самостійної роботи та розуміння її необхідності.	Сукупність внутрішніх мотивів, ціннісних орієнтацій, сформована установка на творчу й пошукову діяльність, виражені пізнавальні інтереси, здатність до самостійного мислення та потреба у постійному розширенні й оновленні знань.

Знаннєвий	Використання тематичної лексики, її правильність та доцільність у виконанні завдань.	Правильність використання лексики, граматична точність, частота та доцільність застосування лексики.
Діяльнісний	Застосування знань, виконання завдань, здатність працювати самостійно та відповідно до встановлених умов.	Чіткість виконання завдань, самостійність, здатність працювати в межах відведеного часу, відсутність звернень за допомогою.
Рефлексійний	Здатність до рефлексії, оцінки своїх можливостей та планування самостійної діяльності.	Саморозуміння, самопланування, самовизначення, здатність до оцінки результатів і коригування власної діяльності.

Ці критерії дозволяють комплексно оцінювати рівень сформованості навичок самостійної роботи учнів, враховуючи мотиваційні, знаннєві, діяльнісні та рефлексивні аспекти їх навчальної діяльності.

Відповідно до ступеня прояву визначених критеріїв та їхніх показників були встановлені рівні сформованості навичок самостійної роботи, що відображають як якісні, так і кількісні характеристики діяльності учнів: високий, достатній, середній та низький.

Оцінювання мотиваційного та рефлексивного критеріїв здійснювалося шляхом анкетування, у межах якого учні самостійно визначали рівень сформованості власних навичок самостійної роботи. Для цього вони оцінювали ступінь своєї згоди з поданими твердженнями за чотирибальною шкалою:

3 бали – повністю погоджуюся;

2 бали – скоріше так, ніж ні;

1 бал – скоріше ні, ніж так;

0 балів – зовсім не погоджуюся.

Аналогічні анкети заповнювали й учителі, які визначали рівень сформованості навичок самостійної роботи кожного учня за тими самими параметрами (див. Додаток Б). Максимально можлива кількість балів за одну анкету становила 48 балів (3 бали × 16 тверджень). Оскільки враховувалися

результати і учнівського, і вчительського опитування, загальна сума балів, яку міг отримати кожен учень, дорівнювала 96 балам.

Для визначення рівня сформованості навичок самостійної роботи було укладено оновлену шкалу відповідності сумарного бала та рівня прояву мотиваційного і рефлексивного критеріїв. Перегляд меж рівнів виконано відповідно до емпіричних результатів нашого дослідження, що забезпечило унікальність і валідність шкали.

Таблиця 2.5

Шкала відповідності суми балів рівню сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів (мотиваційний та рефлексивний критерії)

Бали	Рівень сформованості навичок самостійної роботи
96–80	Високий рівень
79–60	Достатній рівень
59–40	Середній рівень
39–0	Низький рівень

Рівень	Характеристика рівня
Високий	Учень має стійку навчальну мотивацію та усвідомлене розуміння важливості самостійної роботи. Виявляє розвинену інтелектуальну активність, зацікавленість навчальним процесом, уміє самостійно визначати навчальну мету, планувати дії й обирати оптимальні способи виконання завдань. Володіє сформованими рефлексивними вміннями: здатний аналізувати власні результати, визначати й пояснювати помилки, коригувати подальші дії та регулювати власну діяльність.
Достатній	Учень загалом позитивно ставиться до самостійної роботи, однак його мотивація нестійка й проявляється нерегулярно. Здебільшого здатний сам визначати мету діяльності, планувати її етапи й добирати необхідні засоби, але часто орієнтується на стандартні зразки або типові ситуації. Має частково сформовані рефлексивні уміння.
Середній	Учень не завжди здатний вибрати найбільш раціональні способи роботи й потребує постійного керівництва з боку вчителя. Мотивація до самостійної діяльності ситуативна та переважно зумовлена бажанням уникнути низької оцінки. Рефлексивні вміння розвинені недостатньо: учень може частково виявити свої помилки, але не усвідомлює їх причин і не здатний визначити подальші кроки для їх усунення.
Низький	Учень не має внутрішньої мотивації до самостійної роботи або вона виникає лише під зовнішнім впливом. Не проявляє необхідної ініціативи та відповідальності, не визначає мету й не планує діяльність, покладається на допомогу вчителя й однокласників. Рефлексивні навички практично не сформовані: учень не аналізує власні успіхи чи труднощі, не бачить причин помилок і не може планувати подальші дії. Характерними є випадковість дій і відсутність цілеспрямованості.

Ця шкала дозволяє оцінити рівень сформованості навичок самостійної роботи учнів на основі результатів анкетувань, як учнів, так і вчителів.

Таблиця 2.6

**Рівні виявлення навичок самостійної роботи учнів першої підгрупи
10-А та 10-Б класів з англійської мови за мотиваційним і рефлексивним
показниками**

Клас	Кількість учнів	Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Низький рівень
Контрольна група (10-А клас)	25	4 учні (16 %)	10 учнів (40 %)	8 учнів (32 %)	3 учні (12 %)
Експериментальна група (10-Б клас)	15	3 учні (20 %)	7 учнів (47 %)	4 учні (27 %)	1 учень (6 %)

Знаннєвий і діяльнісний критерії оцінювалися за допомогою перевірконої самостійної роботи, що охоплювала всі види мовленнєвої діяльності. Запропоновані завдання були спрямовані на визначення рівня засвоєння тематичної лексики та граматики, уміння виконувати завдання відповідно до поставленої умови, а також на оцінювання ступеня самостійності учнів у процесі слухання, читання, письма й усного мовлення. Комплекс завдань для нульового зрізу був укладений за темою «Sports and Leisure» і включав такі етапи:

1. Слухання (фронтальна самостійна робота). Учні прослуховували аудіозапис і виконували завдання на розуміння прослуханого матеріалу у форматі тверджень «True/False» та відповідей на запитання. Максимальний результат – 9 балів.

2. Читання (групова форма самостійної діяльності). Клас об'єднувався у малі групи по п'ять осіб. Кожному учневі пропонувався окремий текст за темою уроку з виділеними ключовими лексичними одиницями. На ознайомлення з текстом відводилося 5 хвилин, на переклад позначених слів за допомогою словника – 3 хвилини. Після цього тексти прибиралися, і група отримувала спільний бланк із запитаннями до всіх текстів та списком лексики, яку потрібно було знати й уміти перекласти. Учні мали узгоджувати відповіді, обмінюючись інформацією, яку володів лише один член групи, і робити це виключно

англійською мовою. Максимальний результат – 9 балів.

3. Письмо. Учням пропонувалося написати неформальний лист другу на тему: «*I am considering taking up white water rafting. Don't you think I am crazy?*». Завдання оцінювалося за змістом, структурою та мовним оформленням. Максимальний результат – 9 балів.

4. Говоріння (парна самотійна робота). Учні працювали в парах, складаючи діалог на одну з тем:

- «What sport would you like to take up?»
- «How do you usually spend your spare time?»
- «Are you eager to take up some extreme sport or activity?» Максимальна оцінка – 9 балів (див. Додаток В).

Загальна максимально можлива кількість балів за нульовий зріз становила 36 балів (9+9+9+9). Оцінювання результатів здійснювалося відповідно до показників, поданих у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Показники знаннєвого та діяльнісного критеріїв сформованості навичок самотійної роботи учнів 10-А та 10-Б класів з англійської мови

Показник критерію	Характеристика прояву	Бали
Використання тематичної лексики	Учень упевнено й доречно застосовує вивчені лексичні одиниці в усному та письмовому мовленні, без труднощів розпізнає їх у читанні та аудіюванні, правильно перекладає та повністю розуміє зміст висловлювань, що їх містять.	три
	Лексичний матеріал використовує переважно правильно й у достатньому обсязі, хоча іноді виникають неточності у впізнаванні чи перекладі; учень здебільшого розуміє тексти на слух.	два
	Використання лексики є неповним або неточним, у мовленні спостерігаються помилки, важко розпізнає слова під час читання та слухання, переклад є частково правильним; розуміння аудіотекстів обмежене.	один
	Учень мало або практично не використовує вивчену лексику, припускається значної кількості помилок, не здатний розпізнавати ці слова в текстах і майже не розуміє повідомлень, що їх містять.	нуль
Граматична правильність	Учень грамотно застосовує опрацьовані граматичні структури, допускаючи не більше однієї граматичної або однієї-двох орфографічних помилок; правильно	три

	визначає та інтерпретує граматику під час читання й аудіювання.	
	Переважно правильно використовує граматичні моделі, але може припускатися 2–4 граматичних або 3–4 орфографічних помилок; зазвичай розпізнає граматичні конструкції у текстах.	два
	Застосовує граматичні структури з помітними труднощами, робить 5–6 граматичних чи орфографічних помилок, має проблеми з ідентифікацією та розумінням граматики у читанні та слуханні.	один
	Систематично неправильно використовує граматичні конструкції, допускає 7 і більше помилок у мовленні, не розпізнає граматичні структури в текстах.	нуль
Відповідність умовам завдання та рівень самостійності	Учень точно дотримується всіх інструкцій, зміст роботи повністю відповідає завданню, укладається у встановлений час, виконує завдання без будь-якої допомоги.	три
	Учень частково відхиляється від інструкцій або не повністю дотримується умов; іноді виникають труднощі з тайм-менеджментом, можливе епізодичне звернення по допомогу до однокласників.	два
	Інструкції виконуються не повністю, є невідповідності змісту вимогам завдання, учень не вкладається у відведений час, часто звертається із запитаннями до вчителя чи однокласників.	один
	Учень не виконує встановлених інструкцій, зміст роботи не відповідає умовам завдання, не може впоратися вчасно і не здатний виконати завдання без сторонньої підтримки.	нуль

Шкала відповідності балів та рівня:

Сума балів (0–36)	Рівень сформованості
36–28	Високий
27–20	Достатній
19–10	Середній
9–0	Низький

Опис змісту кожного рівня сформованості знанневого та діяльнісного критеріїв представлений у таблиці 2.8:

Таблиця 2.8

**Стан навичок самостійної роботи учнів 10-А та 10-Б класів за
знанським та діяльнісним критеріями**

Рівень	Змістовий вияв
Високий	Використовує лексичні одиниці грамотно, правильно розпізнає їх при читанні/слуханні, виконує інструкції без помилок, не потребує допомоги.
Достатній	Використовує лексичні одиниці з помилками, розпізнає їх, але іноді не зовсім правильно розуміє зміст, може звернутися за допомогою.
Середній	Лексичні одиниці використовуються з помилками, труднощі з розпізнаванням, не повністю розуміє зміст, потребує допомоги або часу.
Низький	Лексичні одиниці використовуються неправильно або майже не використовуються, не розпізнаються при читанні/слуханні, не виконується завдання без сторонньої допомоги.

Результати нульового зрізу для перевірки знаннєвого та діяльнісного критеріїв наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

**Результати нульового зрізу для перевірки знаннєвого та діяльнісного
критеріїв**

Клас	Кількість учнів	Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Низький рівень
Контрольна група (10-А клас)	25	4 учні (16 %)	9 учнів (36 %)	9 учнів (36 %)	3 учні (12 %)
Експериментальна група (10-Б клас)	15	3 учні (20 %)	6 учнів (40 %)	5 учнів (33 %)	1 учень (7 %)

Для підвищення об'єктивності визначення початкового рівня сформованості навичок самостійної роботи за другим і третім критеріями був використаний середній коефіцієнт навченості (K), обчислений відповідно до підходу В. Беспалька. Формула розрахунку має вигляд:

$$K = \frac{A}{N},$$

де A – фактична кількість балів, отриманих учнем, а N – максимально можлива кількість балів за конкретне завдання. Згідно з цією методикою, результат вважається прийнятним, якщо коефіцієнт становить не менше 0,7 (70%).

Аналіз показників виконання перевірконої роботи засвідчив, що коефіцієнт навченості в учнів експериментальної групи дорівнює 0,73, а в

контрольний – 0,75, що вказує на мінімально достатній рівень розвитку навичок самостійної роботи за другим і третім критеріями.

У сукупності максимальна можлива кількість балів, яку учень міг отримати за два анкетування та виконання нульового зрізу, становила 132 бали (48 + 48 + 36). Межі відповідності сукупного результату певному рівню сформованості навичок самостійної роботи подано у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

**Розподіл рівнів сформованості навичок самостійної роботи
десятикласників залежно від сукупного балу за всіма критеріями**

Бали	Рівень сформованості навичок самостійної роботи
132–118	Високий
117–95	Достатній
94–65	Середній
64–0	Низький

Високий рівень. Учень демонструє стійку навчальну мотивацію та усвідомлене розуміння важливості самостійної роботи для власного розвитку. Відзначається високою пізнавальною активністю, зацікавленістю у навчанні та здатністю самостійно визначати цілі пошуку потрібної інформації. Учень ефективно планує виконання завдань, обирає оптимальні стратегії роботи та проявляє ініціативність. Має достатній запас тематичної лексики для створення усних і письмових висловлювань, легко розпізнає лексичні одиниці під час читання і слухання та повністю розуміє зміст автентичних повідомлень. Граматичні конструкції використовує правильно, допускаючи незначну кількість орфографічних помилок (1–2) у письмовій роботі. Учень чітко дотримується інструкцій учителя, виконує завдання самостійно, не звертаючись по допомогу. Володіє розвиненими рефлексивними вміннями: здатний визначати власні помилки, розуміти їх причини та обирати шляхи корекції подальшої діяльності.

Достатній рівень. Учень виявляє позитивне ставлення до самостійної роботи, однак його мотивація не завжди є стабільною й носить ситуативний характер. Він здатний самостійно поставити мету та окреслити загальний план

виконання роботи, підбирає необхідні ресурси, але часто спирається на шаблонні моделі та готові приклади. Лексичний запас дозволяє виконувати усні та письмові завдання, хоча іноді трапляються неточності у вживанні слів або розпізнаванні одиниць під час слухання й читання. Граматичні конструкції переважно використовуються правильно, але учень може допускати поодинокі граматичні або орфографічні помилки. Інструкції виконує загалом правильно, однак іноді не вкладається у відведений час або звертається по допомогу. Рефлексивні вміння сформовані частково: учень здатен помічати власні помилки, але не завжди усвідомлює їх причини й потребує підтримки у визначенні шляхів удосконалення.

Використовує тематичні лексичні одиниці в усному та письмовому мовленні, іноді не зовсім правильно. В основному розпізнає граматичні конструкції при читанні та слуханні, допускає 1-4 граматичні помилки в мовленні чи 2-4 орфографічні помилки у письмовому мовленні. Учень не завжди повністю виконує інструкції вчителя, іноді звертається за допомогою до однокласників. Частково здатний до самооцінки та самокорекції, але не завжди усвідомлює причини своїх помилок.

Середній рівень. Учень має низьку мотивацію до самостійної роботи, здатний сформулювати мету та план виконання роботи, але потребує допомоги вчителя. Використовує лексичні одиниці в усному та письмовому мовленні з помилками та в недостатній кількості, важко їх розпізнає при читанні/слуханні. Має труднощі в граматичних конструкціях, допускає 5-6 граматичних помилок при говорінні та 4-6 орфографічних помилок у письмовому мовленні. Не завжди виконує інструкції вчителя та часто звертається за допомогою до однокласників. Учень має труднощі з самооцінкою, не здатний правильно аналізувати свої помилки.

Низький рівень. Учень не виявляє самостійності та відповідальності, не ставить перед собою мету та не планує виконання самостійної роботи. Використовує лексичні одиниці неправильно або майже не використовує їх, не вміє розпізнавати та перекладати їх. Помилки в граматиці і орфографії

перевищують 6 у мовленні та більше 8 в письмовому мовленні. Не виконує інструкції вчителя, не вкладається у виділений час і потребує допомоги для виконання завдання.

Таблиця 2.11 показує рівень сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-А та 10-Б класів на початок експерименту.

Таблиця 2.11

Рівень сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-А та 10-Б класів на початок експерименту

Клас	Кількість учнів	Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Низький рівень
Контрольна група (10-А клас)	25	4 учні (16 %)	10 учнів (40 %)	8 учнів (32 %)	3 учні (12 %)
Експериментальна група (10-Б клас)	15	4 учні (27 %)	7 учнів (47 %)	3 учні (20 %)	1 учень (6 %)

На початку експерименту спостерігається схожа тенденція у двох групах, проте рівень сформованості навичок самостійної роботи в експериментальній групі є дещо вищим.

У контрольній групі (10-А клас) більшість учнів мають достатній рівень самостійної роботи (40 %), що свідчить про загалом позитивне ставлення до самостійного навчання, але водночас вказує на потребу у вдосконаленні навичок планування, самоорганізації та рефлексії. Високий рівень показали 16 % учнів, середній – 32 %, а низький рівень мають 12 % респондентів. Це означає, що майже половина учнів потребує додаткової підтримки для розвитку автономності в навчанні.

У експериментальній групі (10-Б клас) ситуація виглядає трохи кращою: 47 % учнів продемонстрували достатній рівень, а 27 % – високий рівень сформованості навичок самостійної роботи. Це свідчить про більш стійку навчальну мотивацію та вищий рівень саморегуляції. Середній рівень показали 20 % учнів, а низький – лише 6 %, що є незначним показником і свідчить про відносно добрий потенціал групи для подальшого впровадження мобільних технологій у навчання.

Ці результати свідчать про те, що в обох групах є різні рівні сформованості навичок самостійної роботи, з деякими відмінностями між групами, що може впливати на подальший хід експерименту та корекцію педагогічної методики.

Отже, перевіrivши експериментально ефективність використання мобільних додатків для самостійної роботи учнів старших класів, можна зробити такі висновки:

1. Виявлено, що використання мобільних додатків значно сприяло підвищенню рівня самостійності учнів при виконанні завдань, оскільки учні мали можливість працювати у зручний час і в комфортних умовах, що дозволяло їм краще планувати своє навчання.

2. Порівняння результатів до та після використання мобільних додатків показало покращення рівня сформованості навичок самостійної роботи у більшості учнів експериментальної групи. Зокрема, учні, які активно використовували додатки для навчання, продемонстрували значне підвищення результатів у порівнянні з контрольними групами.

3. Учні, які використовували мобільні додатки, показали більший інтерес до вивчення матеріалу, що сприяло розвитку критичного мислення і активності в класі.

Загалом, результати експерименту підтверджують позитивний вплив мобільних додатків на розвиток навичок самостійної роботи учнів старших класів, зокрема, на підвищення їх навчальної мотивації та самостійності у виконанні завдань.

2.3. Аналіз результатів експериментального дослідження

Проведене дослідження включало три основні етапи. Констатувальний етап був спрямований на первинне вивчення ситуації: діагностику рівня володіння англійською мовою, аналіз навчально-методичного забезпечення, визначення контрольної та експериментальної груп, а також розроблення критеріїв оцінювання навичок самостійної роботи учнів. Формувальний етап

передбачав визначення реального рівня сформованості навичок самостійної діяльності старшокласників. На узагальнювальному етапі проводився підсумковий контроль (контрольний зріз) та здійснювався аналіз отриманих результатів експериментальної роботи.

Метою проведеного експерименту було:

- 1) створення та впровадження різнотипних завдань для організації самостійної роботи учнів з англійської мови (аудиторної, домашньої; індивідуальної, парної та групової) із використанням мобільних застосунків;
- 2) визначення ефективності запропонованих завдань у розвитку навичок самостійної діяльності;
- 3) узагальнення результатів практичної реалізації розробленої системи завдань.

На першому етапі було організовано анкетування учнів та вчителів, що дало змогу порівняти самооцінку школярів щодо рівня їхньої самостійності з оцінками педагогів. Після цього проведено нульовий зріз, який дав можливість встановити вихідний рівень сформованості навичок самостійної роботи за знаннєвим та діяльнісним критеріями.

Наступний етап полягав у реалізації експериментально-практичної роботи, спрямованої на визначення доцільності та результативності використання мобільних технологій для розвитку самостійності учнів у процесі вивчення англійської мови.

Важливою складовою експерименту стало дозволене та цілеспрямоване використання мобільних телефонів у навчальних цілях. Учні працювали із заздалегідь обраними мобільними застосунками. Оскільки ефективність самостійної діяльності багато в чому залежить від мотивації та зацікавленості школярів, добір застосунків здійснювався з урахуванням їх відповідності навчальній програмі, інтересам учнів, а також їх спроможності стимулювати креативність та активність старшокласників.

Під час добору мобільних застосунків для організації самостійної роботи учнів ми спиралися на низку критеріїв, що визначали доцільність та педагогічну

ефективність їх використання. Передусім враховувалася відповідність можливостей застосунку рівню мовної підготовки учнів, а також доступність програмних ресурсів на платформах Android та iOS. Не менш важливим було забезпечення безкоштовного доступу та чіткого узгодження можливостей застосунку з лексичними й граматичними темами, передбаченими навчальною програмою. Окремо наголошувалося на тому, щоб застосунки були простими у використанні, інтуїтивно зрозумілими та орієнтованими саме на навчальну діяльність, а не на розважальний контент.

Зазначені критерії стали визначальними при виборі мобільних застосунків, що використовувалися у ході експерименту для організації як аудиторної, так і домашньої самостійної роботи старшокласників з англійської мови.

Перед початком формувального етапу учні були ознайомлені з функціоналом кожного застосунку; ми переконалися, що всі без винятку змогли успішно їх встановити та мали необхідне технічне забезпечення — смартфон з доступом до Інтернету. Учням окремо повідомили про необхідність мати при собі навушники та зарядний пристрій, оскільки частина завдань передбачала виконання вправ на аудіювання.

Експеримент відбувався під час опрацювання десятикласниками програмних тем «Sports and Leisure» та «Food and Eating», а також граматичних розділів Perfect Tenses та Gerund/Infinitive. Для кожного тематичного модуля були розроблені й запропоновані завдання для самостійної роботи із застосуванням мобільних додатків.

Доцільним видається коротко представити особливості роботи з кожним із застосунків. Їх детальна демонстрація подана в Додатку Г.

YouTube

Тема: «Sports and Leisure»

Аудиторна самостійна робота. У межах роботи з відеоматеріалами учням було запропоновано переглянути відео «Sports in Britain» (Part 5), доступне за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=J8quJiYJQso>. Під час перегляду школярі самостійно визначали й записували 10 видів спорту, які є найбільш

популярними у Великій Британії. Додатковим завданням було встановити відповідність між поданими географічними назвами та конкретними видами спорту (Wembley, Wimbledon, St. Andrew's, Henley, Lord's, Pennine Way, Manchester).

Домашня самостійна робота. Учні переглядали відео «The ancient origins of the Olympics» (<https://www.youtube.com/watch?v=VdHHus8IgYA>) та мали самостійно підготувати п'ять запитань до змісту відеоматеріалу, що сприяло розвитку навичок осмисленого сприймання, формулювання проблемних запитань та уміння працювати з автентичними ресурсами.

Blogger Plus

У рамках роботи із застосунком Blogger Plus учителем створювався навчальний блог, у який раз на тиждень розміщувався новий допис, присвячений темі, що вивчалася на уроці. У даному дослідженні блог використовувався для тематичних модулів «Sports and Leisure» та «Food and Eating».

Завданням учнів було залишити короткий коментар (2–3 речення) у відповідь на публікацію вчителя. Під час перевірки враховувалася граматична правильність, лексична насиченість та відповідність коментаря змісту допису. Ці роботи розглядалися як вправи на розвиток письма в умовах неформальної комунікації.

Дописи вчителя на тему «Sports and Lesire»

It is dangerous for your health to go in for professional sport.

Hey, what is the strangest sport you have ever heard of?

How to make sport freaks out of coach potatoes?

Дописи вчителя на тему “Food and Eating”

Are you ready to refuse from intaking fast food?

What can you cook from a scratch?

Did you hear? Sometime scientists will create a pill instead of all the food. You get up, take the pill and you are ready to work the whole day without hunger!!!

Kahoot!

Тема: «Sports and Leisure Time»

Застосунок Kahoot! був використаний для організації інтерактивного контролю розуміння прочитаного. Учням було запропоновано самостійно опрацювати текст «The History of Summer Games», після чого вони виконували створений учителем квіз у застосунку. Така форма роботи сприяла одночасно й закріпленню змісту тексту, і розвитку навичок самостійної перевірки знань.

Тема: «Food and Eating»

Після опрацювання тексту «Celebrate National Ice Cream Day» учні отримали домашнє завдання у парах – створити власну вікторину у Kahoot! для перевірки розуміння змісту тексту однокласниками. Таке завдання розвивало не лише мовні навички, а й уміння аналізувати інформацію, добирати ключові факти та формулювати запитання відповідного рівня складності.

LearnEnglish Podcasts (British Council)

Тема: «Food and Eating»

У рамках опрацювання теми на уроці учні слухали подкаст «British Food in 2021». Після прослуховування вони самостійно виконували інтерактивне завдання True/False у застосунку. Додатково школярі отримали інструкцію підготувати короткий переказ із п'яти речень, що сприяло розвитку навичок усного та писемного відтворення інформації.

Тема: «Sports and Leisure»

Як домашнє завдання учні слухали подкаст «International Yoga Day», виконували тест True/False та письмово висловлювали власну позицію щодо того, чи можна вважати йогу видом спорту або ж формою дозвілля. Виконані роботи надсилалися вчителю для перевірки у спеціально створену Viber-групу, що дозволяло оперативно контролювати результати самостійної діяльності.

Quizlet

Тема: «Food and Eating»

Застосунок Quizlet використовувався для опрацювання та закріплення лексичного матеріалу з теми. Учні працювали з наборами флешкарток, які давали змогу тренувати письмове відтворення слів, співвідносити слова з відповідними

зображеннями, добирати коректний переклад та виконувати автоматизовані тести на перевірку рівня володіння новою лексикою. Така форма роботи сприяла розвитку пам'яті, розширенню словникового запасу та формуванню навичок самостійного контролю знань.

Learn English with TED Talks (Education)

Теми: «Food and Eating», «Sports and Leisure»

Цей застосунок було інтегровано у домашню самостійну роботу. Учні переглядали два виступи TED Talks:

- «Which type of milk is best for you?»,
- «What ping-pong taught me about life».

Після перегляду вони мали виписати п'ять лексичних одиниць або виразів за темою, а також підготувати запитання або твердження у форматі True/False. Завдання сприяли розвитку аудитивних умінь, навичок аналітичного опрацювання змісту та розширенню словникового запасу через автентичні матеріали.

Johnny Grammar's Word Challenge

Теми: «Gerund/Infinitive», «Perfect Tenses»

Даний застосунок застосовувався у класі переважно для індивідуальної роботи, що забезпечувало диференціацію навчального процесу. Учні, які завершували основне завдання раніше, отримували можливість виконувати граматичні тести у додатку на тему, що вивчалася (Gerund/Infinitive), або на попередню граматичну тему (Perfect Tenses). Учитель здійснював контроль шляхом перегляду набраних балів та типових помилок, які потім обговорювалися з класом. Таким чином застосунок допомагав закріпити граматичний матеріал у тренувальному форматі та стимулював учнів до самостійної діяльності.

Story Dice – Storytelling

Теми: «Food and Eating», «Sports and Leisure»

Додаток Story Dice використовувався як інструмент для розвитку усного мовлення, творчого мислення та уміння працювати з випадковими мовними

елементами. Учні поодиночки, у парах або групах «кидали» віртуальні кубики, які генерували 10 зображень. На основі цього набору вони мали створити зв'язну розповідь, пов'язану з тематикою уроку.

Обов'язковою умовою було використання усіх запропонованих зображень, навіть якщо вони не безпосередньо відповідали темі. Така діяльність сприяла розвитку навичок зв'язного мовлення, гнучкості мислення та здатності адаптувати мовний матеріал у різних ситуаціях.

Instagram

Теми: «Food and Eating», «Sports and Leisure»

Застосунок Instagram використовувався переважно як інструмент для мовленнєвої розминки на початку заняття. Учні відкривали додаток і самостійно добирали тематичне зображення – наприклад, про незвичайний вид спорту, варіант ідеального дозвілля, здорові харчові звички або цікавий заклад харчування. Після цього вони готували коротку усну мініпрезентацію у кількох реченнях, демонстрували обране фото класу та ділилися власними міркуваннями щодо зображеного. Така діяльність сприяла розвитку навичок опису, спонтанного мовлення та тематичної лексики.

Socrative

Теми: «Food and Eating», «Sports and Leisure», «Gerund/Infinitive», «Perfect Tenses»

Додаток Socrative передбачає окремі версії для вчителя й учнів, що дозволяє організовувати синхронну роботу в онлайн-режимі. Учитель створює віртуальний «клас» і додає до нього учнів, які підключаються за спеціальним кодом. У такий спосіб школярі виконують лексичні та граматичні тести, а педагог у режимі реального часу відстежує їхні результати.

Завдання розроблялися у форматах:

- множинний вибір;
- True/False;
- запитання з відкритою відповіддю.

Socrative забезпечував швидке оцінювання, об'єктивність і зручність

контролю, а також підвищував рівень самостійності учнів під час виконання вправ.

MyWordBook

Теми: «Food and Eating», «Sports and Leisure»

Застосунок слугував платформою для створення персонального лексичного портфолію. Учні додавали до словника всі опрацьовані слова, отримуючи одночасно доступ до:

- правильної вимови (із функцією прослуховування),
- англомовних визначень,
- прикладів сталих виразів і фразових дієслів.

Таким чином, MyWordBook забезпечував формування індивідуального словника, який учні використовували під час підготовки до словникових диктантів і перевірочних робіт. Після завершення теми цей словник оцінювався як проєктна робота, що сприяло розвитку навичок систематизації та самоконтролю.

Send a Crossword

Теми: «Food and Eating», «Sports and Leisure»

Застосунок застосовувався для створення та розв'язання тематичних кросвордів, спрямованих на закріплення лексичного матеріалу. Учні не лише виконували запропоновані кросворди, а й створювали власні, які потім обмінювалися з однокласниками. Така форма роботи активізувала лексичну пам'ять, сприяла повторенню вивченого матеріалу, а також формувала навички творчої й аналітичної діяльності.

Розроблений комплекс завдань мав на меті підвищити якість самостійної діяльності учнів шляхом формування креативного мислення, удосконалення лексичної та граматичної компетентності, активізації пізнавальної мотивації та розвитку вмінь працювати як індивідуально, так і в команді. Підсумкове анкетування засвідчило позитивний вплив системного використання мобільних застосунків на розвиток навичок самостійної роботи старшокласників.

На завершальному етапі експерименту було проведено повторну

діагностику мотиваційного та рефлексійного критеріїв за допомогою тієї ж анкети, що застосовувалася на початку дослідження. Максимальна кількість балів становила:

- 48 балів – за анкетування учнів (16 тверджень $\times$ 3 бали),
- 48 балів – за анкетування вчителів.

Результати порівняння початкового та фінального анкетування наведені у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз динаміки показників мотиваційного та рефлексивного критеріїв за результатами початкового і заключного анкетування

Клас	Кількість учнів	Початкове анкетування				Заключне анкетування			
		Висок ий	Достат ній	Серед ній	Низьк ий	Висок ий	Достат ній	Серед ній	Низьк ий
Контрольна група (10-А клас)	25	4	9	8	4	5	10	8	2
Експериментальна група (10-Б клас)	15	3	6	4	2	6	7	2	0

Порівняльний аналіз результатів початкового та заключного анкетування свідчить про позитивну динаміку формування навичок самостійної роботи учнів як у контрольній, так і в експериментальній групах, проте суттєвіші зміни відбулися саме у експериментальній групі, де застосовувались мобільні додатки.

У контрольній групі (10-А клас) частка учнів із високим рівнем зросла з 16 % до 20 %, а кількість учнів із низьким рівнем зменшилась удвічі – з 16 % до 8 %. Це вказує на поступове зростання інтересу до самостійної діяльності, проте динаміка є незначною, що пояснюється відсутністю нових технологічних засобів стимулювання навчання.

Натомість у експериментальній групі (10-Б клас) відбулися більш виражені зміни. Частка учнів із високим рівнем зросла вдвічі – з 20 % до 40 %, а низький рівень повністю зник (з 13 % до 0 %). Одночасно збільшилась кількість учнів із достатнім рівнем (з 40 % до 47 %), тоді як середній рівень знизився з 27 % до 13 %, що свідчить про перехід учнів до вищих щаблів самостійності.

На завершальному етапі експериментального дослідження був проведений контрольний зріз (Додаток Д), метою якого була перевірка рівня сформованості навичок самостійної роботи учнів за знансєвим та діяльнєсним критеріями. Оскільки на момент тестування учні завершували опрацювання теми «Food and Eating», зміст завдань контрольної роботи був орієнтований переважно на лексику цієї тематики, а граматичний матеріал перевірявся в умовах контекстуального використання.

Тест складався з чотирьох частин:

1. Слухання (фронтальна самостійна робота). Учні прослуховували аудіофрагмент і виконували завдання формату *True/False* та відповідали на запитання до тексту. Максимальна кількість балів – 9.

2. Читання (групова форма самостійної роботи). Клас поділявся на групи по 5 учнів. Кожен отримував окремий текст із виділеною тематичною лексикою. Учні мали 7 хвилин на читання та ознайомлення зі змістом тексту й 3 хвилини на переклад поданих лексичних одиниць із використанням словника. Після цього всі тексти забиралися, а кожна група отримувала бланк із питаннями до різних текстів та списком слів, які потрібно було впізнати й перекласти. Члени групи мали об'єднати свої знання, обмінюючись інформацією, адже відповіді були відомі лише окремим учням. Спілкування дозволялося лише англійською мовою. Максимальна кількість балів – 9.

3. Письмо (індивідуальна самостійна робота). Учням пропонувалося написати неформальний лист другу на тему: «*I am considering changing my eating habits and starting eating healthy food. Wouldn't you like to join me in my effort?*» Максимальна кількість балів – 9.

4. Говоріння (парна самостійна робота). Учні в парах складали діалог на одну з наведених ситуацій: – «*Tomorrow my parents are coming back from their business trip. I want to make them a surprise and cook special dinner for them. Do you have any ideas of what I could cook?*» – «*What do you think about vegetarianism? Perhaps, we should try to refuse from eating meat?*» – «*Do you prefer eating at home or eating out?*» Максимальна кількість балів – 9.

Оцінювання здійснювалося за тими ж критеріями, що й під час нульового зрізу. Загальна максимальна кількість балів становила 36 (4 види діяльності × 9 балів).

Результати контрольного зрізу наведені в таблиці 2.13. Вони дозволяють простежити, як змінився рівень сформованості навичок самостійної роботи учнів експериментальної (10-А) та контрольної (10-Б) груп після упровадження мобільних застосунків у навчальний процес.

Таблиця 2.13

Порівняльний аналіз результатів нульового та підсумкового зрізів за знанням і діяльнісним критеріями

Клас	Кількість учнів	Нульовий зріз				Контрольний зріз			
		Високий	Достатній	Середній	Низький	Високий	Достатній	Середній	Низький
Контрольна група (10-А клас)	25	4	9	8	4	5	10	8	2
Експериментальна група (10-Б клас)	15	3	6	4	2	6	7	2	0

Результати порівняння нульового та контрольного зрізів свідчать про покращення рівня сформованості знань і навичок діяльності учнів обох груп, але значно вищу динаміку продемонструвала експериментальна група (10-Б клас), де під час навчання використовувалися мобільні застосунки.

У контрольній групі (10-А клас) після проведення контрольного зрізу спостерігається незначне зростання кількості учнів із високим рівнем (з 4 до 5 учнів) та достатнім рівнем (з 9 до 10). Водночас кількість учнів із низьким рівнем зменшилася вдвічі – з 4 до 2 осіб. Це підтверджує, що навіть за традиційних методів навчання учні поступово вдосконалюють свої знання, проте темп цих змін є помірним.

У експериментальній групі (10-Б клас) позитивні зрушення є більш вираженими: кількість учнів із високим рівнем зросла вдвічі (з 3 до 6), а низький рівень повністю зник. Одночасно зменшилась кількість учнів із середнім рівнем

(з 4 до 2), що свідчить про перехід частини школярів у групи з вищими показниками. Це означає, що застосування мобільних технологій сприяло більш глибокому засвоєнню знань і розвитку самостійності у виконанні завдань.

Для узагальненої оцінки рівня сформованості навичок самостійної роботи учнів було об'єднано результати всіх трьох складових діагностики: анкетування школярів, анкетування вчителів та контрольного зрізу. Сума всіх можливих балів становила 132 (48 балів за учнівську анкету, 48 балів за анкету вчителя та 36 балів за виконання практичних завдань). З урахуванням отриманих даних було сформовано оновлену шкалу інтервалів, що дає змогу інтерпретувати загальну кількість балів як певний рівень сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів з англійської мови.

Бали	Рівень
132–118	Високий
117–95	Достатній
94–65	Середній
64–0	Низький

У таблиці 2.14 подано підсумкові результати щодо рівня сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів, визначені на завершальному етапі експерименту з урахуванням усіх критеріїв оцінювання.

Таблиця 2.14

Рівні сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів за результатами підсумкової перевірки всіх критеріїв

Клас	Кількість учнів	Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Низький рівень
Контрольна група (10-А клас)	25	5	11	7	2
Експериментальна група (10-Б клас)	15	5	7	3	0

Порівняння результатів контрольної та експериментальної груп свідчить про позитивну динаміку в обох класах, але в експериментальній групі (10-Б клас) ці зміни є більш вираженими.

У контрольній групі (10-А клас) більшість учнів досягли достатнього рівня

сформованості навичок самостійної роботи (11 учнів із 25). Кількість учнів із високим рівнем зросла до 5, проте залишаються учні із середнім (7) та низьким (2) рівнями. Це свідчить про поступовий, але незначний прогрес, властивий традиційним методам навчання.

У експериментальній групі (10-Б клас), де під час занять систематично використовувались мобільні застосунки (Quizlet, Kahoot!), результати є більш позитивними. Половина учнів (12 із 15) досягли високого або достатнього рівня сформованості навичок, а низький рівень повністю відсутній.

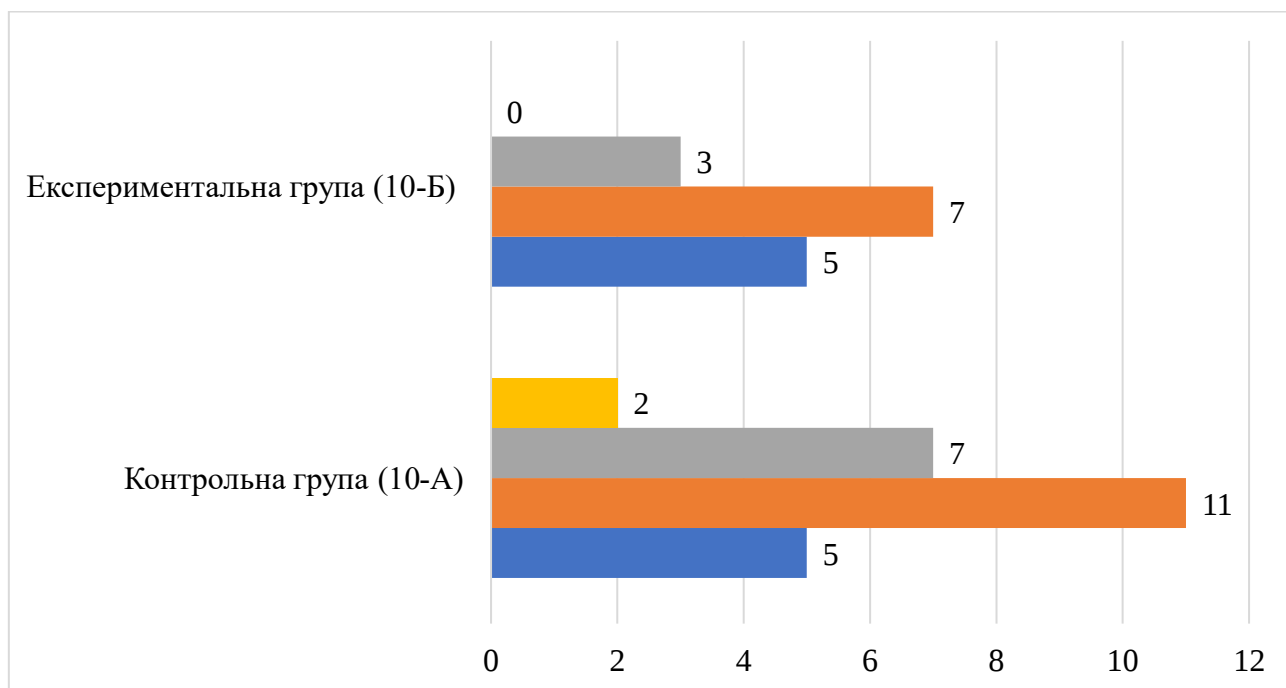

Рис. 2.4. Стан сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів за всіма критеріями на завершальному етапі експерименту

Отримані дані доводять, що впровадження мобільних застосунків у процес самостійної роботи сприяло підвищенню якості навчальних результатів і зменшило кількість учнів із низькими показниками.

Висновки до розділу 2

Мобільні засоби є ефективним засобом для організації самостійної роботи учнів старших класів. Вони дають можливість створювати інтерактивні завдання, адаптувати навчальний матеріал відповідно до рівня знань учнів та сприяють підвищенню їхньої мотивації до навчання. Використання таких застосунків дає можливість учням самостійно контролювати власний навчальний прогрес, розвивати відповідальність та автономність у навчанні.

Експериментальна частина дослідження підтвердила ефективність мобільних застосунків для формування навичок самостійної роботи. На початковому експерименті середній бал учнів експериментальної групи (10-А клас) ставив 97,8, а середній коефіцієнт навченості – 0,74, що було нижче з контрольною групою (10-Б клас), де середній бал склав 101, а коефіцієнт навченості – 0,77.

Аналіз підсумкових результатів експерименту продемонстрував позитивну динаміку у сформованості навичок самостійної роботи в експериментальній групі (10-А клас), де 35,3% учнів досягли високого рівня, а жоден учень не залишився на низькому рівні. Найбільша частка учнів цієї групи продемонструвала достатній рівень (53%), що на 5,9% вище, ніж у контрольній групі. У контрольній групі (10-Б клас) високого рівня досягли лише 29,4% учнів, а низький рівень зберігся у 5,9% респондентів, що підтверджує меншу ефективність традиційних методів навчання. Частка учнів із середнім рівнем у контрольній групі також вища (17,7% проти 11,8% в експериментальній).

Отже, проведене дослідження підтвердило доцільність використання мобільних застосунків для розвитку навичок самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови. Вони не зможуть підвищити рівень самостійності учнів, оптимізувати навчальний процес та сприяти ефективному засвоєнню матеріалу.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

3.0. Вступні зауваження

У даному розділі розглянуто можливості використання мобільних застосунків для організації самостійної роботи учнів старших класів. Досліджено вплив мобільних технологій на процес навчання, зокрема на розвиток мовної компетентності учнів, їхню здатність до самостійного навчання та критичного мислення. Аналізуються різноманітні мобільні додатки, їх функції, а також можливості для інтеграції у навчальний процес. Розглянуто особливості адаптації завдань відповідно до навчальних програм, доступність застосунків та їх зручність у використанні як учнями, так і вчителями. Проаналізовано ефективність мобільних технологій у покращенні результатів навчання та створено рекомендації щодо їхнього впровадження в освітню практику.

3.1. Рекомендації щодо впровадження мобільних застосунків у процес самостійної роботи

Отримані дані у дослідженні використання мобільних застосунків для організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови підтвердили гіпотезу про доцільність і результативність цілеспрямованого використання мобільних застосунків. Відтак постає практична задача: як саме інтегрувати мобільні інструменти в реальний освітній процес так, щоб підвищити автономність, мотивацію та рефлексивність учнів, зберігаючи відповідність навчальній програмі. Подані нижче рекомендації систематизують кроки, умови та інструменти впровадження.

1. Організаційно-методичні передумови.

Впровадження мобільних застосунків для організації самостійної роботи учнів старших класів повинно здійснюватися на основі державних нормативних документів та чинних навчальних програм. Одним із ключових орієнтирів є «Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10–11 класи. Англійська мова» [25]).

Навчання англійської мови у старшій школі здійснюється на базовому загальноосвітньому рівні та на поглибленому профільному рівні, залежно від навчального плану та специфіки класу.

- базовий рівень передбачає досягнення учнями рівня незалежного користувача мовою та формування іншомовної комунікативної компетентності, достатньої для вирішення повсякденних комунікативних ситуацій;

- профільне навчання спрямоване на поглиблене та професійно орієнтоване оволодіння мовою, з урахуванням вибору учнями профілю та потреб у майбутній професійній діяльності.

Програма наголошує на тому, що навчання іноземної мови не є ізольованим процесом, а продовжує та розвиває мовний досвід, набутий учнями в початковій та основній школі. Викладання у старших класах враховує вікові можливості та комунікативні потреби підлітків, що створює передумови для більш самостійної та гнучкої роботи з матеріалом.

Важливим аспектом є рамковий характер програми: учитель має право обирати порядок опрацювання тем та інтегрувати їх. Наприклад, теми *«Україна»* та *«Країни, мова яких вивчається»* можуть бути поєднані, або ж *«Шкільне життя»* – з темою *«Робота і професії»*. Такий підхід сприяє гнучкому підбору мобільних застосунків, які дозволяють створювати завдання на основі міждисциплінарних зв'язків.

Ключові сфери та теми спілкування 10-го класу:

1. Особистісна сфера: *«Я, моя родина, мої друзі»*, *«Спорт і дозвілля»*, *«Харчування»*. Мовні завдання в цих темах передбачають опис ситуацій, аналіз

причин і наслідків, прогнозування подій, аргументування власної точки зору, ведення дискусій.

2. Публічна сфера: «*Природа і погода*», «*Живопис*», «*Наука і технічний прогрес*», «*Україна*», «*Країни вивченої мови*». Тут важливим є розвиток умінь обговорювати соціальні явища, вплив науки, культурні події, а також формування мовленнєвих стратегій під час презентації чи дискусії.

3. Освітня сфера: «*Шкільне життя*», «*Робота і професії*». Ці теми орієнтують учнів на вивчення сучасних професій, освітніх систем, планування майбутньої кар'єри.

Для кожної теми визначено орієнтовний набір лексики, наприклад:

– «*Спорт і дозвілля*» – спортивні події, роль спорту у здоров'ї та житті суспільства.

– «*Харчування*» – здорове харчування, кулінарні вподобання, національні страви.

– «*Наука і технічний прогрес*» – сучасні технології, засоби комунікації, вплив науки на розвиток суспільства.

Важливим компонентом навчальних програм з іноземних мов є мовний інвентар, який охоплює не лише лексику, але й граматику, що підлягає засвоєнню учнями. Він визначає структури та мовні категорії, необхідні для формування іншомовної комунікативної компетентності, і тісно пов'язаний із комунікативними завданнями, передбаченими темами програми.

Мовний інвентар – граматики:

1. Clause:

- Past Perfect з часовими підрядними реченнями.
- Умовні речення першого та другого типів.
- Конструкція *so ... that* для вираження результатів та наслідків.
- Стверджувальне речення + *so/therefore* + стверджувальне речення.

2. Modality:

- *use(d) to / would + infinitive* для позначення минулих звичок та рутинних дій.

3. Phrasal Verb:

- Фразові та прийменникові дієслова, зокрема позиція непрямого додатка.
- Дієслівні конструкції з герундієм.

4. Preposition:

- Прийменники причини та мети: *due to, owing to, so, because*.
- Прийменники в часових конструкціях: *before, for, since, till, until, by*.

5. Verb:

- Past Perfect Continuous.
- Future Continuous.
- Future Perfect.
- *Going to / will* для вираження прогнозів.
- Дієслова з формами *verb + '-ing'* проти *verb + to + infinitive*.

Цей граматичний інвентар спрямований на формування в учнів здатності будувати розгорнуті висловлювання, аргументувати свою точку зору та вести дискусії англійською мовою. Він також забезпечує можливість роботи з автентичними текстами та сприяє глибшому розумінню мовних явищ у контексті тем програми.

Для ефективної організації самостійної роботи старшокласників важливо поєднувати лексичний та граматичний інвентар навчальної програми з інструментами, що забезпечують інтерактивне та практичне засвоєння матеріалу. Мобільні застосунки, такі як Quizlet, Duolingo, Kahoot, дозволяють створювати персоналізовані завдання, тренувати граматичні структури, розширювати словниковий запас і мотивувати учнів завдяки ігровим елементам. У таблиці 3.1 представлено приклади того, як ці застосунки інтегруються у роботу з лексико-граматичним матеріалом. Адже, мобільні застосунки органічно поєднують роботу з лексичним та граматичним інвентарем навчальної програми, дозволяють персоналізувати процес навчання та значно підвищують ефективність самостійної роботи. Їх використання доцільне як для закріплення матеріалу після уроку, так і для підготовки до контрольних зрізів.

Таблиця 3.1

**Зв'язок між лексико-граматичним інвентарем та можливостями
мобільних застосунків у процесі самостійної роботи**

Мовний інвентар	Мобільний застосунок	Можливості використання	Приклади завдань
Лексика (теми: «Спорт і дозвілля», «Харчування», «Шкільне життя», «Робота і професії»)	Quizlet	Створення наборів карток для вивчення тематичної лексики, тренування перекладу та вимови.	«Learn» – вивчення нових слів; «Write» – перевірка правопису; «Test» – автоматичне формування тестів.
	Kahoot	Перевірка знань у форматі вікторин, змагання між учнями.	Вікторина на швидкий переклад термінів чи підбір синонімів/антонімів.
	Duolingo	Вивчення лексики у контексті, виконання інтерактивних вправ.	Завдання на вибір правильного слова або переклад речення з теми «Food and Eating».
Граматика (Past Perfect, Conditionals, Future Continuous, Future Perfect, phrasal verbs, модальні дієслова)	Duolingo	Поступове відпрацювання граматичних конструкцій у контексті.	Завдання з перекладу речень або вибору правильної граматичної форми (<i>If I had known...</i>).
	Quizlet	Створення тестів і завдань на граматичну трансформацію речень.	«Match» – з'єднати речення з правильною формою дієслова.
	Kahoot	Закріплення граматичних правил у форматі гри.	Вибір правильного варіанта у складних умовних реченнях.
Комунікативні навички (діалоги, дискусії, монологи)	Kahoot / Quizlet	Створення інтерактивних командних завдань та словникових ігор для діалогів.	Змагання на складання діалогів з правильною структурою (<i>What sport would you like to take up?</i>).
Мотивація та самостійність	Усі додатки	Гейміфікація, нагадування про навчання, статистика прогресу.	Щоденні завдання та рейтинги між учнями для підвищення активності.

Однією з ключових організаційних передумов є політика BYOD (Bring Your Own Device), яка передбачає регламентоване використання мобільних телефонів у навчальному процесі. Для ефективної організації самостійної роботи необхідно чітко визначити правила користування пристроями, зокрема встановити допустимий час використання, типи навчальних завдань, а також режим роботи пристроїв, наприклад, обмеження лише на навчальні застосунки

[29, с. 134]. Це дозволяє забезпечити баланс між використанням технологій і підтриманням дисципліни у класі.

Відбір мобільних застосунків повинен здійснюватися на основі чітких критеріїв: підтримка операційних систем iOS та Android, безкоштовність або модель freemium, відповідність змісту навчальній програмі (лексика, граматики, навички аудіювання), зручність інтерфейсу, а також можливість автоматичного зворотного зв'язку для учня [21, с. 89-90]. Ці критерії дозволяють підібрати інструменти, які максимально відповідають навчальним цілям і сприяють ефективності самостійної роботи.

Забезпечення належної інфраструктури є важливою передумовою успішного впровадження мобільних технологій. Клас повинен бути оснащений стабільним інтернет-з'єднанням, проектором або екраном для демонстрації матеріалів, а також обліковими записами для учнів і вчителів, що забезпечують індивідуальний доступ до мобільних платформ [39, с. 52]. Це створює технічні умови для організації як фронтальної, так і групової та індивідуальної роботи з мобільними застосунками.

Нормативно-етичне підґрунтя застосування мобільних технологій включає отримання згоди батьків (за потреби) та забезпечення прозорості політики обробки персональних даних учнів [35, с. 113]. Дотримання законодавчих вимог і етичних стандартів є запорукою безпеки та довіри учасників освітнього процесу при використанні цифрових інструментів.

Отже, врахування організаційно-методичних передумов сприяє ефективній інтеграції мобільних застосунків у процес самостійної роботи учнів старших класів, відповідаючи вимогам сучасної освіти та нормативним стандартам.

2. Алгоритм упровадження мобільних застосунків у процес самостійної роботи.

Упровадження мобільних застосунків для організації самостійної роботи учнів старших класів слід здійснювати за чітко визначеним алгоритмом, що забезпечує системність і ефективність процесу. Першим кроком є діагностика стартового рівня сформованості навичок самостійної роботи за мотиваційним,

рефлексійним, знаннєвим та діяльнісним критеріями. Це дозволяє визначити початковий стан учнів і виявити основні напрямки для розвитку [21, с. 78].

Наступним етапом є цілепокладання – формулювання конкретних цілей, що стосуються розвитку необхідних навичок. Серед них можуть бути самопланування, лексична автономія, розвиток рефлексії щодо навчального процесу та результатів. Чітке визначення цілей сприяє підбору відповідних інструментів і методик для навчання [31, с. 143].

Для досягнення поставлених цілей здійснюється добір мобільних застосунків, які максимально відповідають характеру завдань. Наприклад, Quizlet ефективний для роботи з лексикою, Socrative – для проведення тестування, Kahoot! використовується для швидких формувальних оцінювань, а платформи TED чи BBC Learning English стимулюють розвиток навичок аудіювання й критичного мислення [14, с. 92-93]. Вибір застосунків базується на їхній функціональності, доступності та відповідності навчальній програмі.

Далі проводиться пілотування – впровадження мобільних застосунків на обмеженому матеріалі (1–2 теми) з використанням малої добірки завдань. Важливо збирати фідбек від учнів і вчителів для виявлення сильних і слабких сторін методики та технічних аспектів використання застосунків [38, с. 110].

На основі отриманих даних розробляється банк завдань, який включає типові шаблони з варіативністю за рівнями володіння мовою від A1 до C1. Це дає змогу адаптувати завдання під індивідуальні потреби учнів і забезпечує поступове ускладнення матеріалу відповідно до їхнього прогресу [7, с. 77].

Не менш важливим етапом є навчання педагогів та учнів щодо роботи з обраними застосунками. Для цього розробляються короткі інструкції, відео-гайди та чек-листи, які полегшують освоєння інструментів та сприяють ефективній роботі у цифровому середовищі [22, с. 54].

Після завершення підготовчих кроків здійснюється повномасштабне впровадження методики поетапно з проведенням проміжних зрізів для контролю якості навчального процесу та виявлення можливостей для покращення [41, с. 132].

Завершальним етапом є підсумкове оцінювання та корекція методики на основі аналізу отриманих результатів. Цей крок дає змогу систематизувати досвід, визначити ефективність застосування мобільних технологій та сформулювати рекомендації для подальшого вдосконалення навчального процесу [13, с. 98].

3. Проектування завдань для самостійної роботи.

Враховуючи навчальну програму для 10 класу та закладений у ній лексико-граматичний інвентар, завдання для самостійної роботи слід проектувати так, щоб учні цілеспрямовано опановували як тематичну лексику (Sport and Leisure, Food and Eating, School Life, Work and Professions тощо), так і передбачені програмою граматичні структури: *Past Perfect* (з підрядними часу), *First/Second Conditionals*, *so ... that*, конструкції із *so/therefore*, *used to / would*, *phrasal & prepositional verbs* (у т. ч. з герундієм), прийменники причини/мети (*due to*, *owing to*, *because*, *so*), прийменники у часових виразах (*before*, *for*, *since*, *till*, *until*, *by*), *Past Perfect Continuous*, *Future Continuous*, *Future Perfect*, *going to / will* для прогнозів, *verb + -ing / to-infinitive* тощо. Логіка конструювання завдань має забезпечувати контекстуальне застосування цих структур, а не їх ізольоване відпрацювання.

Рекомендуємо єдину «каркасну» модель, що забезпечує прозорість очікувань і самооцінювання результатів: *ціль → інструкція → ресурс/застосунок → критерії оцінювання → рефлексія* (мікро-рефлексійний блок). Це допомагає учневі розуміти, що він має опанувати, як це робити, чим користуватися, за якими критеріями буде оцінено результат і що варто вдосконалити надалі.

Завдання бажано проектувати як короткі, сфокусовані мікроактивності (5–10 хв), які легко вбудовуються у повсякденну практику: картки у Quizlet для 8–12 нових одиниць; міні-вікторина у Kahoot! на 6–8 запитань для швидкого формувального оцінювання; одна вправа в Duolingo на конкретну граматичну опозицію (*going to vs. will*). Такий підхід підтримує регулярність, автономність і помітність прогресу.

Форми організації роботи

- Індивідуальна: Quizlet / MyWordBook (створення й повторення власних словників, тренування *verb + -ing / to-infinitive* через тестові режими).
- Парна: Kahoot! (змагання команда-на-команду), Blogger / Instagram (класовий акаунт) для створення діалогів/коротких постів з цільовою граматичною конструкцією (напр., *First/Second Conditionals* у дискусії «What would you do if...?»).
- Групова: Socrative / Google-формати (спільне читання з розподілом ролей, складання відповідей з опорою на Past Perfect / Past Perfect Continuous для опису послідовності подій).

Кожне завдання має «прив'язувати» граматику до реальних тематичних контекстів програми. Наприклад:

- *Sports and Leisure* → Second Conditional («If you could try any extreme sport, what would it be and why?») + phrasal verbs (*take up, give up, work out*).
- *Food and Eating* → Future Continuous / Future Perfect («By this time next month I will have completely changed my eating habits...») + прийменники причини/мети (*due to, owing to*).
- *School Life / Work and Professions* → used to / would (ретроспективні розповіді) + so ... that для наслідків.

Наприкінці кожного завдання – 3–4 запитання короткої самооцінки, наприклад:

1. Що з цього завдання було для мене новим / найскладнішим?
2. Яку граматичну конструкцію я все ще плутаю і чому?
3. Що зроблю інакше наступного разу, щоб виконати завдання краще?
4. Який із застосунків сьогодні допоміг мені найбільше і чому?

Таблиця 3.2

Приклади проєктування самостійних завдань у зв'язку з лексико-граматичним інвентарем і мобільними застосунками

Тема (лексика)	Граматична структура	Мета (ціль)	Застосунок / формат	Критерії оцінювання (скорочено)	Мікрорефлексія
Sports and Leisure	Second Conditional ; phrasal verbs (<i>take up, give up</i>)	Вміти описувати гіпотетичні ситуації щодо занять спортом, коректно вживати фразові дієслова	Kahoot! (10 запитань) + Quizlet (картки з фразовими дієсловами)	Лексична точність; правильність граматичної форми; відповідність умовам завдання	Що було найскладнішим – умовні речення чи фразові дієслова? Чому?
Food and Eating	Future Perfect / Future Continuous ; prepositions (<i>due to, owing to</i>)	Описати особистий «health plan» з прогнозами у часі, пояснити причинно-наслідкові зв'язки	Duolingo (граматичні вправи) + короткий Blogger-пост	Граматична точність; логічність викладу; адекватність прийменників в причини/мети	Чи легко було пояснювати причини/наслідки? Які прийменники плутав/ла?
School Life	used to / would + infinitive	Розповісти про попередні навчальні звички й порівняти з теперішніми	Socrative (тест) + парний діалог (аудіозапис у смартфоні)	Коректність форм used to / would; самостійність у виконанні; відповідність інструкції	Чи розрізняю я контекст уживання used to / would?
Work and Professions	verb + -ing / to-infinitive	Відпрацювати керування дієслів у мотиваційних висловлюваннях про майбутню професію	Quizlet – Test mode + Kahoot! (швидке формувальне оцінювання)	Точність вибору форм; кількість правильних відповідей; час виконання	Яку пару дієслів я плутаю найчастіше? Як це виправити?

У додатку Е наведено приклад «повного» завдання (шаблон). Підсумовуючи, проєктування завдань повинно віддзеркалювати програмні вимоги, забезпечувати цілеспрямоване тренування лексико-граматичних явищ у реалістичних комунікативних ситуаціях, містити зрозумілі критерії та обов'язкову рефлексію. Мобільні застосунки виконують роль інструментів

персоналізації, гейміфікації та оперативного зворотного зв'язку, що довело свою ефективність у вашому емпіричному дослідженні. Якщо потрібно, далі підготую рубрики оцінювання (короткі дескриптори для кожного критерію) та пакет типових завдань під теми програми.

4. Мотивація, гейміфікація та рефлексія.

Ефективність самостійної роботи старшокласників значно підвищується завдяки гейміфікаційним елементам, які викликають зацікавленість і стимулюють до регулярного навчання. У застосунках Kahoot! та Quizlet використовується система бейджів, рівнів і рейтингів, що адаптована до духу змагання і самовизначення серед учнів [1, с. 45]. Подібно, у Duolingo реалізована концепція «streaks» – серії щоденного виконання вправ, що формує звичку і відчуття майбутнього прогресу [51, с. 12].

Автоматичне оцінювання завдань та миттєвий фідбек є не менш важливими. Застосунки видають повідомлення про правильні та неправильні відповіді, надають підказки та демонструють очікуваний результат після виконання вправ, що дозволяє учням корегувати власні помилки одразу та закріплювати матеріал через оперативний зворотний зв'язок.

Учні також отримують доступ до своїх персональних траєкторій навчання: історії успішних сеансів, статистики по картках та темах. Цей візуалізований прогрес сприяє підвищенню навчальної автономії й довіри в ефективність власної роботи.

Для підтримки навичок саморефлексії доцільно використовувати короткі рефлексійні анкети після кожного блоку, наприклад, у Socrative або Google Forms («exit tickets»): що вдалося, що викликало труднощі, що наступного разу. Такий підхід допомагає закріпити метакогнітивні навички, важливі для саморозвитку.

5. Оцінювання і зворотний зв'язок.

Для ефективного відстеження результативності самостійної роботи рекомендується використовувати чотирикритеріальну систему оцінювання, апробовану у дослідженні:

- мотиваційний – внутрішні прагнення і зацікавленість.

– рефлексійний – здатність до самооцінювання і корекції власної діяльності.

– знаннєвий – рівень володіння тематичною лексикою й граматикою.

– діяльнісний – самостійність виконання завдань та відповідність умовам.

Для компонентів *письма й говоріння* слід розробити детальні рубрики, які враховують:

- використання лексики (розмаїття й доречність);
- граматичну коректність;
- відповідність завданню;
- ступінь самостійності в процесі виконання.

Це дозволяє оцінювати не лише результат, а й спосіб мислення та структуру знань.

Як метрику для моніторингу прогресу учнів ефективно використовувати коефіцієнт навченості ($K = A/N$), де A – набрані бали, а N – максимально можливі. Ця модель проста й дієва для відстеження динаміки в часі.

Для комплексного підходу до оцінювання доцільно вести портфоліо учня, яке включатиме:

- кращі письмові роботи,
- скріншоти досягнень у мобільних застосунках,
- записи рефлексивних блоків (оцінка труднощів, власного прогресу).

Такий підхід не лише відображає прогрес, але й стимулює учнів до усвідомленого й автономного навчання.

6. Доступність, інклюзивність та етика.

Застосунки мають бути доступні на різних рівнях володіння мовою (A1–C1). Для учнів із низькою цифровою грамотністю варто обирати інтерфейси з чіткими кнопками, простими меню та зрозумілими інструкціями – наприклад, Quizlet або MyWordBook із базовим набором функцій.

Платформи типу YouTube, TED Talks або BBC Learning English пропонують відео з субтитрами або стенограмами. Це дозволяє поєднати

аудіювання, читання та розвиток словникового запасу. Такі варіанти корисні для учнів із різними стилями навчання – аудіо-, візуальних або аудіовізуальних.

Приміром, учні виконують освітню вправу в Duolingo з опцією вивчення граматичної теми «Past Perfect з часовими конструкціями». Інтерфейс адаптовано до різних пристроїв, аудіозаписи супроводжуються субтитрами, а результати автоматично зберігаються у класному акаунті без публічного відображення рейтингів.

Такі підходи дозволяють зробити процес навчання більш справедливим, комфортним і безпечним для всіх учасників освітнього процесу.

7. Моніторинг ефективності.

Ефективність впровадження мобільних застосунків у самостійну роботу учнів доцільно перевіряти шляхом регулярних зрізів – щоквартально або після завершення великих тематичних блоків. Використання тієї ж методики, що була апробована в експерименті (мотиваційний, рефлексійний, знаннявий та діяльнісний критерії), дозволяє відстежувати прогрес та робити об'єктивні висновки.

Анкетування учнів та вчителів допомагає оцінити рівень мотивації, самостійності та задоволеності навчальним процесом. Наприклад, короткі Google-форми із запитаннями «Що було найскладнішим у виконанні завдань у Quizlet?» чи «Чи допомогли вам тести в Kahoot! закріпити матеріал?» дають якісний зворотний зв'язок.

Аналітичні дані зі застосунків (час виконання вправ, кількість повторів, динаміка помилок) надають об'єктивну картину індивідуального прогресу учнів. Це дозволяє оперативно коригувати банк завдань: наприклад, додавати вправи на відпрацювання складних граматичних структур (Future Perfect, умовні речення), якщо виявляються типові помилки.

Запропоновані рекомендації демонструють, що мобільні застосунки, за умови правильної організації та методичного супроводу, значно підвищують ефективність самостійної роботи учнів старших класів. Вони сприяють розвитку лексичної та граматичної автономії, формують навички рефлексії та

самоконтролю. Гейміфікація та миттєвий зворотний зв'язок підсилюють мотивацію, роблячи навчання більш інтерактивним і персоналізованим. Систематичний моніторинг та адаптація завдань дозволяють досягати стабільного прогресу та відповідати потребам різних груп учнів.

3.2. Оцінка ефективності впровадження мобільних застосунків на основі результатів експерименту

Для забезпечення об'єктивної оцінки ефективності мобільних застосунків у процесі самостійної роботи старшокласників було проведено експериментальне дослідження. Його результати дозволили визначити, наскільки використання цифрових інструментів сприяє підвищенню рівня іншомовної комунікативної компетентності та формуванню навичок автономного навчання. Особлива увага приділялася аналізу переваг та можливих обмежень впровадження мобільних технологій, а також ставленню учнів до цього підходу. Такий комплексний аналіз є підґрунтям для формування рекомендацій щодо удосконалення методики та її масштабування.

Використання мобільних застосунків у процесі самостійної роботи учнів продемонструвало низку очевидних переваг. По-перше, інтерактивний формат навчання підвищує мотивацію та інтерес до предмета. Такі інструменти, як Kahoot! або Quizlet, створюють ефект гри та змагання, що стимулює учнів виконувати більше завдань у коротший термін і повторювати матеріал у зручний час. Це особливо важливо для підлітків, які позитивно реагують на гейміфіковані формати.

По-друге, мобільні застосунки дозволяють персоналізувати процес навчання. Учень може працювати у власному темпі, обираючи потрібні теми, складність завдань і час повторення. Наприклад, Duolingo пропонує адаптивні вправи та миттєвий зворотний зв'язок, що підвищує ефективність самостійної підготовки.

По-третє, перевагою є зручність та доступність: навчальні матеріали та тести зберігаються в онлайн-форматі, що дозволяє працювати з будь-якого пристрою та місця. Інтеграція таких платформ, як Socrative або BBC Learning English, дає змогу проводити різні види завдань – від тестування до аналізу аудіо- та відеоматеріалів.

Водночас виявлено й певні недоліки впровадження мобільних технологій. Одним із викликів є технічні проблеми – нестабільне інтернет-з'єднання або застарілі мобільні пристрої, що ускладнюють доступ до завдань. Другою проблемою є ризик відволікання: учні можуть перемикатися на сторонні додатки чи соціальні мережі. Третім викликом є недостатня цифрова компетентність окремих педагогів і потреба в додатковому навчанні, аби ефективно працювати з EdTech-інструментами.

Результати анкетування та опитувань, проведених після впровадження мобільних застосунків, показали позитивне сприйняття цього підходу більшістю старшокласників. Близько 72% учнів відзначили, що використання платформ Quizlet та Kahoot! зробило процес вивчення англійської мови цікавішим і динамічнішим. Учні підкреслили, що ігровий формат з елементами змагання стимулює їх більше тренувати лексику та граматику, навіть поза межами уроків.

Окрім цього, 67% респондентів повідомили, що завдяки мобільним застосункам вони почали витрачати більше часу на самостійну роботу, оскільки такі інструменти дозволяють виконувати короткі вправи у форматі *microlearning* (5–10 хвилин), що добре інтегрується у повсякденний розклад. Наприклад, додаток Duolingo з функцією щоденних серій (*streaks*) мотивує виконувати хоча б одну вправу щодня, формуючи звичку до регулярної практики.

Для визначення результативності використання мобільних застосунків у навчальному процесі було здійснено порівняльний аналіз рівня сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів з англійської мови. Узагальнені показники, отримані на початку експерименту та після його завершення, подані у таблиці 3.3, що дозволяє простежити динаміку розвитку самостійності учнів.

Таблиця 3.3

**Порівняльні результати експерименту щодо сформованості навичок
самостійної роботи учнів 10-х класів з англійської мови**

Рівень	КГ				ЕГ			
	Початок експерименту		Кінець експерименту		Початок експерименту		Кінець експерименту	
	абс. од.	у %	абс. од.	у %	абс. од.	у %	абс. од.	у %
Високий	5	20 %	6	24 %	4	27 %	6	40 %
Достатній	9	36 %	10	40 %	7	47 %	8	53 %
Середній	8	32 %	7	28 %	3	20 %	1	7 %
Низький	3	12 %	2	8 %	1	6 %	0	0 %
Всього	25	100	25	100	15	100	15	100

Як видно з таблиці 3.3, після завершення експерименту в контрольній групі (10-А клас) спостерігається незначне підвищення рівня сформованості навичок самостійної роботи. Кількість учнів із високим рівнем зросла з 5 до 6, а з достатнім – з 9 до 10. Водночас кількість учнів із середнім рівнем зменшилася на одну особу, а низький рівень скоротився з 3 до 2 учнів. У експериментальній групі (10-Б клас) спостерігається чітка позитивна динаміка розвитку навичок самостійної роботи після впровадження мобільних застосунків у навчальний процес. Кількість учнів із високим рівнем зросла з 4 до 6 осіб (на 13 %). Частка учнів із достатнім рівнем підвищилася з 47 % до 53 %. Середній рівень знизився із 20 % до 7 %, а низький рівень повністю зник.

Для забезпечення неупередженості оцінювання рівня сформованості навичок самостійної роботи учнів було застосовано середній коефіцієнт навченості (К), запропонований В. Беспальком. Він визначається за формулою: $K = A/N$, де А – кількість отриманих балів, а N – максимально можлива сума балів за виконане завдання. Коефіцієнт навченості розраховано за формулою $K = A/N$, де N = 132

На початку експерименту середній показник у контрольній групі становив **101 бал**, і після завершення дослідження цей результат залишився незмінним, що

свідчить про відсутність динаміки в умовах традиційної організації навчання.

В експериментальній групі зафіксовано помітне підвищення рівня сформованості навичок самостійної роботи. На старті дослідження середній результат учнів становив 95 балів, тоді як після впровадження мобільних застосунків він зріс до 106 балів. Отже, приріст склав 11 балів, що відповідає приблизно 11,6 % поліпшення. Таким чином, можна констатувати, що використання мобільних застосунків позитивно вплинуло на розвиток навичок самостійної роботи учнів старших класів.

Порівняльні середні показники двох груп на початку та наприкінці експерименту наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Порівняльний аналіз середніх показників експериментальної та контрольної груп на початку й наприкінці експерименту

Група	На початку експерименту		Наприкінці експерименту		Приріст	
	Середній бал	Коеф. навченості	Середній бал	Коеф. навченості	Зміна балів	Зміна коефіцієнта
КГ	101	0,77	101	0,77	0	0
ЕГ	95	0,72	106	0,80	+11	+0,08

Отже, проведене дослідження показало, що використання мобільних застосунків у процесі самостійної роботи учнів позитивно вплинуло на всі критерії оцінювання – мотиваційний, рефлексійний, знаннєвий та діяльнісний. У експериментальній групі (10-Б клас) рівень навичок самостійної роботи зріс на 10,6 %, тоді як у контрольній групі зміни не зафіксовано. Це підтверджується порівняльними даними, наведеними у таблицях 3.2–3.3, де відображено значне зростання кількості учнів із високим та достатнім рівнем у експериментальній групі.

Аналіз використаних інструментів показав, що Quizlet найбільш результативно вплинув на засвоєння лексики завдяки системі карток та режиму повторення, тоді як Kahoot! забезпечив активну участь учнів у формуальному оцінюванні через ігровий формат тестів. Duolingo виявився корисним для

закріплення граматичних конструкцій, оскільки надає короткі вправи та миттєвий зворотний зв'язок.

Близько 70 % учнів експериментальної групи відзначили, що гейміфікаційні елементи, такі як бейджі, streaks та рейтинги, підвищили їхню зацікавленість і стимулювали до щоденної практики. Це підтверджує важливість інтерактивних форматів для підтримання внутрішньої мотивації школярів.

Опитування та самооцінювання учнів показали, що мобільні застосунки допомогли розвинути навички планування часу та критичного осмислення власних результатів. Наприклад, учні зазначали, що функція прогрес-барів у Quizlet або історія тестів у Socrative дозволяли краще відстежувати власні успіхи та прогалини.

Учителі, що працювали з експериментальною групою, підкреслили зниження навантаження на фронтальні перевірки завдань. Автоматичний фідбек, який надають Kahoot! чи Socrative, дозволяв оперативно виявляти типові помилки учнів та коригувати навчальний процес.

Щодо труднощів, 28% учнів зазначили проблеми із нестабільним інтернетом або браком часу на виконання додаткових завдань. Проте навіть серед цих учнів більшість (близько 60%) визнали, що мобільні інструменти допомагають краще систематизувати вивчений матеріал і готуватися до тестів.

Результати експерименту показують, що інтеграція мобільних технологій формує у школярів не лише мовну компетентність, але й цифрову грамотність та навички автономного навчання. Це особливо важливо для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), міжнародних іспитів (TOEFL, IELTS) та подальшого навчання в університетах.

3.3 Проблеми та перспективи подальшого використання мобільних технологій у навчальному процесі

Попри очевидні переваги мобільних технологій у навчанні, їх упровадження супроводжується низкою проблем, що стосуються як технічної

інфраструктури, так і педагогічних підходів. Необхідно враховувати рівень цифрової грамотності учнів та вчителів, питання безпеки даних та ризик зниження концентрації через використання гаджетів. Водночас перспективи подальшого розвитку мобільного навчання пов'язані з інтеграцією інноваційних інструментів, адаптивних платформ та гейміфікації, що здатні зробити освітній процес більш гнучким та персоналізованим.

Навіть за загальної доступності смартфонів зберігаються розриви в інфраструктурі: нестабільний інтернет, застарілі або слабкі пристрої, відсутність проєкційного обладнання та шкільних акаунтів унеможливають системне використання мобільних сервісів. На це прямо вказують і міжнародні, і національні документи: UNESCO підкреслює потребу в цілеспрямованій політиці забезпечення підключення та обладнання шкіл [72, с. 16–19], а OECD фіксує «цифровий розрив», що впливає на результати навчання й рівність доступу [62, с. 15–16]. В українському контексті проблему підтверджує Концепція розвитку цифрових компетентностей до 2025 року, яка серед цілей прямо називає подолання цифрової нерівності [36, с. 2–3].

Ефективне використання мобільних застосунків вимагає не лише техніки, а й сформованих цифрових умінь педагогів та учнів. Європейська рамка DigCompEdu окреслює 22 компетентності вчителя у 6 сферах і демонструє, що без планомірного розвитку цифрової педагогічної грамотності інтеграція EdTech залишається фрагментарною [66, с. 8–11]. Аналогічно, українські стратегічні документи наголошують на необхідності системного підвищення цифрових навичок усіх учасників освітнього процесу [36, с. 4–6]. Дослідники мобільного навчання також підкреслюють, що потенціал технологій нівелюється, коли вчителі відтворюють «трансляційну» модель навчання у цифровому середовищі, не змінюючи методики (Kukulska-Hulme & Shield) [57, с. 5–6].

Використання мобільних пристроїв у класі може призводити до переключення уваги учнів на неакадемічні ресурси, що знижує навчальну залученість. OECD застерігає: просте збільшення екранного часу не гарантує кращих результатів, а інколи корелює з їх погіршенням, якщо не підкріплене

продуманою педагогікою та контролем середовища [62, с. 146–150]. Це потребує чітких правил (режим «тільки навчальні застосунки», регламентований час, прозорі критерії оцінювання діяльності).

Під час роботи з мобільними застосунками обробляються персональні дані учнів (акаунти, результати, аналітика прогресу). Тому школи повинні мінімізувати збирання персональної інформації, працювати зі шкільними обліковими записами та забезпечувати прозору політику обробки даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» [35]. Європейські рамки цифрової компетентності також акцентують на етичному та безпечному використанні цифрових сервісів в освіті (DigCompEdu, Area 6 – «Facilitating Learners' Digital Competence») [66, с. 29–31].

Перспективами подальшого використання мобільних технологій у навчальному процесі є вдосконалення якості освітнього контенту, розширення можливостей його персоналізації та інтеграція інноваційних форматів навчання. З огляду на результати досліджень і зростаючу цифровізацію освіти, мобільні застосунки стають ключовим інструментом розвитку автономії учнів та формування компетентностей XXI століття.

По-перше, розвиток адаптивного навчання та персоналізації. Сучасні мобільні платформи (Duolingo, LingQ, Memrise) активно впроваджують алгоритми штучного інтелекту для аналізу результатів учнів та формування індивідуальних траєкторій навчання. Це відповідає тенденціям, окресленим у звіті World Economic Forum (2023), де персоналізація названа ключовим фактором ефективності цифрового навчання [74, с. 15–16]. В Україні концепт «адаптивних ресурсів» підтримується у рамках реформи «Нова українська школа» та цифрової трансформації освіти [18, с. 3–5].

По-друге, інтеграція гейміфікації та AR/VR. Мобільні застосунки з доповненою реальністю (наприклад, Mondly AR) та ігровими механіками дають змогу створювати більш інтерактивні та емоційно залучені формати навчання. За даними дослідження Namari et al. (2019), гейміфікація підвищує мотивацію на 30–40 % за рахунок системи бейджів, рейтингів та «серій» (streaks) [52, с. 12–13].

Це особливо актуально для старшокласників, які швидко втрачають інтерес до традиційних форм навчання.

По-третє, розширення можливостей мультимодального контенту. Платформи на зразок BBC Learning English або TED-Ed пропонують відео з субтитрами, інтерактивні завдання та подкасти, що дозволяє врахувати різні стилі навчання (аудіальний, візуальний, кінестетичний). Такий підхід узгоджується з концепцією Universal Design for Learning (UDL), яка акцентує на доступності контенту для широкого кола учнів [45, с. 6–8].

По-четверте, розвиток цифрових компетентностей учителів. Перспективи використання мобільних технологій безпосередньо залежать від рівня підготовки педагогів. Європейська рамка DigCompEdu пропонує інструменти самооцінки та онлайн-курси для підвищення кваліфікації [66, с. 17–19], а в Україні вже реалізуються програми цифрової грамотності, зокрема проєкт «Дія. Цифрова освіта» [18, с. 6–7].

По-п'яте, аналітика навчального процесу. Сучасні мобільні сервіси збирають дані про успішність учнів (час виконання, помилки, частоту тренувань), що дозволяє вчителям коригувати навчальні траєкторії та створювати прогностичні моделі. OECD наголошує, що використання освітньої аналітики здатне підвищити якість викладання та адаптацію під потреби учнів [62, с. 155–157].

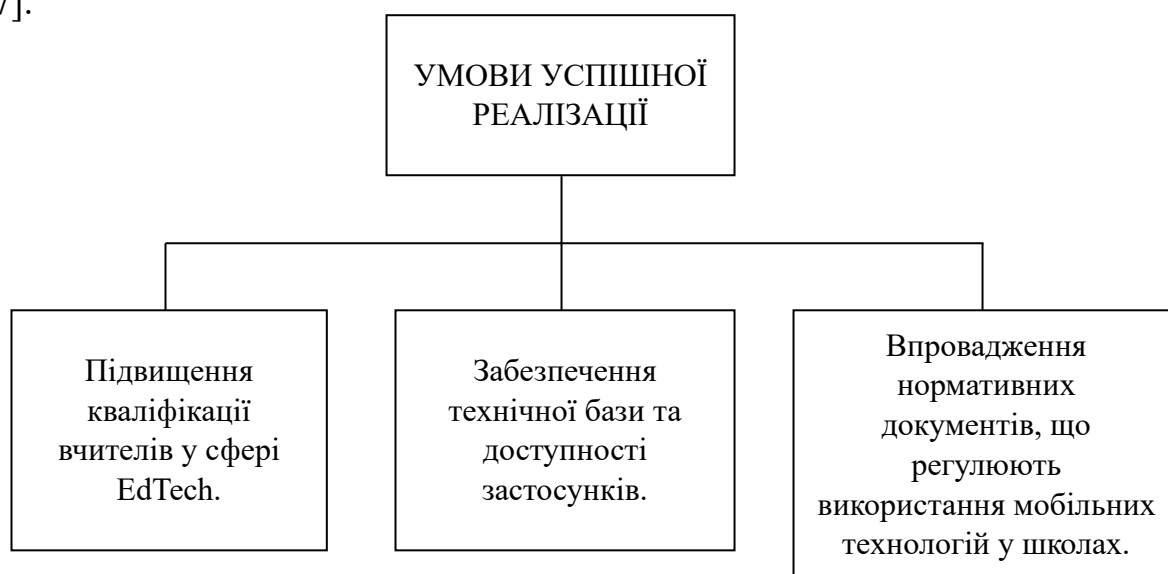

Рис.3.1. Умови успішного подальшого використання мобільних технологій у навчальному процесі

Умови успішної реалізації мобільних технологій у навчальному процесі передбачають комплексний підхід, що поєднує педагогічні, технічні та нормативні складові. Ефективність впровадження мобільних технологій значною мірою залежить від рівня цифрової компетентності педагогів. Регулярні тренінги, курси підвищення кваліфікації та вебінари допомагають учителям не лише опанувати мобільні додатки, а й інтегрувати їх у навчальний процес відповідно до дидактичних цілей.

Важливим чинником є стабільний доступ до інтернету, наявність сучасних пристроїв та ліцензійних навчальних додатків. Без належної технічної підтримки мобільне навчання втрачає ефективність, особливо в умовах сільських шкіл або при обмеженому фінансуванні.

Успішна реалізація мобільних технологій у навчальному процесі потребує комплексного підходу, що включає підвищення кваліфікації педагогів у сфері EdTech, забезпечення належної технічної інфраструктури та доступу до якісних мобільних додатків. Важливим елементом є створення нормативних документів, які регулюють використання мобільних технологій, зокрема питання безпеки та захисту даних. Лише за умови поєднання цих факторів мобільне навчання може стати ефективним інструментом розвитку самостійної роботи учнів.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі встановлено, що мобільні застосунки є дієвим інструментом організації самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови. Їх використання дозволяє поєднувати індивідуалізований підхід із гейміфікацією та мікронавчанням, що підвищує мотивацію учнів, сприяє розвитку їхньої самостійності та здатності до самоконтролю. Застосування платформ, таких як Duolingo, Quizlet та Kahoot!, допомагає створювати персоналізовані траєкторії навчання та забезпечувати миттєвий зворотний зв'язок, що робить процес навчання більш інтерактивним і результативним.

Експериментальне дослідження підтвердило ефективність використання мобільних технологій: у порівнянні з контрольною групою учні експериментальної групи показали приріст рівня сформованості навичок самостійної роботи на 10,6 %, а середній коефіцієнт навченості зріс із 0,74 до 0,85. Це свідчить про те, що мобільні додатки не лише підвищують успішність, але й формують стійку мотивацію до навчання.

Разом із тим виявлено низку проблем, зокрема технічні обмеження, недостатній рівень цифрової грамотності вчителів та ризики, пов'язані з безпекою даних. Перспективи подальшого розвитку полягають у впровадженні адаптивного навчання, розробленні нормативно-правової бази та підвищенні кваліфікації педагогів у сфері EdTech. Використання мобільних технологій у поєднанні з сучасними методичними підходами забезпечує підвищення ефективності навчального процесу та розвиток навичок, необхідних для самостійної освітньої діяльності.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після дослідження теми класифікаційної роботи «Формування навичок самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови із використанням мобільних застосунків» можна зробити такі висновки:

1. Самостійна робота трактується як організована пізнавальна діяльність, що здійснюється без прямої участі вчителя, але під його загальним керівництвом. Її головна мета – розвиток уміння самостійно здобувати знання, аналізувати інформацію, робити висновки та застосовувати їх у практичних ситуаціях. У психолого-педагогічній літературі наголошується на формуванні самоконтролю, внутрішньої мотивації, відповідальності та здатності учня до самоорганізації як основних результатів такої діяльності.

2. Сучасна методика передбачає поєднання кількох підходів: комунікативного, діяльнісного, індивідуалізованого та інтерактивного. Комунікативний підхід розвиває реальні навички спілкування, а діяльнісний фокусує увагу на активному виконанні завдань та рефлексії. Індивідуалізований підхід дозволяє врахувати рівень підготовки та інтереси кожного учня, а інтерактивний забезпечує залучення сучасних цифрових інструментів і групових форм роботи. Їх комплексне застосування формує цілісну систему розвитку мовної автономії.

3. Інформаційні технології відкривають нові можливості для організації самостійної роботи завдяки доступу до інтерактивних матеріалів, мультимедійного контенту та персоналізованого навчання. Використання мобільних застосунків, онлайн-платформ, віртуальних курсів та електронних ресурсів дозволяє гнучко поєднувати навчальні завдання з інтересами учнів. Особливу роль відіграють системи гейміфікації, швидкого зворотного зв'язку та аналітики прогресу, що підвищують ефективність навчання, але водночас потребують відповідної цифрової підготовки педагогів та технічного забезпечення.

4. Мобільні застосунки, такі як Duolingo, Quizlet, Kahoot! та Memrise, дозволяють створювати інтерактивні завдання для тренування всіх видів мовленнєвої діяльності – читання, письма, слухання та говоріння. Їх перевагою є персоналізація навчального процесу, автоматичний контроль результатів та гейміфікація, що підвищує мотивацію учнів. Завдяки мультимедійним матеріалам і функції миттєвого зворотного зв'язку ці інструменти забезпечують ефективне поєднання традиційних і сучасних методів навчання.

5. Експеримент було організовано у природних умовах навчального процесу, де порівнювалися результати контрольної та експериментальної груп. У процесі дослідження учні експериментальної групи виконували самостійні завдання з використанням мобільних застосунків, що дало можливість відстежити вплив цифрових технологій на рівень їхньої самостійності та результативності навчання. Вже на проміжних етапах було помітно підвищення мотивації, зростання активності та покращення навичок роботи з мовним матеріалом.

6. Порівняння показників експериментальної та контрольної груп підтвердило позитивний вплив мобільних застосунків на розвиток навичок самостійної роботи. Учні експериментальної групи продемонстрували значне зростання середнього балу (приріст 10,6%), покращення рівня організованості та здатності працювати з англomовними ресурсами без додаткової допомоги. Аналіз результатів засвідчив, що використання мобільних технологій сприяє формуванню автономності, ефективному засвоєнню матеріалу та розвитку критичного мислення.

7. Для ефективного використання мобільних застосунків у самостійній роботі учнів необхідно інтегрувати їх у навчальний процес поступово, з урахуванням рівня цифрової грамотності учнів і вчителів. Важливими аспектами є підбір додатків, що відповідають віковим особливостям та рівню знань учнів, використання чітких критеріїв оцінювання та забезпечення зворотного зв'язку. Рекомендується створювати комплексні завдання з елементами гейміфікації, що

підвищує мотивацію та зацікавленість, а також вести моніторинг прогресу за допомогою аналітичних функцій застосунків.

8. Результати експерименту довели, що систематичне використання мобільних технологій підвищує рівень самостійності учнів та сприяє зростанню їхніх навчальних досягнень. Порівняльний аналіз даних показав, що середній бал учнів експериментальної групи зріс на 10,6%, тоді як у контрольній групі прогресу не було зафіксовано. Це свідчить про ефективність мобільних застосунків як інструменту для розвитку автономного навчання, організованості та навичок самоконтролю.

9. Серед проблем впровадження мобільних технологій залишаються технічні обмеження (нестабільний інтернет, слабкі пристрої), недостатній рівень цифрової компетентності педагогів та ризик відволікання учнів. Перспективи розвитку полягають у вдосконаленні мобільних платформ, персоналізації навчання та впровадженні адаптивних технологій, що підлаштовуються під потреби конкретного учня. Подальше використання мобільних застосунків можливе за умови належного технічного забезпечення, розробки чітких методичних рекомендацій та підвищення кваліфікації вчителів у сфері EdTech.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В. Ю. Мобільний простір і мобільно орієнтоване середовище інтернет-користувача: особливості модельного подання та освітнього застосування. *Інформаційні технології в освіті*. 2013. № 17. С. 9–37
2. Білоус В. Мобільні навчальні додатки в сучасній освіті. *Освітологічний дискурс*. 2018. № 1–2. С. 20–21.
3. Бронетко І. А. Формування англомовної лінгвосоціокультурної компетенції учнів старших класів загальноосвітніх шкіл. *Лінгводидактика. Наукові записки. Серія: педагогіка*. 2015. № 3. С. 66-72.
4. Буряк В. К. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра. *Рідна школа*. 2001. № 9. С. 49–51.
5. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. / О. І. Вишневський. К.: Знання, 2011. 206 с.
6. Гайда В. Я. Суть самоосвітньої компетентності учнів закладів середньої освіти. *Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Кропивницький, 21 березня 2019 р.) / гол. ред. колегії Н.А. Калініченко; ЦДПУ. Кропивницький, 2019. С. 23-25.
7. Гончаренко В. І. Розробка завдань для диференційованого навчання. *Освіта і наука*. 2019. № 8. С. 75–80.
8. Гуревич Р. С. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі (з досвіду роботи експериментального педагогічного майданчика у ВПУ №4 м. Вінниці): для педагогічних працівників ПТНЗ, ВНЗ і слухачів навчальних закладів та установ післядипломної освіти / Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Бадюк, Ю. В., Шевченко Л. С. Вінниця : ТОВ «Діло», 2006. 296 с.
9. Гуревич Р. С. Мобільне навчання – нова технологія професійної освіти XXI століття. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 20. С. 113-119.

10. Дем'яненко Н. М. Мобільні технології у вивченні англійської мови [Текст]. *Освітні інновації*. 2021. № 4. С. 45–50.
11. Демченко О. Реалізація основних підходів, методів та форм організації самостійної роботи у сучасній педагогічній практиці. *Рідна школа*. 2006. № 7. С. 19-22.
12. Долинський Є. В. Інформаційно-комунікаційні технології в організації самостійної роботи на уроках іноземної мови. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 2 (10). С. 101-108.
13. Дорошенко О. М. Оцінювання ефективності навчальних технологій. *Педагогіка і психологія*. 2021. Т. 33, № 1. С. 95–100.
14. Іваненко М. М. Використання мобільних застосунків у викладанні іноземної мови. *Інформаційні технології в освіті*. 2022. № 3. С. 90–95.
15. Кадемія М. Ю. Інформаційне освітнє середовище сучасного навчального закладу: навчально-методичний посібник / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. В. Ткаченко, Л.С. Шевченко. Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2009. 186 с.
16. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: Словник-глосарій / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. Є. Рак. Львів : СПОЛОМ, 2011. 136 с.
17. Коваленко Ю. А. Використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов. *Іноземні мови*. 1999. № 4. С. 37–42.
18. Концепція розвитку цифрової освіти в Україні. Міністерство освіти і науки України. Київ: МОН, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/news/kontseptsiya-tsifrovoi-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zaproshue-do-gromadskogo-obgovorennya> (дата звернення: 27.07.2025)
19. Красуля А. В., Шумило А. О. Застосування мобільних технологій з метою розвитку іншомовної лексичної компетентності учнів при вивченні англійської мови. *Теоретична і дидактична філологія: збірник наукових праць. Серія «Філологія»*. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав (Київська обл.): Домбровська Я. М. 2020. Вип. 32. С. 49–59.

20. Кузьменко Т. І. Вибір мобільних застосунків для навчання іноземної мови: методологічні аспекти. *Педагогічна наука і практика*. 2022. Вип. 45. С. 85–94.

21. Кузьменко Т. І. Психолого-педагогічні аспекти розвитку самостійної роботи учнів. *Педагогічна наука і практика*. 2021. Вип. 41. – С. 75–80.

22. Марченко Л. Ю. Підготовка педагогів до цифрової трансформації. *Сучасна школа*. 2021. № 10. С. 50–55.

23. Марчук Л. Б. Самостійна робота як метод урізноманітнення навчальної діяльності учнів. *Рідна школа*. 2000. № 4. С. 84-88.

24. Методика компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 5-6 класів гімназій: методичний посібник / Редько В. Г., Полонська Т. К., Горошкін І. О., Пасічник О. С., Коваленко О. М., Яковчук М. В. ; за наук ред. Валерія Редька ; відп. за вип. Тамара Полонська. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка. 2022. 312 с.

25. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. Англійська мова. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення: 24.07.2025)

26. Натальченко А. Г. Інноваційні технології навчання на уроках англійської мови в умовах модернізації середньої освіти. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції: Сучасні комунікативні методи навчання англійської мови*. Житомир, 2014. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/1191> (дата звернення 07.11.2024).

27. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 1999. 269 с.

28. Нільсон О. А. Теорія і практика самостійної роботи учнів. К. : Валгус Таллінні. 1996. 280 с.

29. Олійник Н. В. Інформаційні технології в освіті: теорія і практика / Н. В. Олійник. К.: Видавництво «Освіта», 2020. 312 с.

30. Освітній портал™ – освіта в Україні, освіта за кордоном. 2020. URL: <http://www.osvita.org.ua> (дата звернення 07.11.2024).
31. Петренко О. В. Цілепокладання в процесі організації навчальної діяльності. *Вісник Київського університету. Серія педагогічна*. 2020. Вип. 2. С. 140–146.
32. Пищик О. Інформаційно-комп'ютерні технології та сучасний урок. *Відкритий урок*. 2010. № 3. С. 26–30.
33. Полякова Т. В. Інноваційні технології в освіті: застосування мобільних додатків у навчанні. *Науковий вісник НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16*. 2020. № 12. С. 34–41.
34. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. К.: А.С.К., 2002. 135 с.
35. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 25.07.2025).
36. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей до 2025 року. Кабінет Міністрів України. Розпорядження «від 03.03.2021 № 167-р. URL: <https://thedigital.gov.ua/...> (дата звернення: 25.07.2025).
37. Сахневич І. Умови ефективної організації самостійної роботи із вивчення іноземної мови майбутніми технічними перекладачами в позааудиторний час. *Вища освіта України*. 2008. № 3. С. 48-55.
38. Сидоренко Н. Пілотування навчальних технологій у школі. *Методика викладання*. 2020. № 7. С. 108–112.
39. Соколенко М. П. Технічне забезпечення сучасного освітнього процесу / М. П. Соколенко. *Вісник освіти України*. 2021. № 3. С. 50–55.
40. Солдатенко М. М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності: монографія. К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. 198 с.
41. Шевченко І. В. Етапи впровадження інновацій в освіті. *Педагогічний вісник*. 2022. Вип. 14. С. 130–135.

42. Якубовська О. В. Використання мобільних додатків у шкільній освіті: сучасні тенденції [Текст]. *Інформаційні технології в освіті*. 2022. № 2. С. 21–29.
43. Bansal T., Joshi D. A study of students' experiences of mobile learning. *Global Journal of Human Social Science*. 2014. №14(4). P. 40–47.
44. Blogger.com URL: <https://www.blogger.com> (дата звернення: 09.01.2025)
45. CAST. Universal Design for Learning Guidelines. Version 2.2. Wakefield, MA : CAST, 2018. 31 p. URL: <http://udlguidelines.cast.org> (дата звернення: 25.07.2025).
46. Crosswordlabs URL: <https://crosswordlabs.com> (дата звернення: 09.01.2025)
47. Dizon G. Quizlet in the EFL classroom: Enhancing L2 vocabulary acquisition of Japanese university students. *Teaching English with Technology*. 2016. Vol. 16, No. 2. P. 40–56.
48. Elaish M., Shuib L., Ghani N., Yadegaridehkordi E., Alaa M. Mobile Learning for English Language Acquisition: Taxonomy, Challenges, and Recommendations. *IEEE Access*. 2017. P. 1–11.
49. English Grammar in Use URL: <https://englishgrammarinuse.cambridge.org> (дата звернення: 09.01.2025)
50. ESL Culips URL: <https://esl.culips.com> (дата звернення: 09.01.2025)
51. Gee J. P. *What Video Games Have to Teach Us about Learning and Literacy*. New York : Palgrave Macmillan, 2003.
52. Hamari J., Koivisto J., Sarsa H. Does Gamification Work? — A Literature Review of Empirical Studies on Gamification. *Proceedings of the 47th Hawaii International Conference on System Sciences*. 2019. P. 3025–3034.
53. Instagram URL: <https://www.instagram.com> (дата звернення: 09.01.2025)
54. Jacob S. M., Issac B. The Mobile Devices and its Mobile Learning Usage Analysis. 2008 International MultiConference of Engineers and Computer Scientists. Hong Kong, 2008. Vol I. P. 19–21.

55. Johnny Grammar URL: <https://www.johnnygrammar.com> (дата звернення: 09.01.2025)
56. Kahoot URL: <https://kahoot.com> (дата звернення: 09.01.2025)
57. Kukulska-Hulme A., Shield L. An overview of mobile assisted language learning: From content delivery to supported collaboration and interaction. ReCALL. 2008. Vol. 20, № 3. P. 271–289.
58. Learn English Podcasts (British Council): URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/> (дата звернення: 09.01.2025)
59. Lyricstraining URL: <https://lyricstraining.com> (дата звернення: 09.01.2025)
60. Mathew N. G. The Impact of Mobile Phones on English Language Learning: Perceptions of EFL Undergraduates. Journal of Language Teaching and Research. 2016. Vol. 7. № 2. P. 264–272. URL: <http://www.academypublication.com/ojs/index.php/jltr/article/view/jltr0702264272>.
61. MyWordBook URL: <https://www.mywordbook.com> (дата звернення: 09.01.2025)
62. OECD. Students, Computers and Learning: Making the Connection. Paris : OECD Publishing, 2015. 204 p. DOI: 10.1787/9789264239555-en.
63. Pear Deck URL: <https://www.peardeck.com> URL
64. Pixton URL: <https://www.pixton.com> (дата звернення: 09.01.2025)
65. Quizlet URL: <https://quizlet.com> (дата звернення: 09.01.2025)
66. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. 100 p. DOI: 10.2760/159770.
67. Socrative URL: <https://www.socrative.com> (дата звернення: 09.01.2025)
68. Stockwell G. Using mobile phones for vocabulary activities: Examining the effect of the platform. Lang. Learn. Technol. 2010. №14. P. 95–110.
69. Storydice URL: <https://www.storydice.com> (дата звернення: 09.01.2025)
70. Studyflash URL: <https://studyflash.com> (дата звернення: 09.01.2025)

71. TED Education URL: <https://ed.ted.com> (дата звернення: 09.01.2025)
72. UNESCO. Policy Guidelines for Mobile Learning. Paris : UNESCO, 2013. 41 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000219641.pdf> (дата звернення: 25.07.2025).
73. Wang A. I., Tahir R. The effect of using Kahoot! for learning: A literature review. *Computers & Education*. 2020. Vol. 149. Article 103818. DOI: 10.1016/j.compedu.2020.103818.
74. World Economic Forum. Schools of the Future: Defining New Models of Education for the Fourth Industrial Revolution. Geneva : WEF, 2023. 26 p. URL: <https://www.weforum.org/reports/> (дата звернення: 25.07.2025).
75. YouTube URL: <https://www.youtube.com> (дата звернення: 09.01.2025)

ДОДАТКИ

Додаток А

**Анкета для вчителів щодо організації самостійної роботи учнів старших
класах з англійської мови**

Питання	Відповідь
Скільки часу займає самостійна робота учнів на уроці?	
Які форми самостійної роботи є найбільш ефективними?	
Які форми самостійної роботи найкраще сприймаються учнями?	
Які форми самостійної роботи учні сприймають найгірше?	
Що для вас є найважчим в організації самостійної роботи?	
Які форми самостійної роботи ви використовуєте найчастіше - індивідуальні, фронтальні чи групові/парні?	
Які виникають проблеми з перевіркою та аналізом самостійної роботи?	
Чи використовуєте ви мобільні застосунки для самостійної роботи учнів? (на уроці/для домашньої роботи)	
Чи вважаєте ви доцільним використання мобільних застосунків для самостійної роботи учнів?	

продовження додатку А

**Анкета для учнів щодо організації та здійснення самостійної роботи з
англійської мови**

Питання	Відповідь
Скільки часу займає самостійна робота на уроці?	
Які форми самостійної роботи є найбільш ефективними? (індивідуальна, фронтальна чи групова/парна)?	
Які види самостійної роботи (тестова/перевірочна самостійна робота, самостійне читання, письмо, робота у парах - складання діалогів, виконання лексичних/граматичних вправ тощо) найкраще сприймаються вами?	
Які види самостійної роботи вами сприймають найгірше?	
Що для вас є найважчим у виконанні самостійної роботи?	
Які форми самостійної роботи вчитель використовує найчастіше - індивідуальні, фронтальні чи групові/парні?	
Які виникають проблеми з виконанням самостійної роботи (незрозуміла умова виконання, мало часу, недостатньо знань, відсутність мотивації/бажання тощо)?	
Чи використовуєте ви мобільні застосунки для самостійної роботи? (на уроці/при виконанні домашньої роботи)	
Чи вважаєте ви доцільним використання мобільних застосунків для самостійної роботи на уроках англійської мови та для виконання домашнього завдання?	

Анкета для оцінювання мотиваційного та рефлексійного критеріїв сформованості навичок самостійної роботи учнів старших класів з

англійської мови

Анкета для учнів

Питання	3	2	1	0
Мотиваційний блок				
Я відчуваю потребу і значущість самостійної роботи з англійської мови				
Мене захоплює самостійна робота, я її виконую з задоволенням				
Я сам(а) ставлю перед собою мету самостійної роботи і окреслюю способи її виконання				
Я прагну виконати самостійну роботу якісно й самостійно				
При виконанні самостійної роботи я не орієнтуюся на готові зразки і типові ситуації				
Моя мотивація до виконання самостійної роботи не визначається виключно прагненням отримати хорошу оцінку				
Я не сподіваюся на допомогу однокласників і вчителя, впевнений у власних силах				
Я відчуваю свою відповідальність за виконання самостійної роботи				
Рефлексійний блок				
Я здатний (а) сам(а) оцінити якість виконаної самостійної роботи				
Я здатний(а) сам(а) помітити і виправити свої помилки				
Я усвідомлюю свої помилки, проте не завжди можу визначити їх причину і виправити їх				
Я завжди перевіряю свою роботу перед здачею				
Проаналізувавши допущені помилки, я намагаюся зробити висновки і не допускати їх в майбутньому				
Для мене важливо бачити виправлення вчителя, я дослухаюся до них і запам'ятовую на майбутнє				
Я можу сам(а) себе виправити у процесі виконання самостійної роботи, оскільки я уважно її виконую				
Для мене важливими є зауваження та виправлення вчителя, я до них дослухаюся				

Анкета для учителів

Питання	3	2	1	0
Мотиваційний блок				
Учень/учениця відчуває потребу і значущість самостійної роботи з англійської мови				
Учня/ученицю захоплює самостійна робота, він (вона) виконує її з задоволенням				
Учень/учениця ставить сам(а) перед собою мету самостійної роботи і окреслює способи її виконання				
Учень/учениця прагне виконати самостійну роботу якісно й самостійно				
При виконанні самостійної роботи учень/учениця не орієнтується на готові зразки і типові ситуації				
Мотивація учня/учениці до виконання самостійної роботи не визначається виключно прагненням отримати хорошу оцінку				
Учень/учениця не сподівається на допомогу однокласників і вчителя, впевнений (а) у власних силах				
Учень/учениця відчуває свою відповідальність за виконання самостійної роботи				
Рефлексійний блок				
Учень/учениця здатний(а) сам(а) оцінити якість виконаної самостійної роботи				
Учень/учениця здатний(а) сам(а) помітити і виправити свої помилки				
Учень/учениця усвідомлює свої помилки, проте не завжди може визначити їх причину і виправити їх				
Учень/учениця завжди перевіряє свою роботу перед здачею				
Проаналізувавши допущені помилки, учень/учениця намагається зробити висновки і не допускати їх в майбутньому				
Для учня/учениці важливо бачити виправлення вчителя, він (вона) дослухаюся до них і запам'ятовують на майбутнє				
Учень/учениця може сам(а) себе виправити у процесі виконання самостійної роботи, оскільки уважно її виконує				
Для учня/учениці важливими є зауваження та виправлення вчителя, він (вона) до них дослухається				

Самостійна робота (нульовий зріз) для перевірки знаннєвого та діяльнісного критеріїв сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів з англійської мови

1. Watch the video about extreme sports and mark the statements as true/false.

Extreme Sports

1. Are the sentences true or false?

Extreme sports are only popular in the mountains in the UK.

True False

People who enjoy fast and dangerous sports, like white-water rafting, are called thrill seekers or adrenalin junkies.

True False

In white-water rafting you have to try to stay afloat in the river.

True False

Parkour is sometimes called free jumping.

True False

The idea of parkour is to jump and climb over things like steps, railings and trees.

True False

2. Match the words and their definitions:

1.	A challenge	A white water with lots of bubbles
2.	Foaming water	B a person who is addicted to the feeling of excitement or fear that comes with dangerous activities
3.	The thrills and spills of...	C (in a boat) to stay on top of the water, to not sink
4.	A rush	D this expression is used in relation to an experience that is exciting and full of surprises
5.	To stay afloat	E a part of a river where the water moves very fast
6.	Rapids	F the sport of finding the fastest way through a city environment by jumping, climbing and running
7.	Parkour	G a problem
8.	An adrenaline junkie	H a sudden feeling of excitement

3. Look at the pictures. Answer the question in written form: Would you rather try white-water rafting or parkour? Why?

1. *Reading. (for groups of 5 students). Each student reads his/her text, translates the words in italics. Then the texts are put aside. Students get a worksheet with questions to different texts and English words to be translated into Ukrainian. With the help of each other every group has to complete the worksheet.*

Text 1. Swimming

If you were to ask me what my favourite sport is, my answer would be swimming. I started learning how to swim when I was five years old and I have been swimming ever since.

There are many reasons why I love swimming but I'll just share a few with you, and maybe I can even encourage you to go for a swim.

The first reason that I love swimming is that it can be extremely relaxing. I love the feeling of floating on the water and feeling almost weightless. I find that whenever I leave the pool I feel totally relaxed.

On the other hand, it can also be a fast-paced competitive sport which raises your heartbeat. It's amazing pushing yourself to the challenge of beating someone else to the finish line and it's great fun racing across the pool as fast as you can! Trying little tricks like underwater handstands and flips also puts a big smile on my face.

Another reason that I love swimming is that it has more variety than other sports. Swimming offers many different strokes, so it doesn't feel like you're stuck doing the same thing over and over again. Adding swimming equipment like flippers, a snorkel or a noodle (a flexible cylindrical piece of foam) changes the experience yet again and can help you develop your swimming technique.

In the summer, swimming provides a nice, refreshing break! There's nothing better than jumping into the water on a hot, sweltering summer's day. The pool makes you feel instantly better. And I think it adds to the summer holiday feeling, as for me the summer months are when I swim the most. It is a sport which can be done all over the world in many beautiful locations. You can choose to swim in a swimming pool or to go splash in the sea.

And finally, it's a life skill which everyone should have. Not only is it good for your health, but you never know when you'll need your ability to swim.

Text 2. Skydiving

When I was 16 I wrote a bucket list. This was a list of things that I wanted to do in my lifetime. Some things were easy, some difficult and some near impossible. One of the things on my bucket list was to do a skydive.

Two years ago I spent three months travelling round South America. We visited so many places and it was a great experience. One of the most amazing things we saw was Iguassu Falls. The day after we visited the waterfalls we were relaxing in a hostel in Brazil, having breakfast. My friend then suddenly noticed an advert on the wall saying 'skydive over Iguassu Falls today!' We looked at each other and decided it was time to do something crazy. Today would be the day that we would jump out of a plane.

That afternoon we were picked up and taken to the Skydive Centre. We put on our harnesses and helmets and we were given some instructions. After signing a few papers we were on our way to

the plane! There were 14 of us in a very small space as we took off into the air. This is when my heart started to beat very fast and I felt lots of adrenaline.

Suddenly we were 10,000 feet (3,000 metres) above the ground. Luckily, I was strapped to an instructor so I didn't have to worry about anything; I just had to enjoy myself. He asked me if I was ready to fall from the plane ... but before I had time to answer, I felt the wind rushing against my face as we fell to the ground at 200 km an hour! Everything below me looked so small and my breath was literally taken away.

After about 20 seconds of falling, the parachute opened and everything slowed down. We floated peacefully towards earth, leaving the clouds behind us.

This was definitely one of the scariest but most exhilarating experiences of my life. The sensation of falling from so high is amazing and the adrenaline rush is crazy. I would definitely do another skydive if I had the opportunity. I would also love to try other extreme sports such as bungee jumping. I think that everyone should do something that scares them once in a while!

Text 3. Snooker

The snooker final has just been on television and I'm fascinated by it. I know to some people this may seem like one of the most boring sports in the world (some may not even classify it as a sport!), but the accuracy and precision required, as well as the amount of money and sponsorship each player receives, is astonishing. The runner-up left the competition with £90,000 while the champion won £250,000 for winning the tournament, as well as a title for setting a new record by winning it for the seventh year!

The television programme showed how snooker had changed over the years and become a big sport, and it made me wonder how big snooker is internationally and if anyone outside of the UK had heard of it. I used to get snooker confused with pool, but pool is a completely different game with much smaller balls and different rules. The snooker table is 11 feet, 8.5 inches long, so sometimes it is really difficult to see the other end of the table.

Snooker's rules are fairly simple. You have a snooker cue, which can only be used to hit the white cue ball. You have to pot all the balls on the table into the six pockets, which are located in the four corners of the table and with two halfway along the long sides of the table too. Each coloured ball gives you a certain number of points. There are 15 red balls and every time you pot a red ball, you must pot a coloured ball before you pot another red ball. The other ball colours and the number of points they give you are: yellow (2), green (3), brown (4), blue (5), pink (6) and black (7), so realistically, every time you pot a red you want to pot a black, to give you the maximum of 8 points in total (1 for the red ball plus 7 for the black). Once all the red balls have been potted, you must pot the colours in the right order, explained above. If you miss potting a ball, the other player gets a turn.

The idea of the game is to pot as many balls as you can in succession, that is, without letting the other player have a turn. If you are unable to pot the correct ball, you can try and 'snooker' your opponent by hitting the ball so that it finishes behind another ball, making it impossible for them to pot the correct ball. It is very important that they do not miss the ball they are aiming for and that they

do not pot the cue ball, so each player has to try and plan which ball they want to pot next to ensure the ball finishes where they want it to!

Text 4. Skiing

I'm going skiing this weekend and I'm so excited! There's nothing better than being really high up in the mountains, with beautiful views, clear sunny days, freezing cold temperatures and skiing on beautifully soft snow.

I've bought some new ski gear that I can't wait to wear and I am fully equipped for the cold with my ski jacket, salopettes, bobble hat, neck scarf, fleece and ski socks! All I need now is my skis, ski boots and poles.

I can't wait to breathe in the fresh, cold air and to feel the burn in my legs as I ski down the mountain. I'm looking forward to falling over and making myself look silly - I just laugh at myself, pick myself up and carry on, knowing that it is all good practice!

I love sitting on the ski lifts and feeling the air get colder and colder the higher up you go, especially as all you want to do is get off and start skiing again before you get too cold. Getting off the lift is fun, especially as you have to time it just right, jump off, and then you slide away as smoothly as possible, using the lift to push you away (which is difficult when there are three other people trying to do the same thing!). There are different types of lift too and I remember one called a button lift, which you put between your legs to pull you up. I fell off and had to walk the rest of the way up. The second time we went on this lift, I fell off again, but refused to let go and ended up holding on in a 'Superman' kind of pose until I got to the top to see everyone laughing at me!

I also love the après-ski. We go to a bar at the top of the mountain and get a drink and chat about all the funny things which have happened during the day. I'm always amazed at the fact that a hot mulled wine is cheaper to buy than a hot chocolate. I don't drink beer and I am always in need of a hot drink to warm me up after a long day of skiing!

Text 5. Running

I used to hate running. At secondary school I found it exhausting to run around the sports field and I was always one of the last students to cross the finish line. Then, in 2012, my friend asked me if I would like to run a 10K event with him. My immediate reaction was, 'No way! I hate running'.

Over the weekend I thought about his question. I thought, 'Why do I hate running when I haven't tried it since Year 7 in secondary school?' In the end I decided I should give running another try before I said I hated it. I told my friend I would like to enter the 10K event with him. He was pleased to hear that I would join him. He advised me to look on the internet for a running programme to help me learn how to run.

There were lots of running programmes on the internet. I chose a 14-week running programme that would teach me how to run for 30 minutes non-stop. The programme was very easy to follow, with precise instructions on what to do each week. I had to run three times a week for different lengths of time. Initially I ran for short periods of time and had long breaks in between. Then as the weeks went on I had to run for longer periods of time and the breaks in between got shorter.

I enjoyed following the running programme as I could see improvements in my running each week. I went from not being able to run for more than 30 seconds to running for over 30 minutes! My younger self would not have believed it. I went from hating running to loving running!

On the day of the 10K running event I was both excited and nervous. It was finally time to put my new skills into practice. My friends and family came to support me. It was lovely to have them there. With their support and my training I managed to finish the 10K in 72 minutes. It was tough but I felt very proud for having tried it.

From this experience I learnt it was a good idea to try something before saying I hated it! It turned out that I really enjoyed running. I went on to do another 10K, an 8K and a half marathon. To this day I still enjoy running even if I do not do it very often.

WORKSHEET

1. Why does the author of Text 1 like swimming? What equipment does he need?
2. Did the author of text 2 plan his skydive beforehand? What were his emotions?
3. What are the benefits of playing snooker? Is it the same as pool? (text 3)
4. What are the rules and equipment for snooker?
5. What does the author like about skiing? What gear is required?
6. What are the funniest moments of his skiing experience? (text 4)
7. What made the author of text 5 take up running? How did he learn to run 30 minutes non-stop? Did he put his skills into practice? (text 5)

Translate the following into Ukrainian:

floating fast-paced flippers snorkel sweltering splash ski poles ski lift	bucket list harness helmet to strap bungee jumping exhilarating to give another try bobble hat to manage	snooker accuracy precision runner-up cue a turn in succession exhausting tough
--	--	---

3. Write an informal e-mail to your friend with the following subject line: “I am considering taking up white water rafting. Don’t you think I am crazy?”

4. Make up a dialogue in one of the following topics: “What sport would you like to take up?”, “How do you usually spend your spare time?”, “Are you eager to take up some extreme sport or activity?”.

Наочна демонстрація прикладів використання мобільних застосунків для самостійної роботи учнів старших класів з англійської мови

Youtube (Sports)

Watch youtube video “Sports in Britain” Part 5 (<https://www.youtube.com/watch?v=J8quJiYJQso>) using your headphones and name at least 10 sports popular in Britain. Name the most popular one. Then try to match geographical names with kinds of sports related to them: Wembley, Wimbledon, St. Andrew’s, Henley, Lord’s, Pennine Way, Manchester.

Watch the video “The ancient origins of the Olympics” (<https://www.youtube.com/watch?v=VdHHus8IgYA>) and make up 5 questions for the next lesson for your groupmates.

Blogger Plus (“Sports and Leisure”, “Food and Eating”)

Teacher creates a blog and from time to time (once a week) makes a new post. Students are to react to the post with 1-3 sentences building sentences grammatically correctly and using thematic vocabulary. These sentences can be checked and marked by the teacher as writing activity.

“Sports and Leisure”

It is dangerous for your health to go in for professional sport
Hey, what is the strangest sport you have ever heard of?
How to make sport freaks out of coach potatoes?

“Food and Eating”

Are you ready to refuse from intaking fast food?
What can you cook from a scratch?
Did you hear? Sometime the scientists will create a pill instead of all the food.
You get up, take the pill and you are ready to work the whole day without hunger!!!

Kahoot! (“Sports and Leisure”, “Food and Eating”)

15:53

56396

14

602

X
The History of the Summer Games

16523

10

474

2 - True or False

The first known Olympics occurred in the summer of 776 B.C.

3 - Quiz

What was the prize for winners in the earliest Olympic Games?

a crown of olive leaves

a trophy

a statue of Zeus and Hercules

a gold medal

4 - Type answer

The Olympics were created to honor ancient Greece's most famous god, the king of the gods. Write his name!

5 - Quiz

Sprinting and wrestling events still happen today. Which of the following is a sport that no longer occurs?

6 - Quiz

Why were the Olympics eventually banned in A.D. 393?

When were the Olympic Games revived?

Study

Play

What are some of the common ingredients in ice cream?

Ice crystals

Fat globules

Sugar (sucrose)

Flavoring agents

11 - True or False

Ice cream must contain at least 10% fat, and this fat must come from milk.

12 - Quiz

Which of these is NOT a role of stabilizers (protein) in ice cream?

They enhance the flavor.

They make the texture creamy.

They prevent large crystal formation.

They absorb and lock the liquid into place.

Study

Play

sorbent, frozen custard, and gelato.

LearnEnglish Podcasts (British Council) “Food and Eating”

Listen to the podcast “British Food in 2021” and mark the statements as True/False. Give a summary of the podcast in 5 sentences.

Screenshot 1: Exercises

LearnEnglish fro... 5. British food in... Exercises 16:17

1:44 4:08 1x

When he got back to Tokyo, he began work on his first book, a series of essays about his experience of British culture, with a particular focus on British food.

He called it "Igrisu wa Oishii", which literally translates as "Britain is delicious". Now this sounds very encouraging, right? Well, not exactly... Let's just say Hayashi-san might have been slightly ironic there.

In one memorable chapter he suggests to fellow Japanese people thinking of traveling to the UK that one of the most important sentences they should learn was "Could you please pass the salt?" This was probably Hayashi-san's very artful and diplomatic way of implying that British food was so bland that extra salt was needed to give it any taste at all.

But is that still the case 30 years later? Is the famous stereotype about terrible British food still true today? I have to say I think things have improved hugely over the last 30 years.

In fact, I'm confident that if Hayashi-san were to visit the UK today he'd have no problems at all finding a great restaurant. And that gives a clue to one of the main factors that might be behind this improvement in food standards in the UK.

Screenshot 2: Progress

LearnEnglish fro... 5. British food in... Progress 16:17

1:47 4:04 1x

Question : 1 of 7

Listen and decide if the sentence is TRUE or FALSE...

Nozomu Hayashi went to the UK in the mid-eighties.

TRUE FALSE

Screenshot 3: Progress

LearnEnglish fro... 5. British food in... Progress 16:18

1:47 4:04 1x

Question : 7 of 7

Listen and decide if the sentence is TRUE or FALSE...

Nadiya Hussain is famous for her baking.

TRUE FALSE

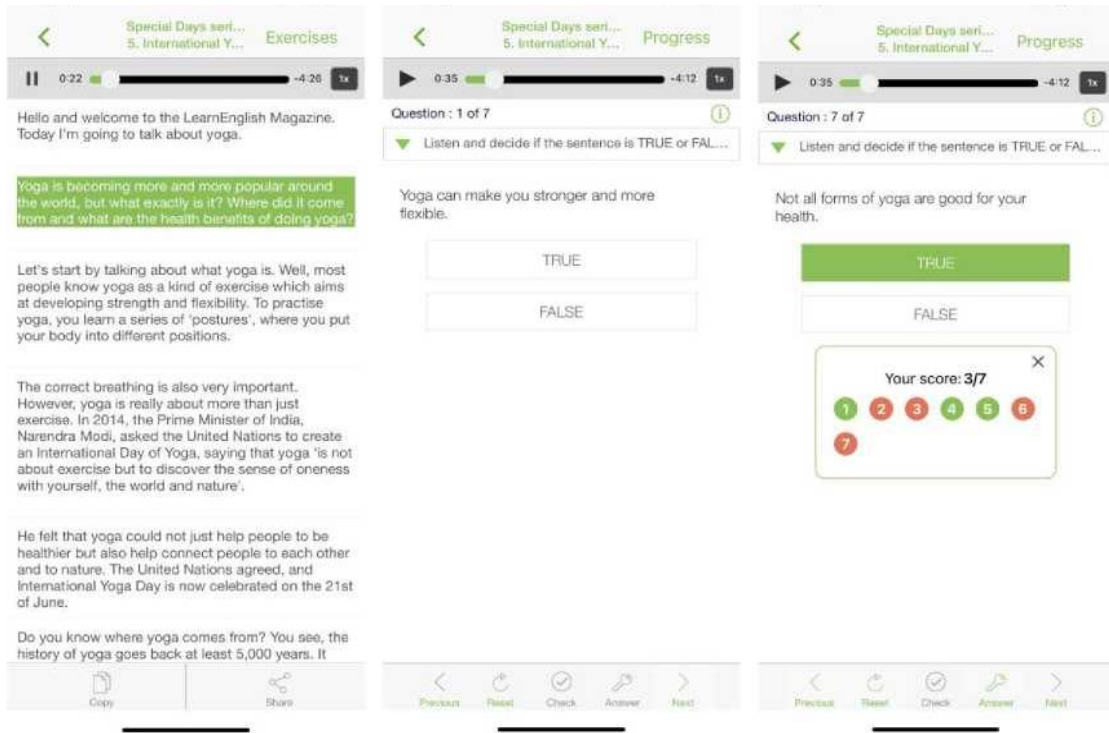
Your score: 5/7

1 2 3 4 5 6 7

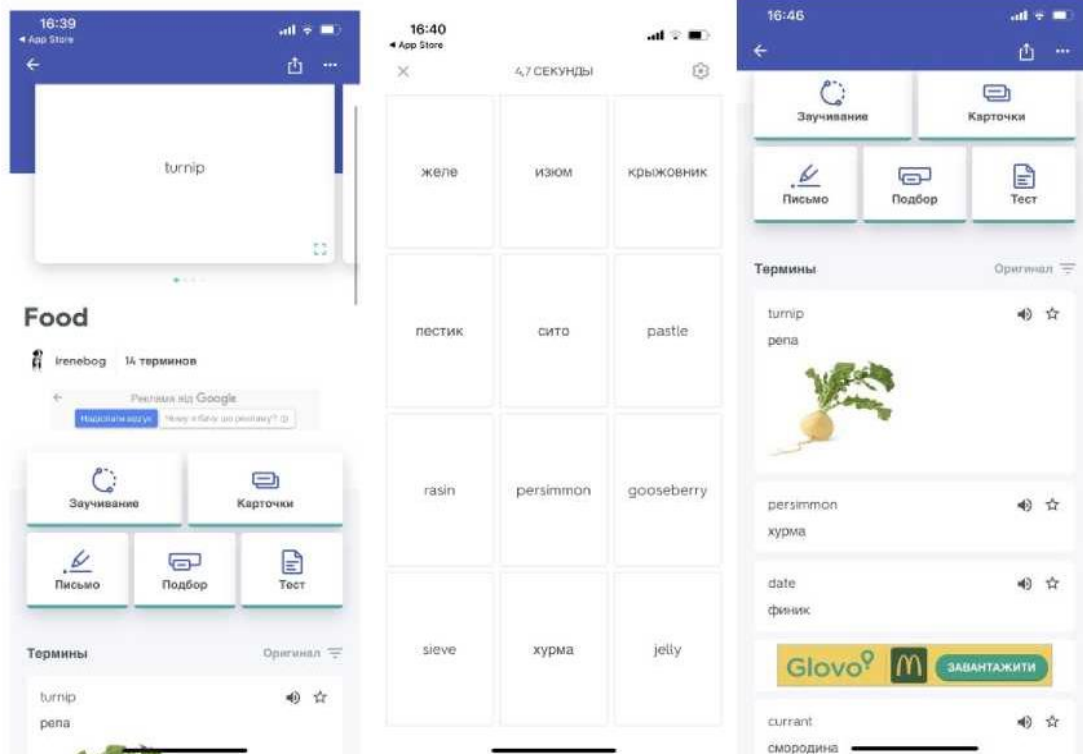
Previous Reset Check Answer Next

“Sports and Leisure”

Listen to the podcast “International Yoga Day” and mark the statements as True/False. Express your opinion whether yoga is sport or leisure activity.

“Food and Eating”

Learn English with TED Talks (Education) “Food and Eating”, “Sports and Leisure”

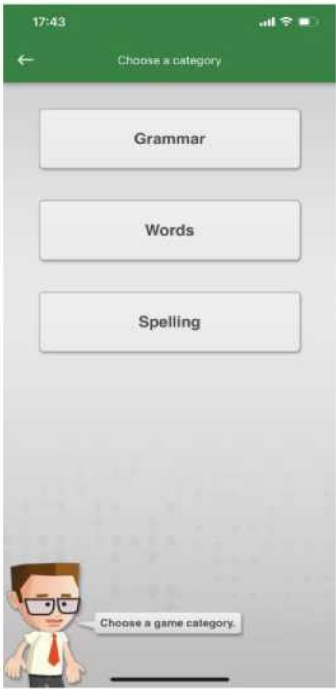
Both activities are used as homework. Students have to listen to the recordings at home, note down 5 expressions from the video related to the thematic vocabulary and prepare either questions or True/False statements for their classmates for the next lesson.

Johnny Grammar's Word Challenge

Johnny Grammar's Word Challenge

Instagram

“Sports and Leisure” Task: in your newsfeed find a post or a photo related to unusual sport. Have some minutes to describe it and then present it to your groupmates.

Unusual sport

My perfect leisure time

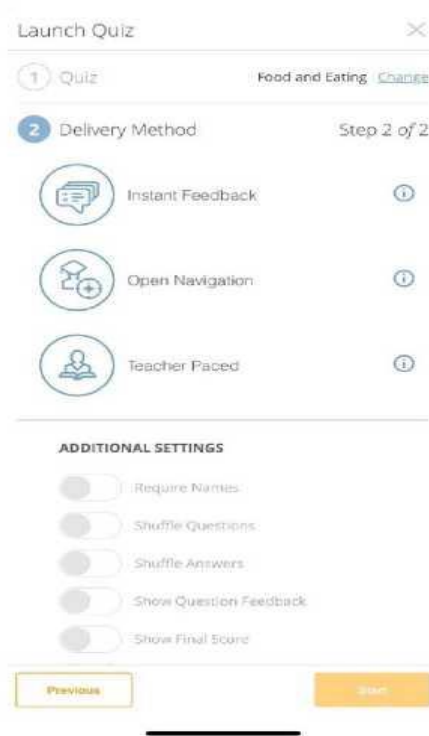
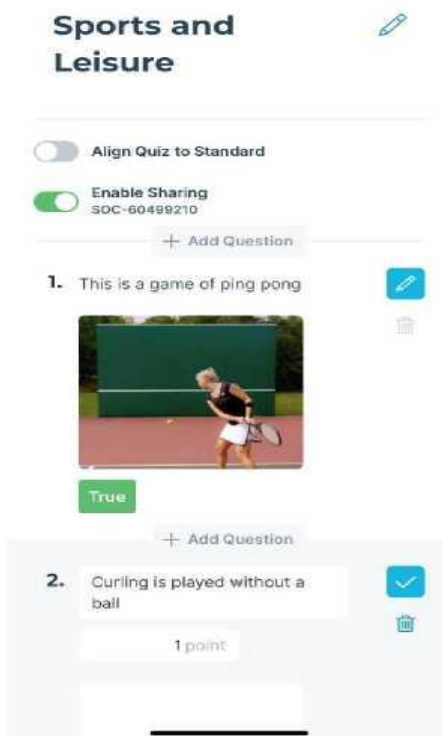
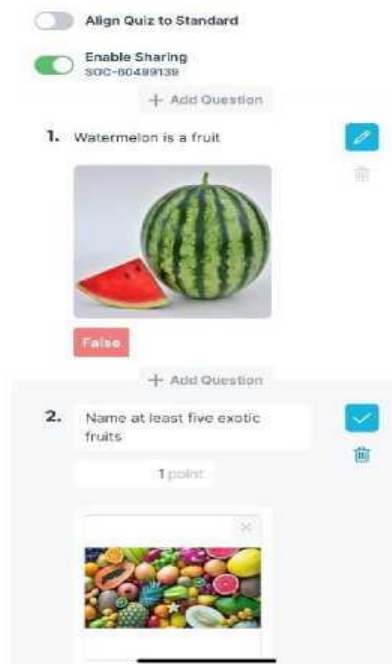
Healthy food

I would like to eat out like this...

Teacher's phone screenshots:

Students' look:

09:27

 PETROVAANITA

1 of 2

 Zoom

This is a game of ping pong

☒ True

☐ False

SUBMIT ANSWER

Socrative

09:28

✓ **Correct!**

Question:
This is a game of ping pong

Correct Answer:
True

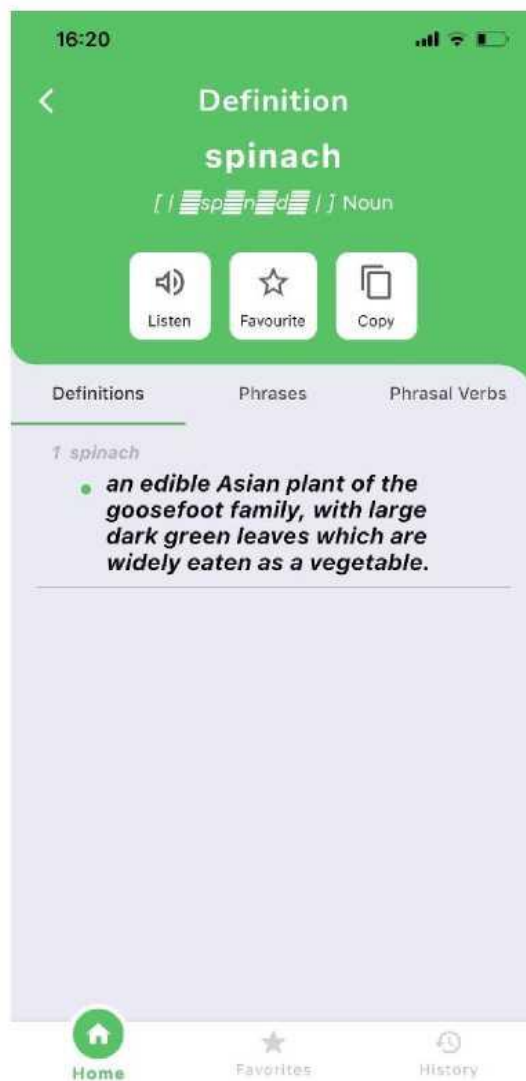
OK

Socrative

MyWordB

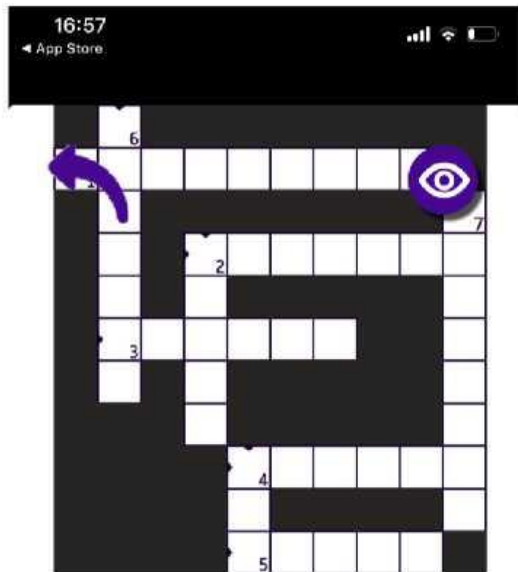
ook

Send a Crossword

Food and Eating Crossword

Horizontal:

vegetable of purple colour

Food of a definite culture

dried grape

food made from grain, mainly eaten with milk

mixture of flour, water, fat etc. to make pasta

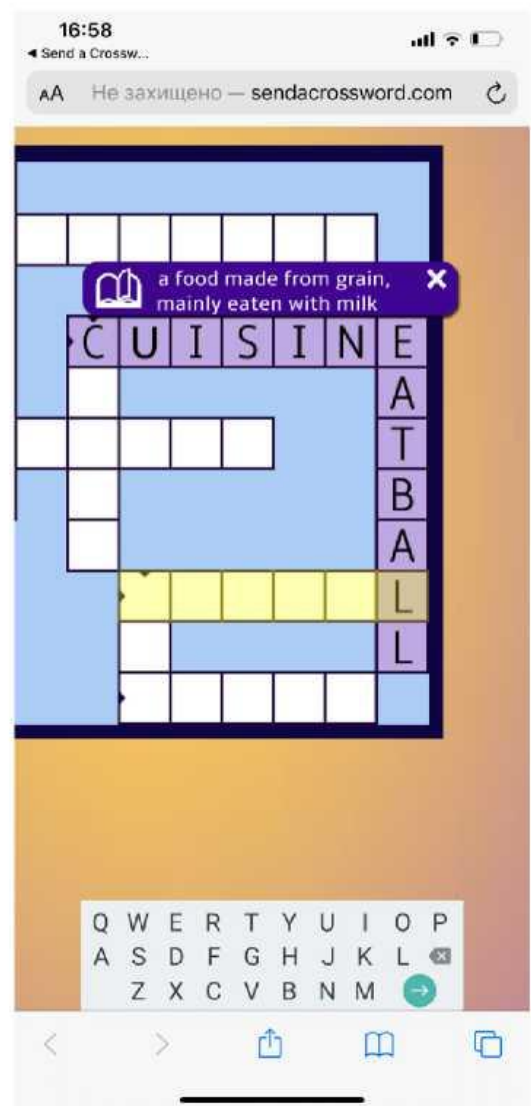
Vertical:

long thin pieces of potato cooked in hot oil

fish that lives in North Atlantic Ocean

SHARE ONLINE

SEND BY POST

Самостійна робота (контрольний зріз) для оцінювання знаннєвого та діяльнісного критеріїв сформованості навичок самостійної роботи учнів 10-х класів з англійської мови

1. Watch the video “Breakfast Recipes” (<https://www.esl-lab.com/intermediate/breakfast-recipes/>) and do multiple choice task.

1. The daughter doesn't want the banana because _____ .

- A she isn't hungry
- B she hates it
- C their pet ate part of it

2. The girl doesn't want cereal because _____ .

- A she ate the same thing yesterday
- B she has to make the milk
- C it's not very favorable

3. What other food did the father try to prepare before?

- A steak and bacon
- B rice and eggs
- C pancakes

4. Why is the father preparing breakfast for his daughter?

- A She helped him in the kitchen
- B It's the girl's birthday.

5. She can't cook very well.

What is the big surprise at the end of the conversation?

- A The father decides to make his daughter fish.
- B The girl might be getting married.
- C The girl's friend drops by and brings breakfast.

2. Fill in the gaps in the sentences with the given words:

Why don't we _____ about your future over breakfast?

These pancakes taste _____ ! What did you put in them? I feel like I'm eating a shoe.

You can three pieces of bacon, _____ you can have some sausage if you want.

You'll find the plates and cups in the _____.

I don't know what _____ with breakfast this morning. I thought I followed the directions.

nasty

chat

went wrong

cupboard

plus

3. Look at the pictures and choose what you would like to eat. Write about your choice.

2. Reading. (for groups of 5 students). Each student reads his/her text, translates the words in italics. Then the texts are put aside. Students get a worksheet with questions to different texts and English words to be translated into Ukrainian. With the help of each other every group has to complete the worksheet.

Text 1. Chocolate festival

A few weekends ago, a friend and I, both spending this year abroad in the south of France, decided to go to the chocolate festival, known as the 'Feria du Chocolat' in Beziers! I've never been to a food festival before, so it was a new experience for me. I had a fantastic time - although I have never eaten so much chocolate in one day!

There were stalls selling boxes of chocolates, sweets, dessert wines, jams, and crepes. All the stall owners were very friendly, explaining their methods of making chocolate, showing us photos of their factories, and, of course, letting us try their products! My friend bought some chocolate cups, which I think is a great novelty - you drink your drink, and then you can eat the chocolate cup!

We then went to a masterclass where we learnt how to make truffles and big chocolate buttons of piped chocolate topped with dried fruit and nuts! To make the truffles, we rolled balls of ganache into a big pot of melted chocolate, and then covered them in delicious toppings - pistachio nuts, broken crepe pieces, cocoa powder, dried coconut and even little bits of dark chocolate. They tasted delicious, and we all got to take some home with us! I was planning on saving them for when my family come to visit - but unfortunately they were too tasty, so I've already eaten them all!

I was a little nervous before the masterclass, as there were only 12 people in a class, and I wasn't sure if my French would be good enough to understand everything! Luckily, everyone was extremely friendly - the lady next to me was making notes of everything we did, so she explained when I didn't understand. At the end, our class stayed in the room and chatted about how much we were enjoying the day of eating lots of chocolate!

Text 2. A secret to a perfect picnic

Summer is here in the UK and it's therefore the perfect excuse to have a picnic outside and enjoy the sun and fresh air. I live in Edinburgh in Scotland near The Meadows, which is a great place to go and meet friends for lunch in the sun (yes, we do occasionally receive sunny weather in Scotland!) Many people play sports such as football, cricket, rugby or tennis nearby and some people even bring a guitar or some portable speakers and play some music. As you can imagine, the atmosphere is great!

In the UK, picnics are very common amongst students because then everyone can bring something small for the whole group to share, creating lots of variety at a very low cost. Yesterday I went for a lovely picnic with some friends and I brought some chopped carrots, pitta bread and houmous. This was really popular and everyone helped themselves! Other people brought lots of other food, such as potato salad, crisps, nuts and fruits like strawberries and grapes.

It is also very common to bring a disposable barbecue and eat grilled sausages or burgers or even, as we did yesterday, a vegetable kebab composed of peppers, tomatoes mushrooms and halloumi cheese! All you need to add is a nice summery drink, some friends and (hopefully) some nice weather and you've got yourself the perfect summery picnic!

Text 3. What should I eat today?

Without a doubt it is very important that we eat a healthy and balanced diet. I thought I would write this blog entry about the differences that I have found between food and meal culture in England and France. It is clear that food is very important in French culture and is a key thing which brings the family together.

The main difference that I have found between the French and English diet is the meal at lunchtime. When I was at school in England we only had one hour for the lunchtime and would typically eat a sandwich and snack, and we would eat our main meal in the evening. However, in France at lunchtime in the schools where I am working as an English language assistant, there is a two-hour lunch break and the majority of the pupils and staff go home to eat a wholesome three-course meal. This idea of a long lunch break took me a while to get used to but I think it is a good idea as it means you have longer to relax. The longer lunch breaks means that the primary schools finish later in France than the primary schools in England. Schools in England normally finish around 3 p.m. whereas the schools I am working in finish at 4 p.m. in the afternoon.

Another difference that I have found between France and England is the way in which people shop. When shopping in England it is typical to buy all of the things you need for the week, and you plan your meals. Shopping in St Amand Montrond (the town where I live in France) is much more carefree and spontaneous. There is a market twice a week which sells fresh meat, cheeses, fruits and vegetables. I also love going to the bakery each morning to buy fresh bread and if I want to treat myself, I will buy a beautiful pastry or cake. Yesterday I had a cake called a passion framboise, which is a passion fruit and raspberry-flavoured cake layered with cream and fresh fruits. It was delicious! A typical lunchtime meal in France will consist of a starter of cold meats or salad, a hot main course – vegetables and meat – and sweet dessert. Tarte aux pommes (apple tart) is a favourite. The French also love their coffee after a meal.

Food is a big part of French culture and I am loving discovering this. I wonder what new food I will try next? I think it will be delicious, whatever it is!

Text 4. The build-up to Easter

I really like celebrating Easter with my family and I know that the time is coming up due to the arrival of Shrove or Fat Tuesday, which this year will be on 4th March. Shrove Tuesday is the day before Ash Wednesday. Ash Wednesday is the start of Lent which is then 40 days before Easter

Sunday! It might seem a bit confusing but traditionally many people may give up certain rich or fatty foods for lent which means they will not eat that food again until Easter Sunday.

Shrove Tuesday is better known to me as Pancake Day! On this day people try and use up as much of the rich and fatty foods that they have left in their house so they eat lots and lots of the food they are trying to give up. Pancakes are made of flour, eggs, milk and butter so are quite rich and fatty. That's why it's a tradition to eat pancakes on this day!

I love pancake day and I use it as an excuse to have pancakes for breakfast, dinner and tea! I like to have them savoury with meat or cheese but my favourite ones are sweet ones. I like to have them with orange and sugar, chocolate spread or ice cream!

Sometimes I try to give up certain foods too. Last year I gave up crisps for Lent and the year before I gave up chocolate. It can be really hard though and in previous years I have forgotten! This year I will be in Barcelona for pancake day and I'll be on holiday so hopefully I can find some pancakes. I haven't given it much thought yet though what I might like to give up this year!

Text 5. Pancake running

The UK has tons of quirky traditions. One of those is pancake racing. This tradition stems from Shrove Tuesday, or, as many like to call it, Pancake Day. The day falls on the last Tuesday of February this year and it is a Christian tradition before the start of Lent. Lent is the period between Shrove Tuesday and Easter Sunday, when Christians traditionally fast (or nowadays give up a specific food, for example chocolate). On Shrove Tuesday, people across the UK make and eat pancakes in order to use up the food that they have in their houses before the start of Lent.

Pancakes in the UK are large and thin and can be topped with either savoury or sweet ingredients, although many people skip straight to sweet toppings such as Nutella or lemon juice and sugar. People make pancakes in their homes but you might also find that some schools or businesses hold special Pancake Day events – one of which is pancake racing.

In a typical pancake race, contestants have to run holding a frying pan with a pancake in it. As contestants run, they have to toss the pancake in the air so that it flips and lands back in the pan on the other side. The winner is the first to reach the finish line, although they should also be careful to make sure that the pancake is complete and that it hasn't broken along the way.

One of the most famous pancake races is the Rehab Parliamentary Pancake Race. This takes place on the morning of Shrove Tuesday in London, outside the Houses of Parliament. The race is a competition between two teams – one team of Members of Parliament (MPs), and one team of journalists – most of whom take part in the race wearing their work suits! The race is shown on the news and is covered on TV all around the world. And as well as a bit of fun, the race is also held for a good cause. It raises awareness for the charity Rehab, which works with people with disabilities and others who suffer from social exclusion in the UK.

Another important aspect of the race is the official starter – the person chosen to announce the start of the race. This is seen as a prestigious role and is usually given to a British news presenter. But whoever is chosen usually has a hard time trying to control the race – the MPs are known for cheating every year!

WORKSHEET

1. Where is Chocolate festival held?
2. What did the friends do in the masterclass?
3. What food is usually eaten at picnics in the UK?
4. What is so special about lunch time of French students?
5. Are shopping habits of the French and the English the same?
6. What is Lent? When does it take place?
7. What do people cook for Shrove Tuesday?
8. When does Pancake running take place?
9. What is the essence of Pancake running? Who takes part in it?

Translate the following words into Ukrainian:

stalls truffles to roll to chop disposable cocoa powder crisps pepper	snack wholesome pastry raspberry passion fruit tart Lent fatty food	pancake savoury to flip frying pan to raise awareness charity Shrove tuesday
---	--	--

3. Write an informal e-mail to your friend with the following subject line: “I am considering changing my eating habits and starting eating healthy food. Wouldn't you like to join me in my effort?”

4. Make up a dialogue in one of the following topics: “Tomorrow my parents are coming back from their business trip. I want to make them a surprise and cook special dinner for them. Do you have any ideas of what I could cook?”, “What do you think about vegetarianism? Perhaps, we should try to refuse from eating meat?”, “Do you prefer eating at home or eating out?”